

Západočeská univerzita v Plzni

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Zbraně a válečnictví doby halštatské

Karel Říha

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra archeologie

Studijní program Archeologie

Studijní obor Archeologie

Bakalářská práce

Zbraně a válečnictví v době halštatské

Vedoucí práce: PhDr. Petr Krištuf, Ph.D

Katedra archeologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu bakalářské práce PhDr. Petru Křištofovi, Ph.D, za jeho cenné rady a čas, který mi věnoval při řešení této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	1
1.1	Cíle práce	1
1.2	K otázce válečnictví	2
2	Ikonografie.....	4
3	Doklady zranění na osteologickém materiálu.....	7
4	Sídlištní struktury reagující na potenciaální hrozbu a doklady válečných konfliktů na sídlištích	9
5	Výzbroj a výstroj bojovníka doby halštatské a časně laténské.....	12
5.1	Meče.....	14
5.2	Kopí.....	17
5.3	Sekáče	19
5.4	Kamenné zbraně/nástroje	20
5.5	Zbraně z organického materiálu.....	21
5.6	Potenciaální zbraně	21
5.6.1	Luk a šíp.....	21
5.6.2	Sekery	22
5.6.3	Nože a dýky	24
5.7	Ochranná zbroj	24
5.7.1	Přilba.....	24
5.7.2	Pancíř	25
5.7.3	Štít.....	26
5.8	Vůz.....	26
5.9	Koňské postroje	27
6	Pohřby bojovníků.....	28
6.1	Bylanská kultura.....	29
6.2	Slezskoplatěnická kultura.....	30

6.3	Halštatská mohylová kultura.....	31
6.4	Pozdní halštat a časný latén.....	32
7	Technika a organizace boje.....	35
8	Závěr	39
9	Resumé.....	41
10	Literatura.....	42
11	Přílohy.....	51
11.1	Obrázky.....	51
11.2	Grafy	67
11.3	Tabulky	76

1 Úvod

Již v nejstarších dobách využíval člověk zbraň nejen k lovu, ale také jako nástroj moci k prosazení své vůle vůči jinému člověku. Tendence vést válku nebyla cizí ani příslušníkům halštatské kultury, kteří vedli válečné konflikty jak z mocenského pohnutí, tak ekonomického zisku. Halštattští bojovníci vyzbrojeni širokou škálou chladných zbraní byli jistě obávaní bojovníci, kteří své válečné umění předváděli na rozsáhlém území západní, střední a východní Evropy.

Starší doba železná - halštatská označuje éru tzv. mladšího metalika (Podborský 1997, 171), která je charakteristická velkými hospodářskými, společenskými a kulturními změnami (Metlička a kol 2015, 106), ale především přijetím technologie zpracování železa a jeho dalším využitím k výrobě nástrojů, zbraní a jiných artefaktů (Venclová 2008, 11). Osvojení si znalosti metalurgie železa do jisté míry znamenalo zpřetrhání starých obchodních tras a zároveň budování nových, které směřovaly k ložiskům železné rudy a často sebou přinášeli konflikty a válečné střety mezi komunitami (Metlička a kol 2015, 106).

Název a samotný pojem doba halštatská je odvozen od eponymní lokality Hallstatt v Solné komoře na území Horního Rakouska (Podborský 1997, 171), která se svými solnými doly a pohřebištěm s bohatě vybavenými hroby, včetně množstvím importovaných předmětů z antického světa (Metlička a kol 2015, 106), patří mezi nejvýznamnější lokality evropské prehistorie.

1.1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je rešerše dostupné literatury a porozumění otázce válečnictví doby halštatské v Čechách. Dále interpretace významu zbraní a sociální skupiny bojovníků, především na základě informací obsažených v pohřebních kontextech. Posledním z hlavních cílů práce je porovnat a interpretovat rozdíly mezi válečnictvím v Ha C1 - D1 a Ha D2 - LT A, čili mezi tradičním "kulturním" halštatem a halštatem pozdním, popřípadě časnou dobou laténskou.

Vzhledem k chronologické a terminologické problematice pozdního halštatu/časného latěnu je nutno chronologicky vymezit sledované období mezi léta 800

- 550 BC (období bylanské, halštatské mohylové a slezskoplatěnické kultury) a 550 - 400 BC (pozdní halštat/časný latén).

K poznání pravěkého válečnictví nám slouží především archeologické prameny. Těmito prameny jsou sídliště komunit reagující na potencionální hrozbu, doklady válečných operací na hradištích, ikonografie, doklady zranění (antropologická studia), výzbroj a výstroj bojovníků a nakonec především samotné pohřby bojovníků (Vencl 1984).

V rámci řešeného problému budou využity také prameny písemné a to především díla antických autorů. Zde bude snaha vzájemnou kompilací poukázat na možnou podobu válečnictví v době halštatské na příkladech kultury laténské a římské.

Součástí práce je i databáze lokalit doby halštatské obsahující 178 hrobů se zbraněmi. Jedná se o výběr hrobů kultury bylanské, halštatské mohylové, slezskoplatěnické a z období pozdního halštat/časného laténu na jejichž základě jsou zpracovány kapitoly 5 a 6.

1.2 K otázce válečnictví

K řešení konfliktů agresí má člověk sklon pravděpodobně již od počátku, kdy se tato tendence vyvíjela společně s člověkem (Thorpe 2003, 147). I přes to fenomén pravěkého válečnictví je českou archeologií zatím méně zkoumaným projevem lidského chování. Toto téma se v archeologii ve větší míře objevuje až v polovině 90. let 20. století (Gardner - Lake 2014). Českými badateli je otázka pravěkého válečnictví stále řešena spíše okrajově, což vyplývá z množství literatury věnované této problematice. Celkové "obcházení" tohoto tématu je částečně způsobeno absencí písemných pramenů a zároveň jistého limitu ve výpovědní hodnotě samotných hmotných pramenů, zároveň je však nutno dodat, že válečnictví a války samotné mají často až rozhodující vliv na utváření pravěkých dějin (Vencl 1984, 10).

Válečnictví a termín válečná věda označuje ucelený soubor všeho vědění, umění a konání věcí vojenských. V zásadě se jedná o samotnou nauku o válce a jejím vedení, válečném umění, účelech války, o prostředcích k ní, výcviku, ozbrojení a vyzbrojení vojska, organizaci, hradebnictví a vůbec o operacích válečných (Otto 1907, 352).

Archeologický projev pravěkých válečných událostí je částečný, často zavádějící a mnohdy nepatrný. Přítomnost agrese mezi komunitami nám reprezentují především kostrová traumata, hmotná kultura, zbraně, rituální nálezy spojené s válkou, bojové technologie, opevnění a bojová ikonografie. Tyto prameny tvoří dostatečné důkazy o existenci násilí válečného charakteru v čase i v prostoru (Gardner - Lake 2014). Jako ideální příklad válečného aktu může sloužit známá německá lokalita v údolí říčky Tollense z doby bronzové, která je zároveň prvním dokladem pravěké bitvy na území severně od Alp s doklady zbraní, včetně tzv. potencionálních, lidských skeletů se stopami po zranění či koncentraci koňských kostí, které indikují jízdu a jezdecký boj (Jantzen - Brinker - Orschiedt a kol. 2011).

Válka může být chápána jako násilné společné setkání s druhým a v tomto smyslu se mohla vyskytovat již od prvních homoidních společností až do dnešních dob (Gardner - Lake 2014). Počátek intencionálního vnitrodruhového zabíjení je spatřován v mezolitu a to především díky přítomnosti parohových sekeromlatů, které jsou interpretovány jako nejstarší specializované zbraně a prvních bitevních výjevů z oblasti severní Afriky a východního Španělska (Vencl 1984, 17, 96).

Příčiny válečných konfliktů jsou archeologicky nepostřehnutelné, avšak pro poznání komunikace a vztahů v pravěké společnosti velice důležité (Macálová 2003, 19). V zásadě můžeme rozdělit příčiny válek na racionální a iracionální. Do první skupiny můžeme zařadit politické, mocenské, ekonomické či morální a psychologické příčiny. Mezi iracionální příčiny řadíme např. nepochopení přírodního úkazu či náboženské ideje (Vencl 1984, 17-19).

Někteří badatelé v minulosti tvrdili, že předstátní konflikty byly závislé na překvapení, protože chudé zabezpečení komunit bylo záminkou a zároveň charakteristikou primitivní války (Keeley 1996, 46). Kromě ekonomických faktorů mohla být válka zároveň i reakcí na přelidnění či zvyšující se populaci a to za předpokladu, čím více lidí je, tím se zvětšuje pravděpodobnost, že se budou zvyšovat spory a případná agrese, neboť je více lidí se kterými se hádat. Lze předpokládat, že toto tvrzení není pravdivé, neboť není podpořeno etnografickými výzkumy a výsledky mezioborových studií, tedy míra konfliktů nekoreluje s hustotou populace (Keeley 1996, 118). Z toho vyplývá, že pro poznání pravěkého válečnictví mají svoji nezastupitelnou roli i prameny mimoarcheologické, které jsou reprezentovány kupříkladu prameny etnografickými a

ethnohistorickými, experimentální archeologií či vojenskou vědou (Vencl 1984). Na tyto prameny je však potřeba nahlížet kriticky, neboť mohou způsobovat určitá zkreslení dat a informací (Neustupný 1996).

V otázce válečnictví jistě hraje velkou roli specializace. Specializované válečníky a bojovníky můžeme charakterizovat na základě znalosti dvou oddělitelných technik. Jednou z nich je technika vlastního těla, která spočívá v samotných pohybech a síly jedince. Druhou je technika zbraně, kterou tvoří umění zacházení se zbraní. Společně obě tyto techniky tvoří umění boje (Melheim - Horn, 2014). Boj není jen o samotném fyzickém držení zbraně, ale vyžaduje jisté praktické a technické znalosti, jakými mohou být umění správně zasadit ránu, vyhnout se úderu protivníka, či správné pozice nohou a těla. Z toho vyplývá, že ne každý jedinec ve společnosti mohl a ovládal techniku boje (Horn 2014, 100). Zároveň je však nutno zmínit, že při obraně vlastního života či života nejbližších nehraje specializace a samotné umění boje roli (Havlíková 2016, 8). K zásadní roli specializace v pravěkém válečnictví přispívá již výše zmíněná lokalita Tollense, kde z nálezových situací vyplývá, že někteří nalezení jedinci měli na kostech doklady zhojených zranění způsobené zbraní, což indikuje opakovanou válečnou zkušenost těchto bojovníků (Jantzen - Brinker - Orschiedt a kol. 2011, 428). Zároveň jde i o fakt, že se na základě antropologických studií jednalo o střet mladých a dospělých mužů (Terberger a kol. 2014, 105-106).

2 Ikonografie

Ikonografické prameny jsou významným doplňkem archeologického bádání, které nám mnohdy přinášejí úplnou podobu pravěkého artefaktu a jeho případnou funkci. V případě poznání pravěkého válečnictví můžeme na četných reliéfech, malbách a rytinách či vzácněji plastikách a modelech sledovat kompletní výzbroj pěšího i jízdního bojovníka, ale zároveň jednotlivé prvky bojové techniky a organizace boje. Jejich nevýhodou a omezením je relativní vzácnost a proměnlivá kvalita, která je ovlivněna znalostí a schopností výrobce, ale zároveň i oblastí a obdobím výskytu (Vencl 1984, 75).

Vedle mladopaleolitických, neolitických a eneolitických vyobrazení jsou pro poznání fenoménu válečnictví stěžejní především ikonografické prameny z doby bronzové a železné. Pro dobu bronzovou jsou to především četné vyobrazení z oblasti Středozevního

moře, které nám přibližují podobu válečnictví tamních společností. Za zmínku určitě stojí náhrobní kámen z Mykén s vyobrazením válečného vozu s kopiníkem opásaným mečem s jazykovitou rukojetí, který stíhá a kopím probodává utíkajícího bojovníka (Harding 1999, 163; Obr. 1), bitevní výjevy z mínojských a mykénských prstenů a pečeti - souboje dvou bojovníků, kteří jsou vyzbrojeni štíty, kopími, meči, dýkami a helmami (Harding 1999, 167, Fig. 6) či plastiky bojovníků nuraghické kultury doby bronzové na Sardinii (Vencl 1984, 77). V neposlední řadě to jsou i bitevní scény válečníků v plné bojové výstroji na stélách z různých oblastí Pyrenejského poloostrova (Harrison 2004) a skalní rytiny z údolí Valcamonica vyobrazující pěší bojovníky s kopími a štíty (Bevan 2006).

Jisté srovnání užití bojové výzbroje a úrovně uměleckého provedení ikonografického pramene nám umožňují vyobrazení pěchoty z doby bronzové z různých koutů Evropy - severský bojovník na bronzovém rohu z lokality Wismar, mykénský bojovník z malby na amfoře a řecký válečník na kráteru z geometrického období (Kristiansen 1999, 180, Fig. 4; Obr. 2). Vyobrazení výzbroje achájských Řeků nám také nabízí výjev dvou těžce ozbrojených a obrněných bojovníků na bronzovém obložení etruského válečného vozu z lokality Monteleone (Grant 1999, obr. 1).

Pro dobu železnou představuje zásadní význam tzv. situlové umění, které rozkvetlo v 6. - 4. stol. BC především v italském Popádi, Venetii či Slovinsku a zachycuje nejen život elit, pohřební a obětní průvody, ale především i výzbroj a výstroj bojovníků či různé druhy vojska (Podborský 1997, 177). Poměrně vzácné vyobrazení válečného charakteru můžeme sledovat na situlách z Providence - vyobrazení řady pěších bojovníků s kopím, přilbou a oválným štítem (Lucke-Frey 1962, Kat. Nr. 1, Taf. 5; Obr. 3), Bologna-Certosa - dva bojovníci na koni vyzbrojeni válečnou sekerou a za nimi třináct pěších se štíty a kopími (Lucke-Frey 1962, Kat. Nr. 4, Taf. 17; Obr. 4), Bologna-Arnoaldi - pěší bojovníci s přilbou, štítem a dvěma kopími (Lucke-Frey 1962, Kat. Nr. 3, Taf. 14; Obr. 5) a z Kuffarn - vyobrazení dvoukolových vozů a bojovníků na koních (Pittioni 1954, 674, Abb. 464).

Situlové umění se neobjevuje jen na bronzových nádobách, které umění samotnému daly jméno, ale vyskytuje se i na pochvách mečů a kování opasků (Podborský 1997, 177). Vyobrazení bojové scény na bronzové pochvě meče uloženém v hrobu 994 z Hallstattu nám s největší pravděpodobností reprezentuje venetské válečníky v podobě čtyř jezdců s brněním, přilbami na hlavách a v pravici třímajíc dlouhá kopí, přičemž poslední jezdec

má u pasu zavěšen krátký meč. Před jízdou pochoduje pěchota s kopími a zdobenými půlkruhovými štíty (Chytráček 1990, 119; Pittioni 1954, 674; Obr. 6). Umně zhotovená pásová zápona z Vače z válečnického hrobu s mečem (Princ 1975, 352) nám opět představuje jezdeckou i pěší složku vojska a především další vyobrazení bojové sekery a větší počet kopí u jedince, které může být prezentováno jako užití vrhacích oštěpů (Lucke-Frey 1962, Kat. Nr. 35, Taf. 53; Obr. 7).

Z bohaté knížecí hrobky v Hochdorfu máme vedle velkého množství importovaného zboží i bronzové lehátko řeckého původu s bohatou vytepávanou výzdobou na zadní části v podobě čtyřkolového vozu taženého dvěma koňmi s bojovníkem na korbě vyzbrojeným mečem a štítem. Na lehátku je také vyobrazení dvou "tančících" bojovníků v ochranném odění a vyzbrojených krátkou poboční zbraní (Bahn 1997, 106-109; Obr. 8, 9). Z přístupové cesty k bohaté mohyle v Glaubergu byla vytažena pískovcová socha, jejíž podoba je na základě zlatého pektorálu přisouzena mužskému jedinci v centrální komoře blízké mohyly. Socha nejen vypovídá o podobě jedince, ale i o charakteru časně laténské výzbroje a výstroje neboť je na ní věrně vyobrazen pancíř, štít s loďkovitou puklicí a velitelský mečík s pseudo-antropomorfní rukojetí (Holger - Bernhard 2002, 106-107, obr. 71; Obr. 10). V roce 1851 byl učiněn náhodný objev kamenné knížecí mohyly u vesnice Strettweg v Horním Štýrsku s bohatým inventářem předmětů denní potřeby, šperků, zbraní, součástí koňského postroje, ale i souborem nejméně třinácti bronzových nádob. Jistou raritou je nález unikátního bronzového vozíku, na kterém jsou plasticky vyobrazeny postavy v obětním průvodu, jimž dělá doprovod ozbrojená družina na koních vyzbrojená kruhovými štíty (Podborský 1997, 175-176, Obr. 92; Piggott 1968, XXVI:b; Obr. 11).

Do doby železné jsou také datovány výjevy skalního umění z oblasti Skandinávie. Jedná se především o západošvédské lokality Asperberget, Litsleby, Vitlycke a Fossum, kde se na skupinách převážně žulových skal vyskytují rytiny s centrálními motivy lodí, zbraní a lidí na lovu či v boji (Stenberger 1977; Svoboda 2011, 312; Wileman 2014, 27; Obr. 12, 13).

Ikonografické prameny se vyskytují i v podobě maleb na funerální keramice a to např. ze Šoproně-Ödenburg v Maďarsku, které představují nejrůznější výjevy ze života tehdejší společnosti, včetně loveckých scén s pomocí koně a kopí (Podborský 1997, 192, Obr. 102; Obr. 14).

Několik málo ikonografických pramenů můžeme najít i na českých lokalitách. Jedná se především o maskovitou sponu z lokality Kšice, jejíž zachovalá koncovka lučíku je stylizovaná do podoby lidské hlavy s vousy a přikryta kovovou přilbou typu Negau (Megaw 1971, 212-214; Obr. 15). Další plastickou památkou je antropomorfní bronzová nožka pyxidy z hradiště Vladař, představující bojovníka časně doby laténské, jehož hlava je opět kryta přilbicí typu Nagau (Drda-Rybová 1998, 67; Obr. 16).

Dalším typem pramene vedoucí k poznání válečnické složky mohou být mincovní nálezy. Z našeho území to jsou např. dvě zlaté osminky statéru z Doks datovaná do 2. stol. BC, kde je jedna strana opatřena obrazem bohyně a druhá postavy bojovníka s helmicí a štítem (Waldhauser 2001, 194-195; Obr. 17), zlatý statér z Rakovníka s obrazem muže s kyjem a třemi kuličkami na líci a koně na rubu (Waldhauser 2001, 431; Obr. 17) a zlatá mince z Rybníků na Novoknínsku s vyobrazením bojovníka s prakem (Waldhauser 2001, 112). Mincí s ražbou válečnických témat je v Čechách, na Moravě, ale i v jiných částech Evropy z období doby laténské velké množství a nepochybně částečně odrážejí charakter tehdejší společnosti a jejich postoj k válce (cf. Militký 2018).

Ikonografické prameny nejsou jen jistým specifikem evropských kultur, ale vyskytují se napříč světem v nejrůznějších podobách. O využití praku nás informují asyrské reliéfy s obrazy střelců z paláce v Ninive, datované kolem roku 650 BC (Hogg 1996, 14). Supí stéla z Tella (2500 BC) zachycuje vojenské tažení Eannatuma z Lagoše, který vede skupinu vojáků v bojové formaci, přičemž každý z nich je oděn ve zbroji a nese obdélníkový štít s kopím (Fagan 2005, 185). Z konce 6. stol BC je také umělecké dílo z Dáreiova paláce v Persepoli s ústředními motivy pěšáků s lukem a kopím (Leicková 2005, obr. 2).

3 Doklady zranění na osteologickém materiálu

Jednou z dalších možností, jak nahlížet na zbraně a pravěké válečnictví vůbec je sledování jejich účinku na lidském těle tzn. stop na lidském skeletu (Vencl 1984, 93; Keeley 1996). Tomuto tématu, který může přinášet zásadní poznatky v poznání fenoménu pravěkého válečnictví je všeobecně věnována menší pozornost. Zároveň je třeba uvést, že antropologická dokumentace nikdy nebude kompletní a to hned z několika zásadních důvodů. Jedním z hlavních problémů je fakt, že v dokumentaci budou vždy chybět zprávy

o zranění na osteologickém materiálu z období preference žárového pohřbívání, což je shodou okolností i zásadní překážka v halštatské periodě, kde žárový ritus u válečnických hrobů dominuje (Graf 1) nebo z oblastí, kde se kostrové nálezy nevyskytují z důvodu pohřbívání jiným způsobem než do země či z důvodu zásaditosti půdního složení (Vencl 1984, 94).

Dalším významným problémem je, že valná část pravěkých válečných zranění není pozorovatelná na kosterním materiálu, neboť jednotlivé údery poškodily “pouze” měkké tkáně lidského těla. Do této kategorie spadá velká část ran bodných, střelných, část úderů sečných, ale i zranění způsobená otrávenou čepelí či hrotem (Vencl 1984, 94; Ílias, např. XIII: 410).

Nepřímým důkazem pro nepřítomnost hrobů padlých bojovníků na pohřebištích je i skutečnost, že minimálně část bojovníků mohla zůstat nepohřbená na místě události čili bojišti (Vencl 1984, 94). Toto tvrzení můžeme opřít o fakt, že mezi některými kulturami (cf. Keltové, Skythové, Sarmati) byl rozšířen zvyk utínání hlav poražených nepřátel a jejich následné odnášení z bojiště jako formy trofeje (Vencl 1984, 94; Hérodotos, IV:64).

Naprosto unikátní lokalitou vedoucí k poznání podoby válečných zranění je bojiště z doby bronzové u říčky Tollense, kde bylo vyzvednuto velké množství válečníků s nejrůznějšími charaktery zranění způsobenými různými typy zbraní (Terberger a kol. 2014, 105-106). Další příkladovou studií můžou být pohřby laténských bojovníků poblíž východní brány keltského opevnění na lokalitě Maiden Castle, kde bylo nalezeno 38 jedinců s prokazatelně násilnými traumaty na kostech (Vencl 1984, 99). Poměrně často jsou sledovatelné násilné akce na osteologickém materiálu válečníku z pohřebišť laténské kultury a to nejen v okolních zemích, ale i v Čechách - cf. Dolní Dobrá Voda, Červené Pečky, Nová Ves, Maloměřice, Praha 8-Libeň, Tuchomyšl, Makotřasy, Praha-Bubeneč (Filip 1956, 307; Chochol 1974, 591; Chochol 1978, 161; Waldhauser 2001, 113).

Je velice obtížné identifikovat dějiště bitev s přesností, neboť bitva je pomíjivá událost a jen málo bitev má viditelné struktury. Jejich nalezení je mnohdy věcí náhody (Wileman 2014, 27). Vhodným příkladem se jeví bitva v Teutoburském lese, jejíž dějiště se podařilo lokalizovat až v roce 1987 a to i přesto, že k této události existují historické prameny (Wolters 2002, 53-57), které však mohou být mnohdy zavádějící na základě chybných vzpomínek či informací pocházející z druhé či třetí ruky (Wileman 2014, 27). Druhou ukázkou může být bitva u Bosworth během války růží v 15. stol., která dosadila

Tudorovce na anglický trůn. Navzdory tomu, že tato bitva je mezníkem v anglických dějinách, podařilo se bojiště objevit až poměrně nedávno a to za pomoci rozsáhlého výzkumu, který zahrnoval průzkum krajiny na zemi i ze vzduchu, dokumentační a kartografické studium, odebrání stovek vzorků půdy k rekonstrukci krajiny, studium místních jmen a detekci kovů (Wileman 2014, 28). Jestliže je obtížné identifikovat a najít evidence dokládající událost, která se stala před 500 lety, jaká může být šance najít stopy bitev, které se odehráli před několika tisíci lety, navíc často i bez samotného našeho vědomí, že se bitva odehrála.

4 Sídlištní struktury reagující na potencionální hrozbu a doklady válečných konfliktů na sídlištích

Opevnění tvoří po archeologické stránce významnou skupinu pramenů reflektující vztahy ve společnosti a jejich formální struktury. Jejich výpověď je do značné míry omezena faktem, že se v zásadě jedná především o drobnější sondáže na jednotlivých lokalitách bez významnějších pokusů o monitorování širších souvislostí, což je pochopitelné přihlédneme-li k již zmiňovanému, malému rozsahu výzkumů především z ekonomických či časových důvodů. I přes to se jedná o velice cenný archeologický zdroj informací sloužící k poznání charakteru pravěkého válečnictví (Vencl 1984, 105; Motyková - Drda - Rybová 1984, 332).

Obecně se v pravěku můžeme setkat se čtyřmi druhy fortifikací. Jedná se především o opevněná sídliště, která jsou zdaleka etnograficky nejčastější a to zvláště mezi nestátními společnostmi, dále pak opevněná útočiště či rezidence elity a nejméně zastoupené válečné pevnosti (Keeley 1996, 57).

Problematická je zároveň i definice dílčích typů fortifikací, kdy musí být jasně prokazatelná existence alespoň jednoho druhu defenzivní architektury - příkopu, valu, zdi, hradby či palisády, které nemusely sloužit jako prvek případné obrany před nepřítelem, ale zároveň mohly mít sakrální (příkopy kolem obětních prostor) či profánní (ohrady a ploty pro dobytek) funkci (Vencl 1984, 107; Motyková - Drda - Rybová 1984, 331-332). Dalším značným ukazatelem funkce sídliště je jeho případná exponovaná poloha, nejčastěji na ostrožně, za přítomnosti zesílených či zdvojených příkopů a valů na

místech s nejsnadnějším přístupem (Vencl 1984, 107; Motyková - Drda - Rybová 1984, 331).

V průběhu pravěkého období se střídají období s opevněním a doby bez opevnění. V případě halštatské periody se fortifikace ve větší míře objevují až na začátku HaD2 a masivně pokračují do HaD3. V období LTA jsou přítomny, avšak oproti HaD2-HaD3 jen v omezeném množství. Ve starší době halštatské HaC1-HaD1 se takřka nevyskytují (Venclová 2008, 107).

V minulosti se k tomuto tématu, přítomnosti def. zařízení v jednotlivých obdobích, věnovalo několik autorů. E. Šimek poukázal na to, že fortifikace se zásadně nestavěly v době bojů, ale až po případném obsazení nebo ohrožení daného území (Šimek 1948, 128-129). J. Neustupný identifikoval v obdobích bez opevnění periodu, ve které probíhaly společenské změny, které mohly mít podobu vnitřních rozporů či bojových srážek. Tyto doby neklidu neumožňovali, tak pracovně a organizačně náročné stavby uskutečnit. Etapu budování hradišť spatřuje ve stadiu po ukončení bojových akcí (Neustupný 1968, 76-78). Je nutno podotknout, že důvodem nepřítomnosti fortifikací nemusela být jen absence klidu v bouřlivých obdobích, ale v první řadě i lhostejnost společnosti k existenci opevňovacích prací vůbec. Proti myšlence nezájmu o výstavbu fortifikací v době konfliktů stojí dosti četné, především laténské, archeologické (i písemné) důkazy o dobývání hradišť (Vencl 1984, 110). Jeden z mála příkladů z Čech v době halštatské je lokalita Topol na okrese Chrudim, kde byly ve vnitřní části valu nalezeny jednoznačné evidence válečného konfliktu, v důsledku čehož na konci 5. stol. BC zaniklo celé hradiště a již nebylo obnoveno. Jistou zajímavostí jsou i hromádky kamenů v blízkosti hradebního tělesa, nepochybně navrženy k účelu obrany a masivní kumulace zásobnic a koflíků, které jsou interpretovány jako rezervoáry k uložení zásob a vody během obléhání (Vokolek 1982, 27).

Žádná fortifikace bez přítomnosti zbraní není zárukou ochrany, neboť opevnění pouze zvýhodňuje ozbrojeného obránce. Zbraně určené k hájení valů a hradeb mohly být z větší části především dálkové - prak, luk a také jiné tzv. nespecifické, jako jsou klády dřeva a kameny (Vencl 1984, 110). Na českých hradištích se poměrně často vyskytují tyto kumulace kamenů větších či menších průměrů sloužících k vrhu, nebo jako sklady munice do praků - Hradiště u Písku, Voltýřov (Hrubý - Chvojka 2002, 600) či Závist, kde

byly tyto hromádky prakové munice od sebe pouze ve vzdálenosti 1, 25 m a datovány do 5. stol. BC (Waldhauser 2001, 112).

Za elementární a společný rys fortifikací lze považovat jejich vojenskou hodnotu, čili snahu o zabezpečení společenských hodnot a to především majetku a lidí samotných (Pleslová 1972, 269-277). Zároveň je třeba si uvědomit, že budování fortifikací nebylo vždy v zájmu a především v lidském přesvědčení (Vencl 1984, 111). Jedním z mnoha, především antických důkazů může být starověká Sparta, kde panovalo mínění, že boj za opevněním snižuje bojovného ducha válečníků. Z tohoto důvodu bylo toto město, jako jedno z mála na balkánském poloostrově zcela neopevněno (Slovník antické kultury 1974, 578).

Opevněné lokality vykonávaly nejčastěji několik funkcí, z nichž jako nejzásadnější se jeví postavení aspektu obrany, a s tím související koncentrace vojenské a politické moci (Vencl 1984, 134). Četnost výskytu a samotnou přítomnost opevnění můžeme chápat jako ukázkou míry vojenských sil společnosti a jejich pracovních a organizačních schopností. O funkci fortifikace nepřímo svědčí i jejich velikost, jelikož ta nutně odpovídala možnostem tehdejší společnosti, tj. schopnosti opevnění udržovat ve funkčním stavu a zároveň ji v případě potřeby efektivně bránit (Vencl 1984, 115-116). Vhodným příkladem se jeví hradiště Závist, která svými třemi pásy opevnění (budovanými nezávisle na sobě), kamennými bastiony, bránami a palisádovými hradbami z pozdního halštatu a časného laténu (Motyková - Drda - Rybová 1984, 364, 371-372, 409-412) vyžadovala množství organizačního umu a především pracovních sil a to pravděpodobně za účasti lidí z širšího hospodářského zázemí (Motyková - Drda - Rybová 1982, 90-93).

Funkce opevnění není lehce uchopitelná a to pro časté kulturní a časoprostorové rozdíly, a proto její poznání musí vyplývat ze studia kontextu, jak samotného opevněného areálu, tak zároveň i ze současných neopevněných sídlišť z blízkosti zkoumaného hradiště (Vencl 1984, 116, 135).

Násilný zánik fortifikací je spojován především s přítomností šipek a kamenných projektilů v destrukci tělesa valu nebo kostrových nálezů v příkopech opevnění, což jsou těžko hmatatelné pozůstatky především v panující tradici maloplošných archeologických výzkumů (Vencl 1984, 131). K posouzení hodnoty fortifikace z vojenského hlediska nám skýtá archeologický materiál omezené možnosti. Zcela logicky se obvykle zachová

topografická situace a případně části konstrukčních prvků opevnění, ale vojenská technika a doklady způsobu boje se dochovávají jen zcela výjimečně, neboť útočné zbraně byly majitelem odneseny a dobývací technika se nezachovala, neboť se dá předpokládat její organický charakter a zároveň pro fakt, že nebyla ukládána do hrobových celků zemřelých (Vencel 1984, 132). Častým pozůstatkem události na hradišti, či jeho totálním zániku, jsou stopy ohně, které ovšem sami o sobě neznamenají násilný zánik - např. Hradec u Kadaně, který zanikl obrovským požárem, avšak ne dílem ruky cizího nepřítele (Koutecký 1982, 103-105).

Způsob a technika boje o fortifikace tvoří v halštatu jistou neznámou, neboť až na nemnohé přímé důkazy konfliktů na sídlištích doklady nemáme. V zásadě se nepředpokládá složité využití obléhacích strojů ani dlouhodobého obléhání, a to především v důsledku omezených dopravních možností. Jednotlivé pokusy o uchwácení sídliště měly spíše charakter náhlých přepadů, pokusů o překvapení obránců, lstí či soustředěných útoků na nejslabší a nestřežená místa fortifikace (Vencel 1984, 133).

5 Výzbroj a výstroj bojovníka doby halštatské a časně laténské

Období 8. - 5. stol. př. Kr. můžeme označit jako období překotných hospodářských, ekonomických a především technologických změn (Venclová 2008), které generace za generací halštatské společnosti zažívaly na vlastní kůži dnes a denně. Tyto změny se projevují ve všech oblastech života jedinců halštatských komunit. Výjimku netvoří ani válečnictví, které se především díky využití železa posouvá mílovými kroky dopředu.

Tendence zlepšovat vlastnosti a zároveň funkčnost jednotlivých zbraní trvá po tisíciletí. Vedle toho jde ruku v ruce snaha o zdokonalení a vývoj obranných prostředků, kterými se lze před stále se zvětšující účinností zbraní chránit. Tento zápas mezi útočnými a obrannými prostředky nikdy neskončil a trvá dodnes (Klučina 2004, 14).

Zbraní v nejširším smyslu slova můžeme označit jakýkoliv předmět sloužící k obraně nebo útoku (Otta 1908, 491). Tato definice představuje fakt, že ke zbraním specializovaným můžeme přiřadit i zbraně nespécializované, které představují nástroje potenciálně využitelné v boji, ale i tzv. zbraně příležitostné či nouzové (Vencel 1984, 268, 270). Tato skupina obsahuje širokou škálu druhotně potencionálních zbraní, kterými můžeme chápat kameny, dřevo a jiné materiály organického charakteru, či dokonce

přírodní živly jako jsou oheň a voda. Jako příklad nám může sloužit bitva v Litanském lese, kde ve svažitém terénu Bójové v roce 216 př. n. l. vytvořili římským jednotkám léčku v podobě pořezaných stromů a jejich následným svalením po úbočí konce způsobili legii těžké ztráty (Frontinus, I:6:4), či využití ohně v boji proti pěchotě, při obléhání či v námořních bitvách v historii tak časté, že není třeba uvádět příklady (Vencl 1984, 321-323).

V užším slova smyslu zbraň představuje nástroj speciálně vytvořený pro účely vojenské či lovecké (Otta 1908, 491). Tato skupina představuje tzv. specializované zbraně, to znamená zbraně vytvořené za účelem boje (Vencl 1984, 270). Za první a zároveň nejstarší pravidelně se dochované bojové zbraně jsou považovány parohové sekeromlaty ze střední doby kamenné (Vencl 1979, 663). A. Harding naopak toto prvenství přisuzuje až době bronzové, kdy byly dle jeho názoru poprvé vyvíjeny zbraně nejen k lovu, ale i za účelem zabití člověka (Harding 2000, 275) a zároveň konstatuje, že výroba a vývoj jednotlivých zbraní je projevem potencionálního konfliktu či válečného střetu mezi komunitami a na základě toho důsledkem, nikoliv projevem přítomnosti války ve společnosti (Harding 2007, 178).

Mezi specializované zbraně doby halštatské zahrnujeme meče, kopí a oštěpy s kovovým hrotem, některé druhy sekerek, sekáče, dýky a případně i nože, které jsou však mnohdy interpretovány jako předměty denní potřeby, čili nástroje (Šaldová 1968, 373). Všechny uvedené zbraně (vyjma sekáče a některých druhů sekerek) jsou používány již od doby bronzové a jejich tvar se od té doby nijak zásadně nemění (Jiráň 2008, 112-116, 215-218).

Kvalita zbraní v době železné je velice různorodá a to především díky odlišné kvalitě železné rudy a znalostí jednotlivých kovářů. Během metalografických analýz, kterým byla podrobena řada železných výrobků z celé Evropy byly zjištěny kvalitní, ale i špatné výrobky. Mezi zajímavé exempláře podrobené studiu kvality patří železný sekáč z hrobu III. na lokalitě Lovosice, u kterého se v rámci provedené analýzy přišlo na to, že se s největší pravděpodobností jedná o import neboť surovina vzhledem k obsahu Cu a Mn pocházela ze siegerlandských ložisek v Severním Porýní-Vestfálsku (Pleiner 1962, 52). Na čepelích železných zbraní je zároveň sledována také kvalita ostří, které bývá mnohdy zušlechťováno kalením. Nauhličení čepelí bylo sledováno na železných zbraních z

Cordovy, Vetulonie, Hallstattu, Magdalenenbergu, Chojna či Rawicze (Pleiner 1962, 52-53).

5.1 Meče

První bronzové meče se ve střední Evropě objevují kolem roku 1500 př. n. l. (Hogg 1996, 18). Zpočátku se jedná spíše o zbraň bodnou, avšak v mladší fázi doby bronzové se tvar zásadně mění a z meče se stává zbraň sečná (Sklenář 1992, 22-23). Meč je již od počátku své existence řazen mezi specializované zbraně. O využití této zbraně v boji vypovídají četné traseologické studie provedené na četných kolekcích dánských a maďarských bronzových mečů. Zkoumané meče nesou jasné stopy po ostření a následných úpravách jakožto i různé zoubky a záseky, které pravděpodobně vznikly během jejich užívání v boji (Kristiansen 1999, 177).

Meče se po morfologické stránce skládají z čepele a rukojeti, které jsou od sebe odděleny záštitou. Úprava rukojeti a její následné připojení v době halštatské, které představuje zásadní parametr pro typologické určení (Parre 1991), je řešeno dvěma způsoby. Jedním z nich je vyběhnutí bližšího konce čepele do plochého jazykovitého řapu, který má mnohdy listovitě zesílené okraje, případně u některých druhů rozšířený střed a hlavici. Tento jazykovitý řap je v drtivé většině případů českých mečů s jazykovitou rukojetí opatřen bronzovými, či železnými nýty k přichycení rukojeti z organického materiálu (Sklenář 1992, 22-23).

Meče s jazykovitou rukojetí jsou tradičním typem v chronologickém období Ha C (Kossack 1959). V současné době disponuje evropská archeologie několika typologicko-chronologickými pracemi, které analyzují železné a bronzové meče ze starší doby halštatské z rozsáhlého území střední Evropy (cf. Novák 1975; Trachsel 2004; Parre 1991). Poslední analýzou halštatských mečů na území Evropy je práce L. Dhennequineho (2005), který rozčlenil železné meče do 4 základních skupin (A1, A2, B1, B2), které dále dělí na 7 podskupin označených písmeny A-F. Bronzové meče klasifikoval v 5 skupinách a to: Buchenbach, Villement, Weichering, Wehringen a Mindelheim (Půlpán 2012, 74-75).

Pro řešení základních chronologických otázek doby halštatské jsou definovány dva elementární typy mečů s jazykovitou rukojetí: Gündlingen a Mindeilheim (Parre 1991, 4-6). Rukojeť meče typu Gündlingen (Obr. 18) je ukončena lichoběžníkovou

hlavicí (Šaldová 1968, 372, obr. 27:1-5), jejíž přítomnost je zásadní k poznání a interpretaci tohoto typu meče starší doby halštatské. Jsou to zbraně převážně bronzové (Tab. III.), štíhlé konstrukce s postupně, od jazykovité rukojeti, rozšiřující se čepelí, často s výrazným žebrem (cf. Franz-Streit 1933, 105, ubb. 4; Vokolek 1999, Tab. 35; Venclová 2008, obr. 18), které nejčastěji dosahují délky mezi 70 až 75 cm (Graf 2).

Druhým již zmiňovaným typem je Mindelheim (Obr. 19), který je typický svým trnovým výběžkem určeným k uchycení ozdobného knoflíku na konci jazykovité rukojeti (Michálek 1972, 79). Na rozdíl od typu Gündlingen se v Čechách objevuje jak v bronzovém, tak i železném provedení (Tab. III.), což má ovšem za následek jisté nejasnosti v pokusech typologického určení jednotlivých nálezů starohalštatských mečů. Vlivem koroze se často nedochovávají typologicky citlivé části železných mečů a jejich bližší určení je tímto nemožné (Graf 3). Za pozornost také stojí skutečnost, že samotná konstrukce tohoto typu může dosahovat mnohem větších délek a šířek, než již zmiňovaný typ Gündlingen (Tab. III.).

Spolu s částečně dochovaným dřevěným či kostěným obložením rukojeti se též vyskytují i fragmenty dřevěných, často habrových, pochev (cf. Dvořák 1938, 17-32, 39-47; Dvořák 1939, 75-78; Koutecký 1968, 413-414, 419; Soudská 1976, 644; Siblík 1910-1911, 145-148; Michálek 2017, 405-408; Vokolek 1999, 16), které jsou téměř vždy doplněny bronzovým nákončím (druh kování určený k ozdobě a zpevnění hrotu pochvy) (Sklenář 1992, 26-27; Graf 5; Tab. X.) křídlovitého či loďkovitého tvaru (Šaldová 1968, 372; Vokolek 1999, 16; Obr. 20, 21; Graf 6). Nákončí s křídélky se objevuje ve dvou podobách a to s křídélky rovnými, které jsou typické pro západoevropské oblasti a svinutými vyskytující se spíše v severobavorských oblastech (Šaldová 1968, 372), výskyt obou typů včetně poměrně četných českých nálezů (Tab. X.) zmapoval G. Kossack (1959, taf. 151A,B).

Ve středním stupni doby halštatské (Ha D) meče z hrobových výbav mizí (Šaldová 1971a, 94; Venclová 2008, 119) a jsou nahrazovány sekáčem nebo kopím (Michálek 1972, 82). G. Kossack (1959, 94). Tato změna v inventáři bojovníckých hrobů je vysvětlena jako nástup nové bojové techniky (viz kapitola 7).

Meče se vracejí na začátku časně doby laténské (LTA) (Šaldová 1971a, 94) často v doprovodu železných sekáčů, delších nožů či kopí nebo oštěpu. (Chvojka-Michálek 2011, 81; Filip 1956, 160-161). Pro toto období je typický dvousečný, poměrně dlouhý a

masivní (Graf 2, 4) železný meč s trnovým řapem, jehož konec může být knoflíkovitě rozšířen (Obr. 22, 23). Na řap byla středovým otvorem navlékána patrně celodřevěná příčka s rukojetí (Sklenář 1992, 22-23). Typickým představitelem časně laténských mečů na území Čech je nález z kostrového mohylového hrobu na lokalitě Dražičky na Táborsku (Michálek 2017, 88-90; Filip 1956, 161 - pozn. 293) s častými analogiemi ve francouzsko-porýnské oblasti datovaných do 5. a 4. stol. př. n. l. (Michálek 1972, 82-83). Jedná se o dvojřbitý železný meč s trnovým řapem délky 140 mm, který je ukončen bronzovým knoflíkem (Waldhauser 2001, 200). Meč byl uložen v bimetalové pochvě, jejíž čelní bronzová strana je zdobena inkrustací v podobě časně laténských rostlinných motivů (Michálek 2017, Tab. 36; Obr. 24). Dalším příkladem je nález pochvy meče během bagrování koryta řeky Lužnice s bohatou rytou výzdobou v podobě esovitých lyr (Obr. 25). Vzhledem k okolnostem nálezů stále není jasné, zda se jednalo o depot k uctění vodních bohů, či pouze o ojedinělý nález z blízkých pozdně halštatských žárových pohřbů (Beneš - Sankot 1994, 548-557; Waldhauser 2007, 173-174; Waldhauser 2001, 515). Pochvy časně laténských mečů (Graf 7) jsou ukončeny litým rámovým nákončím nejčastěji srdcovitého tvaru (Filip 1956, 161; Sklenář 1992, 26-27), která mohou být doplněny o jantar či mořský korál - Dražičky Moh. I. (Filip 1956, 161). V horní části plechových pochev se často dochovávají poutka s kruhovými terčíky k upnutí meče na opasek - cf. Branov, Bušovice, Klobuky, Kralovice-Červená hora a jiné (Jansová 1961, 270; Jansová 1962, 325, obr. 11; Šaldová 1988, 217-218, pl. 24: 6/1,5; Sankot 1994; Sankot 2003, 11, fig. 2,3,15/1; Obr. 23).

Železné meče se průběhem času, především v obdobích s vysoce rozvinutou metalurgií, stávají relativně rozšířenou zbraní (Pleiner 1974, 464-465), která byla do jisté míry chápána jako symbol muže ve společnosti a zároveň odrazem postavení a identity pohřbeného jedince (Bunnefeld 2014, 133-134). Nálezy bohatě zdobených pochev a jejich součástí svědčí o tom, že se s meči zacházelo s úctou a samotné odebrání zbraní poraženým nepřátelům jen prohlubuje jeho symbolický aspekt v mužské společnosti (Vencl 1984, 279). Byly nalezeny i meče, které svou kvalitou a přílišným zdobením ztrácí jakoukoliv možnost praktického využití (Pleiner 1974, 464-465). Typickými představiteli jsou laténské velitelské mečičky s antropomorfní či pseudoantropomorfní rukojetí, které se vyskytují od 5. stol. př. n. l. (Filip 1956, 87; Sklenář 1992, 24). Příkladem může být bimetalový pseudoantropomorfní mečik z Kyšice (Obr. 26) datovaný do 5. stol. př. n. l., jehož bronzová rukojeť je složena z pěti do sebe zapadajících kusů (Smolík 1882-1884,

354-355; Šaldová 1971a, 94; Šaldová 1988, 223, pl. 27/3,4,5), nebo mečík z Klučova nalezený v kontextu ze 4. - 3. stol. př. Kr., který mohl být vyroben již ve století pátém a předáván z generace na generaci (Waldhauser 2001, 265).

5.2 Kopí

Kopí je hrot bodné zbraně, která je určena k boji zblízka nebo k metání (Krajíc 2003, 178-179). Složeno je z hrotu a dřevěného ratiště, ke kterému může být ve spodní části připojena bodka - Řepeč, moh. VII. (Píč 1898-1899, 3-4; Chvojka - Michálek 2011, 47-48; Michálek 2017, 364-365). Samotná hlavní část celé zbraně, tedy hrot, je složen z listu, který je mnohdy rozpůlen středovým žebrem a okrouhlé tuleje k zasunutí násady - objevují se i víceúhelníkové tuleje (Krajíc 2003, 178-179; Sklenář 1992, 17-18).

Nejstarší kopí jsou doložena ve starším a středním paleolitu pravděpodobně v podobě celodřevěné zbraně s opáleným hrotem. Později se jako hrot uplatňuje paroh a roh (Vencl 1984, 270). Dokladem přítomnosti hrotů z organických látek v době železné je lokalita Hjortspring na dánském ostrově Als datována do roku 350 př. n. l. Zde byla v močále nalezena vojenská oběť v podobě lodi z lipového dřeva, 11 mečů, 138 kopí s železným hrotem a především 31 oštěpů (kopí) s kostěným či parohovým hrotem. Důvodem využití těchto materiálů v době železné může být jejich snadná nahraditelnost v případě poškození hrotu (Vencl 1984, 270; Randsborg 1999, 195).

První železná kopí se u nás objevují na přelomu pozdní doby bronzové a starší doby halštatské (Ha B) na moravských lokalitách Brno-Obřany a Podolí (Podborský 1970, 177-179). Hroty kopí se v Ha C až LTA (Obr. 27, 28) objevují ve dvou základních variantách. První z nich je poněkud menšího tvaru s úzkým listem a krátkou tulejí. Druhým typem jsou tvary s delším, užším a dobře profilovaným listem a dlouhou tulejkou (Michálek 1972, 84; Chvojka-Michálek 2011, 81). U obou typů se předpokládá spíše funkční rozdíl a to mezi bodacím kopím a vrhacím oštěpem (Chvojka-Michálek 2011, 81). Samotné funkční dělení má své jisté nedostatky. Jedním faktorem je, že z pochopitelných důvodů (organický materiál) neznáme délku ratiště, čili neznáme délku celé zbraně a nemůžeme ji jednoznačně určit. V této problematice nám nepomůže ani samotné umístění kopí v hrobu, neboť valná část nálezů pochází ze žárovišť. Druhým faktorem je skutečnost, že i menší hroty mohou napáchat během konfliktu stejné poškození jako hroty větších délek. Dokonce můžeme předpokládat, že malé hroty díky své váze a celkovému vyvážení kopí

byly pro boj vhodnější a vyhledávanější (Tab. IV.), neboť jen těžko si lze představit, že by halštatský bojovník dobrovolně bojoval s 600 mm dlouhým kopím - nález z moh. 44 ze Sedlce-Hůrky (Filip 1956, t. IX:1) vzhledem k jeho váze a nepraktičnosti.

I přes množství archeologických nálezů železných hrotů lze jen těžko vypracovat jejich typologicko - chronologický vývoj (Filip 1956, 165). J. Michálek poukázal na to, že větší chronologickou citlivost má poměr délky tulejky k délce listu, nežli samotný tvar čepele (Michálek 1972, 84). Zdá se, že ve starším halštatském stupni převládaly hroty s poměrem 1:2, a to jak u varianty bodacího kopí, tak vrhacího oštěpu. Tento poměr se do jisté míry udržuje i v mladším období, ale zároveň se zde začínají objevovat hroty s poměrem 1:1 či dokonce 2:1 (Michálek 1972, 84).

Můžeme předpokládat, že spíše nežli samotný poměr tuleje k celkové délce kopí nám nález datuje množství železných hrotů v inventáři (Graf 8; Tab. II.) nebo případná doprovodná zbraň nejčastěji v podobě sekáče, sekery a později i meče (Tab. II.). Dále můžeme konstatovat, že celková délka hrotů kopí a oštěpů se v průběhu doby halštatské rapidně mění (Graf 9), neboť v období pozdního halštatu/časného laténu dominují spíše delší tvary a to jak u kopí, tak i oštěpu. Jako poslední indikátor chronologicko-typologického rozlišení může sloužit samotná šířka listu kopí, která se stejně jako délka v období Ha D2-LTA výrazně mění (Graf 10).

J. Michálek zároveň sledává ve zvýšeném výskytu množství kopí v jednotlivých hrobech funkční účel, kdy předpokládá, že v případě tří uložených hrotů - Dobšice, hr. I; Nišovice, moh. 2; Paseky u Tálína, moh. 1/1930; Řepeč, moh. XXVII/1897 (Píč 1898-1899, 7-8; Siblík 1908-1909, 58-61; Dubský 1924-1925, 448-453; Dubský 1949, 191-194; Jansová 1962, 314, 322; Soudská 1976, 644; Michálek 1972, 94; Sankot 2003, 15, fig. 27; Chvojka - Michálek 2011, 51; Michálek 2017, 254-256, 292-294, 366) se jednalo o jeden kus bodací zbraně a dva kusy vrhací (Michálek 1972, 85).

I přes značnou korozi železných hrotů a velkého množství celkově nedochovaných exemplářů se zdá, že celkový počet nalezených hrotů v pohřebním inventáři s funkcí nesouvisí. Rozdíly mezi délkami v celku dochovaných hrotů v rámci jednoho pohřebního kontextu jsou mnohdy minimální či nulové.

5.3 Sekáče

Velké nože-sekáče (Obr. 29) v pozdním halštatu (Ha D2/3) vytlačují a zcela nahrazují železné a bronzové meče z období staršího halštatu ve funkci sečné zbraně. Železné sekáče se v hrobových inventářích vyskytují ve dvou od sebe jednoznačně odlišitelných formách, a to ve variantě s rovným hřbetem anebo naopak s hřbetem prohnutým a výrazně tvarovanou rukojetí (Filip 1956, 174, Kossack 1959, 24, 94-98; Chvojka-Michálek 2011, 81; Graf 11), která často nese železné či bronzové nýty k upevnění rukojeti ze dřeva, kosti nebo bronzu, jako je tomu v případě Mírkovického sekáče z mohyly XIII. (Chytráček 1990, 98-100, 120). Ukládány byly do dřevěných pochev, jak tomu nasvědčuje případ druhého sekáče ze Želkovic (Felcman 1900-1901, 168-174; Soudská 1976, 641) a zároveň mohly být uchyceny na malém poutku vycházejícím z konce rukojeti - Křečkov (Venclová 2008, 120-121, Obr. 75:2; Drda-Rybová 1998, 42; Sankot 1994, 36 ff). Velikosti sekáčů a šířky jejich ostří se nejeví po stránce chronologicko-typologické nikterak citlivě, neboť po celou dobu přítomnosti železných sekáčů v halštatském a časně laténském pohřebním kontextu se vyskytují ve všech možných délkách (Graf 12, 13).

Dle názoru G. Kossacka (1959, 22) byly v období Ha D užívány typy s rovným týlem a ve stupni LTA naopak sekáče prohnuté s výrazně tvarovanou rukojetí. Tato teorie není v Čechách aplikovatelná, neboť nožů s rovným týlem je pouze několik a navíc mnohdy se vyskytují v doprovodu artefaktů jasně datovaných do časného latěnu (cf. Tab. I. – XIII.).

V rámci pohřebního inventáře se objevují i velice nákladně zdobené čepele, které nepochybně vypovídají o společenském statusu majitele. Naprosto výjimečná je dekorace typu tremolo v podobě meandrových motivů na sekáči z Křečkova, Lenešic či Želkovic (Felcman 1900-1901, 168-174; Soudská 1976, 641; Sankot 1994, 36 ff; Waldhauser 2001, 294; Venclová 2008, 120, obr 75:2).

Velké nože-sekáče se ve středních Čechách ojediněle vyskytují již v období Ha C2-Ha C3 - Lovosice hrob III. a 24 (Pleiner 1959, 655-656; Zápotocký 1964, 167; Koutecký 1968, 419; Půlpán 2012, 67). V jižních a především západních Čechách se sekáče objevují až na konci stupně Ha D a jsou rozšířeny zejména v časně době laténské - LTA (Koutecký – Sedláček 1984, 285; Šaldová 1968, 373-374; Šaldová 1971a, 92). Jistou výjimkou k ostatním sekáčům a zároveň analogií k Lovosickým dlouhým nožům je západočeský nález z Nynic (hrob 15A), který je na základě přítomnosti meče typu Mindelheim

prokazatelně datován do období halštatské mohylové kultury. V tomto případě jde však s největší pravděpodobností o ojedinělý případ (Metlička 2018), možná import z Bavorské oblasti, kde se sekáče objevují již v období Ha C (Kossack 1959, 22).

Sekáče se v naprosté většině vyskytují v pohřebním kontextu, avšak objevují se i výjimky v podobě nálezů na sídlišťích a to z lokalit Plzeň-Roudná, kde byl nalezen poněkud unikátní sekáč v podobě prohnutého týlu a výrazně tvarované lité rukojeti - bez dalšího organického obložení (Metlička a kol 2015, 129, obr. 222), Dolních Břežan v kontextu výplně chaty č. 55 (Motyková 1986, 140-141) či z Lenešic (Waldhauser 2001, 294).

Hlavními oblastmi rozšíření časně laténských sekáčů v Evropě jsou Střední a Dolní Franky, Čechy (ve větší míře v západní části) a Horní Falc. Jeho výskyt můžeme pozorovat také kolem alpských řek, Dunaje a od Horního Bavorska skrze Rakousko do západní části Maďarska a dále i Durynska, středního Hesenska či Saska (Chytráček 1990, 120).

Zcela zásadní se jeví otázka funkce dlouhého nože-sekáče. V minulosti se touto problematikou zabývalo velké množství badatelů, avšak jejich interpretace a teorie se mnohdy do velké míry liší a tak dodnes v otázce tohoto fenoménu není jasno. G. Kossack (1959, 94) jim přisuzuje charakter sečné zbraně, avšak poukazuje na to, že jen stěží lze rozhodnout, zda jejich primární funkce byla bojová či lovecká. Později se Kossack přiklání spíše k lovecké funkci a to především k porcování masa poražené zvěře (Kossack 1970, 122). Ke stejnému názoru tíhne i U. Osterhaus, který rovněž odmítá bojovou a přiklání se k lovecké zbrani a možnosti porcování masa (Osterhaus 1981, 14-16). O jisté úloze sekáče jako univerzálního nástroje uvažuje L. Pauli (1978, 254-258) a A. Haffner, kdy vedle porcování masa (často nalezen v blízkosti keramických nádob) mohl sloužit po prvotní konfrontaci nepřítele s kopím k definitivnímu usmrcení (Chytráček 1990, 121). Korozi dochované fragmenty dřevěných pochev nám prozrazují, že sekáč byl nošen také ven, což může jen posílit teorii o univerzálním nástroji (Chytráček 1990, 121).

5.4 Kamenné zbraně/nástroje

Vedle kovových artefaktů se v některých halštatských hrobech vyskytují i kamenné předměty. Jedná se především o neolitické sekerky (cf. Dobřenice, hr. 12, 27; Kunětice hr. 1/41), které byly vyzvednuty na místech neolitických sídlišť a následně uloženy do

halštatských hrobů (Vokolek 1999, 17). Další kategorii tvoří kulovité mlaty - Ředice, Kunětice, Křtěnov (Vokolek 1999, 17; Michálek 2017, 189). V případě kamenných sekerek se diskutuje zejména o magické či kultovní funkci a to na základě doprovodného inventáře v podobě nejrůznějších keramických plastik a idolů (Vokolek 1999, 17). Kamenné kulovité mlaty nejspíše představovaly insignie hodnosti či moci (Beková-Berounská 1989).

5.5 Zbraně z organického materiálu

V době halštatské lze předpokládat přežívání nekovových surovin a zbraní z nich vyrobených, jedná se především o zbraně celodřevěné (Vencl 1984, 55-56), které se vlivem rozkladu zachovávají jen výjimečně a v našich podmínkách již vůbec. Určité využití mohly mít celodřevěné kyje, palice a hole. Dokladem jejich využití nám je dnes již celosvětově známá německá lokalita Tollense (Jantzen - Brinker - Orschiedt a kol. 2011).

Poměrně přehlíženými a podceňovanými surovinami jsou i kost, paroh či roh. Doklad jejich využití z lokality Hjortspring (Randsborg 1999, 195) byl již popsán výše. Do jaké míry a v jakém množství byly využívány v halštatském prostředí je otázka, na kterou se nám pravděpodobně nikdy nedostane odpovědi.

5.6 Potencionální zbraně

5.6.1 Luk a šíp

Na základě minimálního množství nalezených bronzových a železných šipek (Obr. 32; Graf 15) v kontextech halštatských a časně laténských hrobů, si můžeme jen velice těžko udělat ucelenou představu o skutečném využití luku. K podhodnocení dochází i z faktu, že nejsme schopni exaktně odlišit nástroje od zbraní (Vencl 1984, 307-308) a zároveň proto, že nám není dovoleno poznat případnou konstrukci samotného luku. Určitým druhem pomoci se jeví využití ikonografických pramenů, avšak i zde narážíme na to, že v rámci halštatských okruhů se lukostřelecká zobrazení nevyskytují. Jistou zajímavostí jsou malby na keramice ze Šoproně v Maďarsku, kde je vyobrazen lov vysoké zvěře, avšak ne za použití luku a šípů, ale kopí či oštěpů (Podborský 1990, 192, obr. 102:8).

Doklady lukostřelby se nacházejí jen na několika málo lokalitách (Tab. VII.) a ještě méně v kombinaci se specializovanou zbraní, která by mohla částečně vypovídat o využití luku v boji (Tab. II.) např. Hvozďany, kde byla bronzová šipka s křídélky v kombinaci s železným kopím (Píč 1898-1899, 14; Chvojka - Michálek 2011, 26-27; Michálek 2017, 137) či hrob 162 z Manětína Hrádku, kde se včetně kopí v doprovodu vyskytuje i železný sekáčovitý nůž (NZ v AÚ č. j. 7925/72). Největší koncentrace železných hrotů se objevuje v knížecí mohyle z Chlumu u Rokycan, kde se vedle šipek zároveň vyskytuje časně laténský železný meč, kopí, sekerka, nůž a tři importované bronzové nádoby - zobáková konvice a dvě mísy s plochým dnem. Součástí hrobu je také bronzové kování zdobené rytím a vpichy interpretované jako součást toulce (Píč 1904-1905, 333-335, t. XXIX: 2; Waldhauser 2001, 112; DAS). Hroty se nám kromě hrobů dochovávají také z areálů sídlišť či hradišť a mnohdy mohou vypovídat o násilném aktu či zániku sídliště. V Čechách máme nález šipky s tulejkou a zbytku spáleného ratiště z hradiště na Vladaři (Chytráček-Šmejda 2006, 55, Abb. 2) a masivní šipku s dlouhou tulejkou z pozdně halštatského hradiště na Závisti (Venclová 2008, 121, obr. 75:6). V obou případech se jednalo o ojedinělé nálezy a nikoliv o známky násilí na lokalitě.

5.6.2 Sekery

Sekerky se v období halštatu a časného latěnu vyskytují ve třech základních typech (Obr. 30; Graf 14). Pro období staršího, středního a mladšího halštatu (HaC1-HaD1) je chronologicky citlivá sekerka s postranními křídélky (Chvojka-Michálek 2011, 81). Těžiště vzniku starších bronzových typů lze hledat na blízkém východu, kde se objevují v letech 2000-1000 př. n. l. (Wesse 1990, 76-80; Podborský 1970, 170, 179). Unikátním dokladem její výroby je kadlub z Troje, nalezen ve vrstvě VII, která je datována cca 1000-700 BC (Michálek 1972, 89). Mladší železné formy můžeme hledat v oblasti Karpatské kotliny a jižního Řecka, odkud se později přesouvají do východohalštatského okruhu a do oblasti dnešního Slezska (Wesse 1990, 76-80). Většinou pocházejí z hrobů (Tab. VI.) či depotů - Zlivice/Vráž, vrch Ostrý (Dubský 1949, 182, obr. 3; Smejtek - Lutovský - Militký 2013, 392-393; Hošek-Smrž-Šilhavá 2007, 336, 339) a jen výjimečně se objevují na sídlištích (Hošek-Smrž-Šilhavá 2007, 336). Jejich výskyt v Čechách a na Slovensku sledoval J. Filip (1936-1937, 98, 126). Do jaké míry mohl tento typ sloužit jako zbraň je otázkou. Všeobecně se soudí, že se spíše jednalo o pracovní nástroj (Venclová 2008, 39), avšak jistou otázkou zůstává kombinace bronzové sekerky s křídélky a mečem typu

Gündlingen v hrobu 5 na lokalitě Plaňany (Dvořák 1933, 35-38; Dvořák 1938, 48; Koutecký 1968, 421; Tab. I.).

Druhým a zároveň nejčastěji zastoupeným typem je sekerka se čtyřhrannou tulejí, která však není chronologicky citlivá a objevuje se jak ve starším, středním a mladším stupni, tak i v pozdním halštatu a časném latěnu - HaC1-LTA (Chvojka-Michálek 2011, 81). Tento typ, který tvarově navazuje na lité bronzové sekerky pozdní doby bronzové (Šaldová 1971a, 94) je mnohem typičtější pro západohalštatskou oblast a vyskytuje se v depotech - Vráž/Zlivice (Dubský 1949, 182, obr. 3; Smejtek - Lutovský - Militký 2013, 392-393), na sídlištích - Nýřany, Lipno (Bašta-Metlička 1992, 374-386; Šaldová 1971a, 94) a na pohřebištích - Hallstatt, kde je častou součástí výstroje bojovníka (Šaldová 1971b, 156). V kombinaci s mečem a kopí se také vyskytuje na západočeské lokalitě Chlum u Rokycan (Tab. II. a VI.). Dá se tedy předpokládat, že sekerka se čtyřhrannou tulejí mohla plnit jak funkci pracovního nástroje, tak i bojové zbraně.

Posledním tvarem halštatských seker je typ s příčným otvorem pro topůrko, jinak označovaná jako sekerka skytsko-thráckého charakteru, která se především vyskytuje na pohřebištích pozdního halštatu a časného latěnu - HaD-LTA (Chvojka-Michálek 2011, 81). Svým souběžným ostřím, kladívkovým týlem a malou velikostí je v časně laténském prostředí zcela ojedinělá (Filip 1956, 246) a nepochybně se jednalo o import vypovídající o vyšším sociálním statusu pohřbeného jedince - Skalice, kde se včetně sekerky vyskytuje i bronzová cista a mísa typu Hatten (Richlý 1904-1905, 81-84; Michálek 1972, 143-144; Michálek 2017, 384-387; Dušek 1966, 29-30, t. LV: 5; Tab. XIII.). V Čechách máme zaznamenáno jen několik málo nálezů (Tab. VI.).

Poměrně zajímavý je vzájemný výskyt sekerky s příčným otvorem a bronzového meče typu Gündlingen v hrobu 20 na pohřebišti v Platěnicích, který je datován do období HaC1-HaD1 (Píč 1902/3, 482-483, Tab. LIV. 2; Hralová 1965, 134-136; Tab. II. a VI.). Naprosto jedinečný je nález z Kaliště-Bezděkova (Obr. 31), kde se kromě pozdně laténského sekáče vyskytuje i bimetalová sekerka, která je složena z železného ostří a bronzového týlu, který je zpracován do podoby dračí hlavy (Šaldová 1971b, 160). Sekerky podobné si tímto tvarem (zvěrné motivy) a kombinací kovů jsou typické pro ananinskou skupinu v oblasti východního Ruska. Samotný výskyt tohoto unikátu v Čechách je naprosto jedinečný a nepochybně souvisí s obchodními vztahy z východní částí Evropy (Šaldová 1971a, 94-95). V případě tohoto typu se, i přes malý otvor pro

topůrko a celkovou velikost (Tab. VI.), jedná nepochybně o zbraň a to nejen samotným provedením, ale i skutečností, že tento tvar je ve velkém množství zastoupen ve skytských bojovnických hrobech na pohřebištích v Maďarsku (Filip 1956, 267, obr. 83:20).

5.6.3 Nože a dýky

Nůž jako kovová čepel s delším nabroušeným ostrím upevněným na rukojeti (Hogg 1996, 12) je častou součástí halštatského a časně laténského pohřebního inventáře (Tab. II.). Na základě častého výskytu v rohu pohřební jámy (komory) v blízkosti keramických zásobnic a kostí vepře se usuzuje o jeho roli především jako o předmětu denní potřeby (Koutecký 1968, 460-461; Šaldová 1968, 373).

Dýka je definována jako krátká a ostrá zbraň pro boj zblízka (Sklenář 1992, 9; Hogg 1996, 12). Zcela unikátním nálezem této kategorie je parohové obložení zvěrného motivu na dýce z Lokality Soběsuky 7 datované do 5. stol. BC (Waldhauser 2001, 454). Zásadním problémem typologického určení dýky či nože je značná fragmentarizace v důsledku koroze železného materiálu. Jediným možným řešením je sledování umístění artefaktu v rámci pohřbu, které je však ve velké části pohřbů v důsledku kremace nemožné a ve většině publikovaných prací je vše interpretováno souhrně jako nůž-nástroj.

Zcela ojedinělým tvarem v Čechách je tzv. dýkovitý nůž ("Dolchmesser") z mohyly V. v Mírkovicích, který je ve velké míře zastoupen na pohřebištích ve Švýcarsku a Bádensku-Württembersku a na základě těchto nálezů datován do HaD2-D3 (Chytráček 1990, 121-122).

5.7 Ochranná zbroj

V archeologických situacích se ochranná oděň dochovala jen velice sporadicky, mnohem častější a zároveň pro poznání této složky bojovnické výzbroje přínosnější jsou četné ikonografické prameny a písemné zprávy z děl především řeckých a římských autorů (Vencl 1984, 323).

5.7.1 Přilba

Nejzranitelnější oblastí bojovníka je hlava, tudíž můžeme předpokládat, že její ochraně se věnovala zvýšená pozornost (Vencl 1984, 324). Pravděpodobně prvním pokusem o účinnou ochranu bylo využití kožených přileb, které se nám, kromě částí z

rohoviny či železa, vlivem rozpadu organických materiálů nezachovávají (Princ 1975, 345). Vedle poměrně četných evropských nálezů máme několik málo nálezů, kde můžeme přítomnost přilby předpokládat. Jedná se především o laténský kostrový hrob z lokality Praha-Bubeneč, kde vedle tradičního meče a kopí byly vedle lebky nalezeny dva kančí kly, které s největší pravděpodobností tvořili ozdobu kožené přilby analogicky blízké pokrývkám hlavy ze středomoří a blízkého východu (Bouzek 1974, 587-591) nebo o nález z Mělníka, kde opět v hrobě laténského bojovníka byly nalezeny v oblasti hlavy fragmenty železa a mohlo se tedy jednat o jednoduchou koženou přilbu vyztuženou pásy kovu (Čermák 1919, 36).

Hlava mohla být kryta také přilbou železnou či kombinovanou. O využití obou typů nám podávají četná svědectví ikonografické prameny (Lucke-Frey 1962), ale i časté nálezy na halštatských a časně laténských lokalitách. Celkem šest nálezů fragmentů kombinované přilby v podobě vrcholových a plochých disků máme z pohřebiště eponymní lokality v Hallstattu (Princ 1975, 347-348). Kovové přilby jsou v poměrně velkém množství zastoupeny na pohřebištích jak východohalštatského, tak západohalštatského okruhu - cf. Hallstatt, Klein-Klein, Ženjaky, Vače, Novo Mesto, Nevlje, Asten, Giubiasco aj. (Pittioni 1954; Princ 1975, 348-352). Zcela mimořádný význam má pro nás nález bronzové přilby z moravské lokality Býčí skála (Princ 1975, 349).

5.7.2 Pancíř

Výstroj bojovníka je někdy doplněna o prsní pancíř, který se ve své kovové podobě poprvé v Evropě vyskytuje kolem roku 1500 BC a to v oblasti mykénské kultury (Vencl 1984, 329). Jedním z mála příkladů halštatských pancířů je nález z knížecí mohyly na lokalitě Klein-Klein ve Štýrsku, kde se kromě bronzového pancíře našla také přilba. U obou případů se nepochybně jedná o import řeckého či etruského charakteru (Pittioni 1954, 549; Podborský 1997, 176).

Kovové pancíře nepochybně tvořily vedle krunýřů z organických hmot jen nepatrnou skupinu ochranného oděvu. Po celou dobu halštatskou patrně převládalo užití kožešiny a kůže s možnou kombinací dalších složek např. látky či bavlny (Vencl 1984, 329; Hogg 1996, 29).

Unikátním (pro Čechy) a zároveň značně diskutovaným je nález dvou bronzových disků z Jaroměře s bohatou meandrovou výzdobou, s početnými analogiemi v Monte

Rozzi, Cerveteri, Saint-Jean-sur-Tourbe či Langenhainu, interpretovaný jako náprsní štít pancíře (Vokolek - Sankot 2001a, 241-245; Waldhauser 2007, 45, 245). Zároveň se však objevuje i interpretace, že se mohlo jednat o faléry a to na základě jejich formální podobnosti a nepřítomnosti další bojovnické složky v hrobovém kontextu (Chytráček 1988, 58).

5.7.3 Štít

Každá zbraň má tendence vyvolávat vznik protizbraně, tedy obrany proti ní a to jak v případě pasivní (krunýře, přilby), tak i aktivní obrany v podobě štítu (Hogg 1996, 28). Štít je součástí ochranné zbroje pro ruku, která nedrží zbraň. V době halštatské se štít vyskytuje ve dvou variantách - dřevěné a kovové, v podobě středové štítové puklice, která je kovaná ze silného plechu a k dřevěnému základu připojena hřeby (Sklenář 1992, 54).

Jediným příkladem kovové štítové puklice v Čechách, datované do období časného halštatu, je nález z bojovnického hrobu v Branově (Obr. 33), která se objevuje v doprovodu železného meče a sekáče. Jedná se o dvoudílnou, záměrně zdeformovanou, lodkovitou puklici zdobenou technikou tremolo s pěti dekorativně provedenými nýty k uchycení dřevěného základu štítu a analogií k hrobu č. 295 na Dolnorakouské lokalitě Franzhausen (Píč 1905, 295-299; Sankot 1994; Drda-Rybová 1998, 42-43; Sankot 2003, fig. 2,3; DAS).

Nejběžnější formou v době halštatské byl nepochybně štít celodřevěný, jehož přítomnost ve výzbroji keltů byla popsána v Caesarových Zápiscích o válce galské (Bureš 1972, 49-50). Naprosto výjimečnou je již výše zmiňovaná lokalita Hjortspring, kde bylo identifikováno kolem 150 celodřevěných štítů datovaných do roku 350 BC (Randsborg 1999, 193-195).

5.8 Vůz

K nejprestižnějšímu produktu doby halštatské patřily bezpochyby čtyřkolé a dvoukolové vozy a jejich dílčí součásti, mezi které řadíme zákolníky, kování středových nábojů kol, hřeby a fragmenty kování korby vozu (Koutecký 2003b, 126).

Nálezy miniaturních imitací loukoťových koleček typických pro období LTC-LTD1 interpretovaných jako atributy keltského boha Taranina (Waldhauser 1999, 80), slunečních vozíků - Milavče a Svijany (Bouzek 1977, 198-199), hliněných koleček se

čtyřmi loukotěmi - Poděbrady, Hůrka u Nemětic (Podborský 1997, 187, obr. 98; Waldhauser 2001, 390) a symbolické zastoupení zákolníků v hrobu se záměrem funkčního přiblížení podoby vozu - Lovosice hrob 17 (Koutecký 1968, 464; Půlpán 2012) nepochybně vypovídají o jeho hlubokém symbolickém smyslu.

O účelu a případném využití vozů pojednává kapitola 7.

5.9 Koňské postroje

Součástí koňských postrojů jako jsou bronzová a železná udidla, postranice, roubíky, návlečky (knoflíky), faléry, nýty a cvočky (Tab. VIII.), obsažených v mnohých halštatských a časně laténských hrobech, kterým čeští badatelé zatím nevěnovali přílišnou pozornost, na rozdíl od kolegů především z německy mluvících zemí (cf. Kossack 1959, 1970; Parre 1991; Trachsel 2004).

Udidla jsou jednou z nejzákladnějších a zároveň nejstarších částí výstroje koně, která slouží k jeho přímému ovládnutí za pomoci regulace tlaku (Sklenář 1992, 55). V období starší doby železné se vyskytují jednoduchá tzv. stíhlová udidla a udidla lomená tzv. dvoučlánková (Tab. VIII.), kdy jsou ramena tvořící celek udidla spojena kloubem a na koncích opatřeny kruhy a závlačky k propojení udidla s otěžemi a ohlávku (Měchurová 1984, 265; Krajíc 2003, 109, 111-112), které spolu postranicemi či roubíky - termín pro rovné typy (Šaldová 1968, 363), tvoří základní část nejen postroje jezdeckého, ale i tažného - zápražného (Měchurová 1984, 263-265).

6 Pohřby bojovníků

Jedním ze základních pilířů poznání existence války jsou archeologické doklady pohřbů sociální skupiny bojovníků, jejichž četnost výskytu na lokalitách v průběhu věku často odkazuje na význam a podíl válečníků tehdejší společnosti. Frekvence výskytů pohřbů bojovníků zároveň souvisí s množstvím společenských a časoprostorových faktorů, které zkreslují konečný obraz poznání militarizace v tehdejších prostředí a čase (Vencl 1984, 78).

Archeologické nálezy hrobů se zbraněmi, ze kterých je nutno vyčlenit případné pohřby, kde hrály zbraně především úlohu odznaků, symbolů či statusu postavení jedince ve společnosti, můžeme považovat za odraz minimálního počtu bojovníků v tehdejší živé kultuře (Vencl 1984, 78-79) a to hned z několika důvodů: a) některé pravěké kultury své bojovníky téměř nebo vůbec nepohřbívali (cf. Zápotocký 1966, 187; Hrala 1973, 78; Slabina 1980, 9; Stary 1981); b) situaci také komplikuje skutečnost, že značná část zbraní a výstroje mohla být organického charakteru, které se kumulovaly především v rukou řadových bojovníků, či v nižších sociálních vrstvách společnosti a tradičně se v hrobech nezachovaly (cf. Tacitus, Germánie, I Ba6; Ruttkay 1980, 135); c) užití nesespecializovaných zbraní (Vegetius, IV:8); d) pohřeb bojovníka s jeho zbraněmi byl často možný jen v případě vítězství na bitevním poli a za situace, kdy měli jeho spolubojovníci dostatek času a příležitost ostatky mrtvého řádně pochovat (cf. Ílias, VI: 416-419; Vergilius X: 825-829; Arriános I:16, II:12, IV:6; Tacitus, Germánie, I Ba6) tehdejší praxe, ve valné části případů, však byla taková, že se bojovník měnil v okradenou mrtvolu či zajatce, který pozbyl nejen všechn svůj válečný inventář, ale i práva vyplývající z jeho postavení v rodné komunitě (Vencl 1984, 81).

Po celou dobu halštatskou a časnou dobu laténskou se na našem území setkáváme s hroby (Obr. 34) se zbraněmi a jinými milodary nejrůznějších kategorií, se kterými je ovšem nutno pracovat s rozvahou a opatrností, neboť samotná pohřební výbava nemusí vždy odrážet sociální postavení jedince, ale naopak může vyjadřovat samotnou víru v posmrtný život (Neustupný 2010, 85).

V Čechách se v období HaC1-LTA setkáváme s několika způsoby uložení ostatků zemřelého, které se v průběhu starší doby železné v závislosti na čase a prostoru do značné míry liší (Graf. 16 a 17).

6.1 Bylanská kultura

Pro bylanskou kulturu starší doby železné jsou typické především velké mohyly s komorami obsahujícími kostrové hroby (Graf. 16 a 17; Tab. I.), jejichž násypy však nebyly mnohdy zachovány a to především v důsledku intenzivního zemědělství (Koutecký 1968, 434).

Zbraně v bylanských hrobech jsou součástí především dvou kombinačních skupin I-1 → komorové hroby s vozy, jhy a koňskými postroji, mnohdy, pro svou bohatou výbavu, označované jako "knížecí" (Venclová 2008, 60) a I-2 → komorové hroby s koňskými postroji a zbraněmi (Koutecký 1968, 466; Tab. I. a II.), které jsou považovány za vrstvu jezdců a bojovníků na koních - equites antického světa (Koutecký 1968, 477-479). Součástí těchto hrobových celků jsou často bronzové a železné meče typu Gündlingen a Mindelheim (Kossack 1959, 13-14, 24; Tab. II. a III.) uložené nejčastěji po pravé straně kostry s jílcem v ruce a hrotem orientovaným k východu či k jihu (Koutecký 1968, 466), často v doprovodu čtyřkolových vozů a součástí koňských postrojů (Tab. II., VIII. a IX.).

Hroby v nichž se nevyskytuje meč, jsou zpravidla vybaveny železným kopím, avšak v doprovodu koňského postroje, nikoliv vozu a jsou tímto součástí již zmiňované kombinační skupiny I-2. Jistou výjimku s výskytem vozu tvoří lokality Lovosice - hrob 17 a Rvenice, kde je pod mohylou lokalizován kostrový dvojhrob se dvěma vozy (Koutecký 1966, 12-16, 21; Koutecký 1968, 426; Půlpán 2012; Tab. II. a IX.). Vzájemný výskyt železného kopí a meče v doprovodu koňských postrojů je pozorovatelný na lokalitách Čížkovice a Lhotka, kde na druhé zmiňované je zaznamenána i přítomnost čtyřkolového vozu (Tab. II. a IX.). Uložení hrotů kopí v hrobech zpravidla není tak jasné jako v případě mečů, avšak jedná se především o uložení v blízkosti pravé ruky s hrotem orientovaným k východu či jihovýchodu (Koutecký 1968, 466).

Výskyt sekerky v bylanských hrobech se zdá být zcela ojedinělý. Jedná se pouze o tři exempláře z lokalit Hradenín - hrob 26 a Záboří u Týnce nad Labem, kde se vedle sekerek s tulejkou objevují i součásti koňského postroje. Posledním zástupcem je železná sekerka s raménky, uložena poblíž ramene levé ruky bohatého kostrového hrobu č. 5 v Plaňanech v doprovodu bronzového meče, dvou železných nožů, vozu a součástí koňských postrojů (Koutecký 1968, 466; Tab. II. a III.).

V rámci pohřebních kontextů se také objevují železné nože, bronzová nákončí pochev mečů, užitné šperky v podobě jehlic či spon a v neposlední řadě také kruhový šperk (Tab. II., XI., a XII).

6.2 Slezkoplatěnická kultura

Pohřební ritus kultury slezkoplatěnické je striktně žárový. Samotné hroby se vyskytují především v areálech rozsáhlejších plochých žárových pohřebišť (Vokolek 1999; Tab. I.; Graf 16). V rámci kontextu žárových jam se z kategorie zbraní vyskytují především bronzové meče typu Gündlingen s případným doprovodem bronzových lodřkovitých a v jediném případě i křídlových nákončí (Tab. II., III. a X.).

Jistou zajímavostí je naprostá absence železných hrotů kopí a oštěpů (Tab. II. a IV.). Podobně jako je tomu v případě bylanské kultury, i zde je výskyt sekerek jistou raritou. Jediné dvě železné sekerky s příčným otvorem pocházejí z lokality Platěnice, kde se vyskytují v hrobu č. 8 bez dalšího doprovodu milodarů válečného charakteru a v hrobové jámě č. 20 společně s mečem a koňským postrojem, který je v oblasti slezkoplatěnické kultury taktéž spíše ojedinělostí, nežli, v případě kultury bylanské, pravidlem (Tab. II. a VI.).

Do souboru jsou taktéž přiřazeny hrobové soubory s výskytem bronzových a železných hrotů šípů s křídélky či s tulejkou. Jedná se o lokality Dobřenice - hrob 8, Nová Ves u Bakova - hrob 5 a Úhřetice - hrob 5, kde se na rozdíl od předchozích s výskytem jednoho hrotu vyskytují hned tři bronzové šipky s tulejkou (Tab. VII.). Zároveň je nutno zmínit, že všechny uvedené hrobové celky s výskytem hrotů šipek nenesou další evidenci přítomnosti jiné specializované zbraně (Tab. II.) a tudíž je nelze zcela jednoznačně označit za hroby válečníků.

V inventářích hrobů se poměrně často vyskytují železné nože a v minimálním množství také kruhový šperk a šperk užitný (Tab. II., XI. a XII.). Množství nálezů, jejich identifikace a následná interpretace je nepochybně ovlivněna samotným způsobem pohřbívání platěnické kultury, silným narušením nebo zničením části pohřebišť v důsledku polních prací a zároveň faktem, že všechny významné nekropole byly prokopány na počátku 20. století, mnohdy bez řádné evidence (Venclová 2008, 93).

6.3 Halštatská mohylová kultura

Halštatská mohylová kultura v západních a jižních Čechách je charakteristická pro své, z pojmenování vyplývající, mohylové pohřby, které jsou převážně kostrového charakteru. Vedle uvedeného způsobu pohřbívání je uplatňován také žeh v rámci plochých žárových pohřebišť a to především na příkladu polykulturní nekropole Nynice (Tab. I.). Velká část hrobů se zbraněmi je bez bližších nálezových okolností, neboť se jedná o ojedinělé nálezy, především, mečů z areálů pohřebišť halštatské mohylové kultury (Tab. I. a II.).

Vedle železných a bronzových mečů typu Gündlingen a Mindelheim, uložených převážně po pravé ruce zemřelého hrotem k severu (Michálek 1972, 82), a s nimi souvisejícími bronzovými nákončími ryze křídlovité podoby se v hrobech vyskytují také železná kopí a to především v případech absence meče v hrobovém celku (Tab. II. a X.). Vzájemnou kombinaci těchto dvou zbraní identifikujeme pouze na dvou lokalitách - Pašovice (Mohyla 2) a Dolany ("skupina mohyl blízko obce"), ze kterých zároveň pocházejí i jediné dva případy vozů, jednoho čtyřkolého - Pašovice a druhého blíže neurčitého - Dolany (Tab. II. a IX.).

Podobnou "chudost" sledujeme i na příkladě koňských postrojů, které se objevují pouze na lokalitách Protivín - moh. 2 a Střelské Hoštice - moh. 1/1872. Oba tyto kostrové mohylové pohřby se vyznačují nejen velikostí samotné konstrukce mohyly a kamennou komorou, ale i bohatostí pohřebního inventáře, který se vedle železného meče a koňského postroje (Beneš 1972, 288-290; Michálek 1972, 121-123; Michálek 2017, 319-323, 405-408; Tab. I., II. a III.) u obou hrobů skládá v případě Střelských Hoštic i importu v podobě bronzové cisty a v Protivíně železnou záponou s kroužkem (Tab. II. a XIII.), analogicky blízké k četným nálezům na pohřebišti eponymní lokality Hallstatt (Michálek 1972, 121-123; Michálek 2017, 319-323).

Jediným zástupcem sekerek je železný exemplář s raménky z lokality Řepče, který je vytržen z kontextu rozsáhlého pohřebiště a o jeho bližším původu není nic známo (Michálek - Fröhlich - Chvojka 2015, 125; Michálek 2017, 366-367). Tradičně se v kontextech některých hrobů vyskytují železné nože, kruhový šperk a v ojedinělých případech jehlice a spony (Michálek 1972, 103-104; Michálek 2017, 296; Tab. II., XI. a XII.).

6.4 Pozdní halštát a časný latén

V období HaD2-LTA je využívána široká škála způsobů pohřbívání jedinců se zbraněmi. S jistou převahou zde figurují mohylové pohřby, které jsou často žárového charakteru. Dalším poměrně četným zástupcem jsou žárové hroby na plochých žárových pohřebištích. V této periodě se začínají poprvé objevovat hroby dodatečně uložené do mohyl a to především v podobě popelnic. Zároveň je nutno přiznat, že velkou část hrobů ze souboru není možno, co se po stránce způsobu pohřbívání týče, blíže specifikovat a tudíž jsou uváděny jako neznámé. Poslední a zároveň nejméně zastoupené jsou ploché kostrové hroby, které se v LTA vyskytují ve velmi malém množství, neboť jsou typické především pro období LTB (Venclová 2008, 144-145; Graf 16; Tab. I.).

Inventář pohřbů pozdní doby halštatské a časné doby laténské je různorodý a v mnohých případech bohatý a jedinečný. Tyto bohaté tzv. knížecí hroby jsou reprezentovány především nálezy dvoukolových vozů, importů (Tab. II., IX. a XIII.) z oblasti středozemního moře či v některých případech přítomností časně laténského meče často s bohatou výzdobou na čepeli či pochvě a tvořily nepochybně součásti pohřebních výbav elity tehdejší společnosti - náčelníků vojenských družin či rodových stařešinů (Koutecký 1966, 16; Waldhauser 2001, 111-112; Venclová 2008). Družiny těchto elit představovali tzv. bojovníci menšího významu, které identifikujeme v archeologických kontextech na první pohled méně bohatých hrobů, nejen v oblastech mohylových pohřebišť, ale současně i na plochých žárových pohřebištích (Drda-Rybová 1998, 54-55).

Hroby válečníků jsou vybaveny zbraněmi či jejich vzájemnou kombinací. Zcela běžnou zbraní této společenské skupiny bylo nepochybně železné kopí, případně dlouhý nůž-sekáč a naprosto výjimečně i železný meč. Ze vzájemných kombinací, které jsou sledovány v rámci různých druhů pohřebního ritu, dominují především: kopí - sekáč, meč - sekáč, meč - kopí a meč - kopí - sekáč (Graf 18; Tab. II.). Zároveň je nutno zmínit, že ze vzájemných kombinací byly odstraněny železné nože a sekery, o jejichž vojenské funkci se do značné míry pochybuje a kombinace s větším množstvím zbraní především železných hrotů kopí a dlouhých nožů - sekáčů, neboť v opačném případě bychom pracovali s trojnásobným množstvím možných kombinací a výsledky by byly značně nejednotné a především chaotické.

Poměrně rozšířená je přítomnost jediného hrotu železného kopí v hrobě, která se vyskytuje napříč všech sledovaných druhů pohřebního ritu s důrazem na hroby sekundárně uložené do mohyl. Velice zajímavý je výskyt sekáče v kombinaci s kopím, mečem či obojím. Tyto kombinace do jisté míry vypovídají o účelu tohoto univerzálního nástroje (viz kapitola 5.3), zároveň je nutno brát v potaz poměrně masivní výskyt samotného sekáče v mohylových a plochých žárových pohřebištích (Filip 1956, 174; Šaldová 1971, 92; Graf 18; Tab. II.) bez přítomnosti jiné specializované zbraně. V tomto případě je nutno zmínit, že se ne vždy může jednat o bojovnícké hroby. Kombinace kopí a sekáče je běžná pro jihočeské a západočeské oblasti pozdního halštatu a časného laténu, naopak ve středních Čechách se takřka nevyskytuje (Michálek 1972, 86; Soudská 1976, 644; Chytráček 1990, 118-119; Graf 18; Tab. II.).

Sekáče s prohnutým hřbetem a výrazně vykrojenou rukojetí, mnohdy bronzem obloženou, jsou charakteristické pro knížecí pohřby s dvoukolovými vozy cf. Mírkovice - moh. XIII.; Sedlec - Hůrka, Hořovičky, Kladruby, Želkovice (Tab. II., V. a IX.)

Existence samotného železného meče v hrobovém inventáři je tendence především plochých žárových pohřebišť. Množství časně laténských mečů, jak v kombinaci či samotných, nalezených především v kontextech mohylových pohřbů, nepochybně vypovídá o tom, že se jednalo o luxusní zboží, které nebylo přístupné všem sociálním skupinám (Graf 16, 18).

W. Kimmig (1964, 105) v 60. letech pracoval s přesvědčením, že bohatství odrážející se v některých časně laténských hrobech v oblasti výskytu kultury Hunsrück-Eifel v západním Německu souvisí především s těžbou a následným zpracováním železných rud. J. Driehaus (1965, 48, obr. 3) následně tyto bohaté lokality podrobně sledoval a zjistil, že se téměř překrývají s oblastmi výskytu ložisek rudy.

Vedle problému s případnou interpretací jednotlivých hrobových kontextů se často objevuje nesnáze nálezové celky časově zařadit. V případě knížecí mohyly vybavené železným mečem s kruhovým nákončím a dvoukolovým vozem na lokalitě Chlum u Zbiroha, byla pro dataci zásadní bronzová zobákovitá konvice, která jednoznačně řadí mohyly do stupně LTA (Píč 1904/05, 334, t. XXIX:2). Meč s pseudoantropomorfní rukojetí z Kyšic, který je součástí dnes již neidentifikovatelného celku byl datován na základě maskovité spony a lahvovité nádoby pocházející z tohoto pohřebiště (Smolík

1882-1884, 354-355; Filip 1956, 259, t. VIII: 11; Šaldová 1988, 223, pl. 27/3,4,5). Kombinaci meče a sekáče z Tajanova - Husína zase datuje spona s ptačí patkou a lahvovitá nádoba (Jansová 1961, 272). Spolehlivý datovací materiál také představují braubašské misky - Kralovice hr. 12 (Šaldová 1988).

V hrobech pozdně halštatských a časně laténských se kromě zbraní, dvoukolových vozů, šperků a importů v podobě zobákovitých konvic, mísy typu Hatten a s plochým dnem a cist, vyskytují také skleněné korálky - Skalice mohyla II., koňské postroje - v několika málo případech mohylových pohřbů, hroty šípů a železné sekerky s tulejí a s příčným otvorem pro topůrko (Tab. I., II., VI. - XIII.).

7 Technika a organizace boje

Elementárními prameny pro poznání vývoje techniky a způsobu boje jsou především archeologicky sledovatelné sestavy a kombinace zbraní v hrobových inventářích, doklady zranění způsobené zbraní na osteologickém materiálu, ikonografické prameny a v neposlední řadě písemné zprávy, přičemž poslední dva zmiňované jsou zásadní, neboť archeologické nálezy zbraní vypovídají dosti omezeně, i když jsou mnohem častější (Vencl 1984, 137).

Způsob využití zbraní a jejich samotné dělení na útočné a ochranné, představuje zásadní parametr pro možné úvahy a řešení tohoto fenoménu v době halštatské, i když ne vždy je toto rozdělení jednoznačné. Tak tomu je například v případě štítu, který na základě etnografických studií lze považovat za zbraň útočnou, ale i součást ochranné zbroje (Vencl 1984, 137).

Štít a celková skladba bojovníkovi výzbroje v podobě lehčího či těžšího ochranného odění a samotná váha jednotlivých zbraní nám může naznačovat preference ofenzivní nebo defenzivní taktiky (Vencl 1984, 138). Kombinace zbraní, která se nám projevuje v hrobových celcích a ikonografických pramenem, svědčí o převládajícím boji jednotlivců či boji v pevném útvaru (Vencl 1984, 139).

Podstatnou stránku představuje též odlišení zbraní určených ke kontaktnímu a dálkovému boji, kde se mnohdy diskutuje nad možným dvojím využitím kopí-oštěpu (Chvojka-Michálek 2011, 81) a menších tvarů sekerek. Zároveň je nutno zmínit, že boj vedený na dlouhou vzdálenost vykazuje menší efektivnost a celkovou vraživost a to především z důvodu, že ne vždy byl zasažen cíl a případné doražení protivníka se stává pro útočníka skoro nemožné, a navíc se svým způsobem agresor každým úderem odzbrojoval (Vencl 1984, 139-140).

Fakt větší účinnosti boje na blízko se odráží v mnohých antických písemných pramenech: cf. přezbrojení perských jednotek do stylu falanga po porážce Alexandrem Makedonským (Arriános, VII:6) či nahrazení vrhacích zbraní perských jízdních jednotek krále Kýrose ve prospěch úderných zbraní a těžké zbroje pro boj zblízka (Xenofón, 8:8).

Hlavním zástupcem zbraní pro kontaktní boj byl bezesporu meč, jehož využití zásadně rozšiřuje možnosti bojové techniky, neboť umožňuje vést jak bodné, tak sečné rány (na rozdíl od dýky). U mnohých kultur, především germánských, se setkáváme s

jistým vztahem mezi bojovníkem a mečem, kteří vzájemně tvoří jistou jednotu a samotná zbraň ztělesňuje prodloužení paže bojovníka (Melheim-Horn 2014, 5).

Zajímavé poznatky mohou vyplynout z traseologického studia bronzových mečů, které je schopné informovat nejen o případném způsobu boje, ale dokáže interpretovat i blokované údery a to jak čepelí, tak eventuálně štítem (Kristiansen 2002, 323-226). O kvalitě, především železných výrobků, nám vypovídají četné písemné prameny např. popisy bitvy mezi Římem a kmeny Teutonů a Ambronů, kde byly germánští bojovníci nuceni během boje narovnávat svoje zohýbané meče nohama (Hogg 1996, 18) či moderní metalografické výzkumy, které přinášejí mnohé poznatky o kvalitě, ale i případném původu rudy, tedy výrobku. Dokonce se na základě analýzy železného meče střední doby laténské přišlo na pozoruhodnou kovářskou práci s mečem, kdy byla jedna strana meče zakalená k vedení sečných úderů a druhá, “měkčí”, určena naopak k jeho zachycení (Waldhauser 2001, 113).

Všeobecně můžeme soudit, že v období Ha C byla praktikována především technika boje jednotlivců a to na základě dominance dlouhých dvoubřitých železných či bronzových mečů, které se v hrobech vyskytují jen zcela výjimečně v kombinaci s jinou válečnou zbraní (Tab. II). Změny v užití taktice sledujeme někdy na přelomu 7. a 6. stol BC, kdy se v Ha C2 rozvíjí kovářská technika (Chytráček 1990, 119) a v hrobových kontextech se začínají objevovat železné hroty kopí-oštěpů, jejichž přítomnost masivně narůstá během pozdní doby halštatské a časné doby laténské - HaD2-LTA (Kossack 1959, 93-99; Graf 8; Tab. II. a IV.). Hroty kopí se v pozdním období oproti svým starším předchůdcům prodlužují (Graf 9) a stávají se na úkor meče, který v pozdním halštatu - HaD2-HaD3 úplně zmizí, hlavní zbraní bojovníka. Jedním z možných vysvětlení, proč se z původně lovecké zbraně stává zbraň vojenská je právě změna způsobu boje sledovatelná na příkladě těžkooděné pěchoty řeckého vojska vyzbrojené štíty a kopím či makedonské falangy (Chytráček 1990, 119; Svoboda 1974, 602). V úvahách a studiu charakteru boje společnosti doby železné nám zásadní poznání přináší již zmiňované situové umění a jím vyobrazená výzbroj, včetně případných sestav bojovníků a jejich organizace v rámci vojska (viz kapitola 2).

V doprovodu kopí se často vyskytují tzv. železné dlouhé nože - sekáče, které podle G. Kossacka (1959, 94) suplují meče na místě hlavní poboční zbraně. Tyto změny ve výzbroji nepochybně pramení ze změny bojové techniky, kdy se místo tradičního boje

jednotlivců začíná prosazovat organizovaný boj v pevných útvarech (Kossack 1959, 94-98; Šaldová 1971a, 92; Chytráček 1990, 119). Meče v téměř nezměněném tvaru se opět objevují na začátku časné doby laténské - LTA (Filip 1956, 158-165; Tab. II. a III.).

Důležitou složkou vojska nepochybně byla i jízda a s ní související využití jízdního boje. Sledovat jeho přítomnost v pravěkých, potažmo halštatských, kulturách můžeme na četných ikonografických pramenech: cf. Strettweg - ozbrojená jízdní družina obětního průvodu na kultovním vozíku (Podborský 1997, 175-176, Obr. 92; Piggott 1968, XXVI:b); jízdní bojovníci doby bronzové a železné na skandinávských petroglyfech (Stenberger 1977); Hallstatt hrob 994 (Pittioni 1954, 674). Celková generalizace jízdního boje se předpokládá zejména v době železné (Vencl 1984, 146), kdy zásadně narůstá množství zbraní v kombinaci s jezdeckou výbavou, především v kultuře bylanské za přítomnosti, méně zastoupených, pohřbů na voze či s jeho součástmi a dále také v období pozdního halštatu a časného laténu (Tab. II. – IX.). S jízdním bojem souvisí také rozšíření ostruh pravděpodobně z oblasti řeckého světa, které se předpokládá v pozdějších fázích doby železné a je reprezentováno nálezy např. z mohyly Brezje na území dnešního Slovinska datované do 5. stol. BC (Vencl 1984, 150). Určitým limitem jízdního boje jistě byla absence třmenů, které se v Evropě objeví až kolem 6. a 8. stol. n. l. a po stránce válečné umožňují vedení útoku vahou celého těla a ne jen silou paže (Hogg 1996, 27).

Výskyt jízdní složky vojska můžeme sledovat také na osteologickém materiálu v podobě deformací a zranění dolních končetin, především stehenních kostí (Vencl 1984, 144), což je v případě českých halštatských kultur potažmo časného laténu neřešitelný problém a to z důvodu absence antropologických studií, ale především dominance aplikace žárového ritu (Graf 1).

Hlavním aspektem poznání přítomnosti jízdního boje v českém halštatu jsou pohřby jezdců a s nimi spojené atributy koňského postroje ve formě nálezů udidel, postranic, falér, knoflíků a jiných cvočků tvořící jeho součásti v kombinaci s válečnickou výbavou hrobů (Tab. II. a VIII.).

Dalším prvkem ve složení vojska byl nepochybně vůz, který má oproti jízdě jistou nevýhodu v menší pohyblivosti a manévrovatelnosti, ale zároveň z hlediska vedení války reprezentuje energetickou sílu v počátečních, útočných fázích bitvy či v koncovém pronásledování a dobíjení poražených nepřátel (Vencl 1984, 155). Vůz nepochybně představuje velice silný prostředek proti nepravidelnému vojsku nikoliv proti uceleným

útvarem vyzbrojených dlouhým kopím např. typu falanga (Dějiny vojenského umění 1954, 13; Arriános, III: 11, 13).

Užití starších čtyřkolových vozů ve válečnictví jednoznačně prokazují početné ikonografické prameny: cf. válečná královská standarta sumerského města Uru datovaná do období kolem roku 2600 BC (Vencl 1984, 155); Hochdorf - vyobrazení bojovníka stojícího na čtyřkolém vozu na zadní straně bronzového lehátka (Bahn 1997, 106-109). Čtyřkolé vozy jsou na základě četných nálezů bylanské kultury považovány spíše za pohřební (Soudská 1976, 648; Chytráček 1990, 11; Tab. IX.) pro jejich především symbolické vlastnosti, které vyplývají z nálezů tzv. slunečních vozíků např. z nálezů na lokalitách Milavče a Svijany (Bouzek 1977, 198-199).

Mladší dvoukolové typy jsou charakteristické především pro území širší Evropy s důrazem pro oblast Egeidy, dále severní Afriky (především Egypt) a blízkého východu s početnými ikonografickými a písemnými prameny, ale zároveň i archeologickými nálezy (cf. Vencl 1984, 155; Ílias 1996; Noblecourt 2007; Tab. IX.). Předpoklad uplatnění lehčích dvoukolových vozíků v boji lze podrobně sledovat v pracích antických autorů (Rivet 1979, 130-132; Bureš 1972, 131) a zároveň v hrobových kontextech, kde se v kombinaci s dvoukolovým vozem objevují specializované zbraně (Tab. II. a IX.). Pro období pozdního halštatu a zejména časného latěnu, který je těmito typy vozu "typický", se předpokládá osazení vozu především v rámci elity společnosti, které mohl vůz sloužit nejen k případnému boji, ale i jako dopravní prostředek na bojiště, či velitelské stanoviště, zatímco ostatní bojovníci byli vyzbrojeni sadou 1-3 kopí-oštěpů, sekáči, praky a později i meči (Waldhauser 2001, 112).

8 Závěr

Předmětem této bakalářské práce bylo především porozumění fenoménu válečnictví v období doby halštatské a to zejména na základě rešerše dostupné literatury a rozboru sebraných pohřebních kontextů z periody HaC1-LTA. Práce se snaží dotýkat všech pramenů vedoucích k poznání charakteru pravěkého válečnictví. Jedná se především o zbraně a výstroj samotnou, ikonografické prameny, nálezy traumat na osteologickém materiálu, doklady válečných konfliktů na sídlištích a samotný projev sídlištních struktur reagujících na potencionální hrozbu - opevnění a zvláště hroby samotných válečníků.

Je nutno podotknout, že období doby halštatské na území Čech je v oblasti válečnictví dosti specifické a to především z důvodu absence informací z valné části výše zmiňovaných pramenů vedoucích k jeho bližšímu poznání. Z tohoto důvodu se v práci často objevují jednotlivé analogie z doby bronzové či z prostředí laténské civilizace.

Jediným zdrojem informací v našem případě zůstávají hrobové kontexty a s nimi spojené jednotlivé druhy zbraní a ochranného odění, které mají značně omezenou výpovědní hodnotu. Dalším z významných problémů je naprostá a pochopitelná absence zbraní a výstroje organického charakteru, které nepochybně tvořily jednotlivé součásti bojovníkovi výzbroje.

Doklady válečných operací v krajině či na sídlištích jednotlivých kultur nemáme, a s tím, se stejným výsledkem, do jisté míry souvisí potenciální zranění na kostrovém materiálu, který opět z vícera aspektů nejsme schopni identifikovat cf. preference žárového ritu a s tím částečně související absence antropologických studií, včetně převažujících starších výzkumů jednotlivých pohřebišť doby halštatské a časně doby laténské. Jedinou světlou výjimkou, z oblasti dokladů válečných operací, je lokalita Topol, kde byl identifikován násilný zánikový horizont datován do období 5. století, avšak díky velice stručné publikaci je bližší studium lokality nemožné.

Studium ikonografických pramenů je zcela logicky závislé v první řadě na zahraniční provenienci především z oblastí etruského a řeckého světa, dále na situlovém umění východohalštatského okruhu či skalních petroglyfech skandinávských zemí. Na základě pozorování jednotlivých vyobrazení si lze udělat částečnou představu o

charakteru válečnictví ve starší době železné, především v oblasti techniky a organizace boje, ale zároveň i přítomnosti ochranného odění a preference jednotlivých zbraní.

Válečníci doby halštatské a časně doby laténské byly nepochybně zruční bojovníci vybavení širokou škálou zbraní cf. meči, kopími, sekáči a případně sekerami, železnými noži a zbraněmi z organického materiálu, především dřeva či parohu. Charakter zbraní a případného ochranného odění v podobě štítu či pancíře můžeme sledovat na základě nálezů pohřebních inventářů.

V rámci bakalářské práce bylo shromážděno 178 hrobů se zbraněmi, které poskytly informace nejen o zbraních samotných, ale zároveň i o jejich možných kombinacích. Přítomnost dalších předmětů – koňských postrojů, součástí vozů, mohou indikovat přítomnost jiných, nejen pěších, složek vojska.

Poslední částí práce je popis možného stylu, techniky boje a jeho organizace na základě kompilace jednotlivých archeologických pramenů - zejména ikonografie a vzájemné kombinace specializovaných zbraní v pozdní době halštatské a časně době laténské, ale i historických dat, především z prací antických autorů. Můžeme předpokládat, že válečníci doby halštatské a časně doby laténské od periody HaD2-HaD3 uplatňují spíše organizovaný boj v pevných formacích po vzoru řecké falangy za asistence jízdní, případně vozové složky, na rozdíl od předchozího období HaC1-HaD1, kde se jeví předpoklad organizace v podobě jednotlivých soubojů válečníků jako opodstatněný.

9 Resumé

The subject of this bachelor thesis was mainly the understanding of the phenomenon of warfare in the Hallstatt period, mainly on the basis of a review of written sources and analysis of collected funeral contexts from the period HaC1-LTA. The work tries to touch all sources leading to the character of prehistoric warfare. These are mainly weapons and equipment itself, iconographic sources, findings of traumas on osteological material, evidence of war conflicts in housing estates and settlement structures responding to a potential threat - fortifications and especially the graves of the warriors themselves.

It should be noted that the period of Hallstatt in Bohemia is quite specific in the field of warfare, mainly because of the lack of information from much of the aforementioned sources leading to its closer knowledge. The only source of information in our case is the grave contexts and the associated types of weapons and protective clothing, which in themselves have a very limited reporting value.

We do not have the evidence of war operations in the landscape or in the settlements of individual cultures, and with that, the potential injury to the skeletal material is related to some extent, which, again from several aspects, we are unable to identify cf. the heat rite preference and the related absence of anthropological studies, including the prevailing earlier researches of the individual burial sites of the Hallstatt and Early La Tène period.

The study of iconographic sources is entirely logically dependent primarily on foreign provenance, especially from the Etruscan and Greek worlds, as well as on the situation of the East-Bohemian circuit or the rocky petroglyphs of the Scandinavian countries.

The last part of the thesis is a description of possible style, techniques of combat and organization based on the compilation of individual archaeological sources - especially iconographic sources and the mutual combination of specialized weapons in the late Hallstatt and early La Tène period, as well as historical data, mainly from the works of ancient authors.

10 Literatura

Anonym. 1863: Zprávy o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého: Schůzka ze dne 4. července 1863. PA V, 331-333.

Anonym. 1863: Zprávy o schůzkách archeologického sboru Musea kr. Českého: Schůzka ze dne 24. října 1863. PA V, 372-373.

Arriános: tažení Alexandra Velikého. Praha 1972. Přeložil J. Bělský.

Bahn, P. G. (ed.) 1997: Hroby, hrobky a mumie. Praha.

Bašta, J. - Metlička, M. 1992. Pozdně halštatská zásobní jáma z Nýřan, okr. Plzeň-sever. AR XLIV, 374-386.

Beková-Berounská, M. 1989: On Eneolithic maces in Central Europe. Das Äneolitikum und frühest Bronzezeit in Mitteleuropa: kulturelle und chronologische Beziehungen. Praehistorica XV, 219-222.

Beneš, A. - Fröhlich, J. 2004: Halštatský bronzový meč ze Skal u Protivína, okr. Písek - Hallstattzeitliche Hügelgräber in Protivín. In: Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, České Budějovice 22. - 24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 1, České Budějovice, 37-39.

Beneš, A. - Sankot, P. 1994: Der erste Flussfund einer frühlatènezeitlichen Schwertscheide in Böhmen. AR XLVI, 548-557.

Beneš, A. 1972: Halštatské mohyly v Protivíně v jižních Čechách (Předběžná zpráva) - Hallstattzeitliche Hügelgräber in Protivín in Südböhmen (Vorbericht), AR XXIV, 286-292.

Bevan, L. 2006: Worshippers and Warriors. Reconstructing gender and gender relations in the prehistoric rock art of Naquane National Park, Valcamonica, Brescia, northern Italy.

Biel, J. 1985: Der Keltenfürst von Hochdorf. Stuttgart.

Bouzek, J. 1974: Laténský kostrový hrob bojovníka v Praze-Bubenči, Ul. ve Struhách. AR, XXVI, 587-592.

Bouzek, J. 1977: Sluneční vůz a vůz s kotlem. In: AR XXIX, 197-202.

Bunnefeld, J. H. 2014: Der Häuptling und sein Schwert? – Anmerkungen zur sozialen Stellung des Schwerträgers in der älteren nordischen Bronzezeit. In: Th. Link – H. Peter-Röcher (eds.), Gewalt und Gesellschaft Dimensionen der Gewalt in ur- und frühgeschichtlicher Zeit - Violence and Society Dimensions of violence in pre- and protohistoric times, 133-143.

Bureš, I. - Dědina, V. a kol. 1972: Válečné paměti/ Gaius Iulius Caesar: o válce gallské, o válce občanské, alexandrijské, africké a hispánské. Svoboda.

Čermák, B. 1900-1902: Předhistorické pohřebiště u Hořína. PA XIX, 513-524.

Čermák, B. 1919: Nález laténského hrobu na Blatech u Mělníka. PA XXXI, 35-36.

Dějiny vojenského umění I-II. Praha 1954.

- Dhennequin, L. 2005: L'armement au premier âge du Fer en Europe temperee. Volume 2 –Illustrations (figures, planches, annexes). Paris.
- Drda, P. - Rybová, A. 1998: Keltové a Čechy. Praha
- Driehaus, J. 1965: "Fürstengräber" und Eisenerze zwischen Mittelrhein, Mosel und Saar, Germania 43, 32-49.
- Dubský, B. 1924-1925: Mohyly u Volyně, PA XXXIV, 447-453.
- Dubský, B. 1928-1930: Mohyla u Velké Turné, PA XXXVI, 94-96.
- Dubský, B. 1931: Mohyly na Strakonicku, PA XXXVII, 45-58.
- Dubský, B. 1949: Pravěk jižních Čech. Blatná.
- Dušek, M. 1966: Thrakisches Gräberfeld der Hallstattzeit in Chotín. Bratislava.
- Dvořák, F. 1933: Kostrový hrob bylanského typu z Plaňan. PA XXXIX, 35-38.
- Dvořák, F. 1935: Nálezy bylanského typu na Kolínsku. PA XL, 72-82.
- Dvořák, F. 1938: Knížecí hroby na vozech ze starší doby železné. Praehistorica I. Praha.
- Dvořák, F. 1939: Nálezy bylanského typu na Kolínsku. PA XLI, 59-86.
- Eisner 1923: Jihočeské mohyly, PA 33, 1-37.
- Fagan, B. M. 2005: Sedmdesát velkých vynálezů starověku. Bratislava.
- Felcman, J. 1900-1901: Archeologický výzkum údolí Svatojiráského a okolí. PA XIX, 161-174.
- Filip, J. 1936-1937: Popelníková pole a počátky železné doby v Čechách. Die Urnenfelder und die Anfänge der Eisenzeit in Böhmen. Praha.
- Filip, J. 1956: Keltové ve střední Evropě. Die Kelten in Mitteleuropa. Praha.
- Franz, L. – Streit, C. 1933: Böhmerwaldforschungen 1933, Sudeta IX, 101- 115.
- Fröhlich, J. 1997: Písecko v zrcadle archeologie. Písek.
- Frontinus: Sextus Iulius Frontinus, Válečné lsti. In: Antické válečné umění, Praha 1977, 283-409. Přeložil V. Marek.
- Gardner, A. - Lake, M. a kol. 2014: Archaeology, Theory, and War-related Violence: Theoretical Perspectives on the Archaeology of Warfare and Warriorhood. Oxford University.
- Grant, M. 1999: Dějiny antického Říma. Praha.
- Harding, A. 1999: Warfare: A Defining Characteristic of Bronze Age Europe? In: J. Carman – A. Harding (eds.), Ancient Warfare, 73-153.
- Harding, A. 2000: European Societies In The Bronze Age. Cambridge.
- Harding, A. 2007: Warriors and weapons in bronze age Europe. Archaeolingua Series Minor 25.
- Harrison, R. J. 2004: Symbols and Warriors: Images of the European Bronze Age. Western Academic and Specialist Press.

Havlíková, M. 2016: Praveké válečnictví: Účel meče ve společnosti doby bronzové, Nepubl. diplomová práce, Filozofická fakulta Západočeské univerzity, Plzeň.

Hérodotos: Dějiny. Praha 1972. Přeložil J. Šonka.

Hogg, I. V. 1996: Velká obrazová encyklopedie zbraní. Praha

Holger, B. - Bernhard, P. 2002: Das Rätsel der Kelten vom Glauberg: Glaube-Mythos-Wirklichkeit. Stuttgart.

Horn, Ch. 2014: Harm's Way: An Approach to Change and Continuity in Prehistoric Combat. In: F. Fahlander – A. Högberg (eds.), Current Swedish Archaeology 21, 93-116.

Hostaš, K. 1887-1889: Mohyly v Husíně. PA XIV, 3-12, 257-259.

Hošek, J. - Smrž, Z. - Šilhavá, A. 2007: Sekera s raménky z vrchu Ostrý (k. ú. Březno, okr. Litoměřice) v Českém středohoří. AR LIX, 336-352.

Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. ASM11. Praha.

Hralová, J. 1965: Postavení dvou halštatských seker z Platěnic. In: ČNM CXXXIV, 132-138.

Hraše, J. K. - Stulík, F. 1866-1867: Mohyly Plavské, PA VII, 301-306.

Hraše, J. K. 1868-1869: Zpráva o mohylách, PA VIII, 630-631.

Hraše, J. K. 1871-1873: Jedenáctero pohanských hřbitovů okolí Ratajského na Tábořsku, PA IX, 129-140.

Hrubý, P. - Chvojka, O. 2002: Výšinné lokality mladší a pozdná doba bronzové v jižních Čechách. AR LIV, 582-624.

http://forum.nm.cz/prehistorie/index_ph.php: Databáze archeologické sbírky v.4.1. : Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea [online databáze]. Praha [cit. 2019-01-08]

Chochol, J. 1974: Antropologický posudek o laténské kostře z Prahy-Bubenče, AR XXVI, 591.

Chochol, J. 1978 Antropologická charakteristika laténské skupiny z Makotřas, PA LXIX, 145-170.

Chvojka, O. - Michálek, J. 2011: Výzkumy Josefa Ladislava Píče na mohylových pohřebištích doby bronzové a halštatské v jižních Čechách. Fontes archaeologici pragenses 35. Praha.

Chytráček, M. – Šmejda, L. 2006: Zur Bedeutung des Vladař in der Siedlungsstruktur der Hallstatt- und La-Tene-Zeit Westböhmens, in: Chytráček, M. – Michálek, J. – Schmotz, K. (Hrsg.): Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern / West- und Südböhmen, 15. Treffen 15. bis 18. Juni 2005 in Altdorf bei Landshut, 50 – 67

Chytráček, M. 1988: Le char laténien à deux roues en Bohême, Études celtiques 25, 15-58.

Chytráček, M. 1990: Mohylové pohřebiště u Mírkovic, okres Domažlice. PA LXXXI, 74-139.

Ílias: Praha 1996. Přeložil O. Vaňorný.

- Jansová, L. 1961: Datování laténského pohřebiště v Kralovicích u Plzně. PA LII, 268-273.
- Jansová, L. 1962: Konec jihočeských mohyl doby laténské. Das Ende der latènezeitlichen Hügelgräber in Südböhmen. PA LIII, 306-330.
- Jantzen, D. – Brinker, U. – Orschiedt, J. a kol. 2011: A Bronze Age battlefield? Weapons and trauma in the Tollense Valley, north-eastern Germany, *Antiquity* 85, 417-433.
- Jílková, E. - Rybová, A. - Šaldová, V. 1959: Mohylové pohřebiště na Hájku u Štáhlav, okres Plzeň. PA L, 54-119.
- Jiráň, L. 2008: Archeologie pravěkých - Svazek 5. Doba bronzová. Praha.
- Keeley, L. H. 1996: *War Before Civilization: the Myth of the Peaceful Savage*. Oxford University Press.
- Kern, J. 1934: Die Metallfunde aus dem Wagengrabe der späteren Hallstattzeit von Welhota a. d. Elbe, *Sudeta* 10, 77-84.
- Kimmig, W. 1964: Bronzesitulen aus dem Rheinischen Gebirge, Hunsrück-Eifel-Westerwald, 43. - 44. *BerRKG*, 32-102.
- Klučina, P. 2004: *Zbroj a zbraně: Evropa 6. - 17. století*. Praha
- Kossack, G. 1959: *Südbayern während der Hallstattzeit*. Berlin.
- Kossack, G. 1970: Gräberfelder der Hallstattzeit an Main und Fränkischer Saale. *Kalmünz/Opf.*
- Koutecký, D. – Michálek, J. 1978: Několik nálezů bylanské kultury ze severozápadních Čech. *AR XXX*, 250-257.
- Koutecký, D. – Sedláček, Z. 1984: Pohřebiště bylanské kultury v Kolíně. PA LXXV, 236-293.
- Koutecký, D. – Smrž, Z. 1991: Pohřebiště bylanské kultury v Polákách, okr. Chomutov, dík I. PA LXXXII, 166-230.
- Koutecký, D. 1966: Bylanský knížecí hrob ze Rvenic u Postoloprdu. *AR XVIII*, 12-16, 21.
- Koutecký, D. 1968: Velké hroby, jejich konstrukce, pohřební ritus a sociální struktura obyvatelstva bylanské kultury. PA LIX, 400-487.
- Koutecký, D. 1982: Pravěké a slovanské hradiště Hradec u Kadaně, *Památky-příroda-život. Vlastivědný čtvrtletník Chomutovska* 14, 103-105.
- Koutecký, D. 2003a: Bylany u Českého Brodu. Eponymní lokalita bylanské kultury. *Fontes Archaeologici Pragenses* 29. Praha.
- Koutecký, D. 2003b: Příspěvky k době halštatské v severozápadních Čechách. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 13. Most.
- Kozáková, R. - Trefný, M. - Postránecká, K. 2016: Using Pollen Analysis to Detect Microscopical Traces of the Original Contents of an Etruscan Beaked Flagon from Ostrov u Stříbra (okr. Tachov / CZ) Near Pilsen In: *Archäologisches Korrespondenzblatt* 46/1.

- Krajíc, R. 2003: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl I. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- Kristiansen, K. 1999: The Emergence of Warrior Aristocracies in Later European Prehistory and Their Long - Term History. In: *Ancient Warfare*, s. 175-189.
- Kristiansen, K. 2002: The tale of the sword - swords and swordfighters in bronze age Europe, *Oxford journal of archaeology* 21, 319-332.
- Leicková, G. 2005: Mezopotámie: počátky měst. Praha.
- Lucke, W. - Frey, O. 1962: Die Situla in Providence (Rhode Island), RGF 26, 26. Berlin.
- Mácalová, M. 2003: Hroby se zbraněmi a potencionálními zbraněmi v době halštatské a laténské, Nepubl. bakalářská práce, Fakulta humanitních studií Západočeské univerzity, Plzeň.
- Megaw, M. R. 1971: The "Maskenfibel" fragment from Kšice, Dis. Tachov. In. AR XXIII, 212-214.
- Měchurová, Z. 1984: Součásti uzdění koně ve velkomoravském období. *Archaeologia historica* 9, 263-292.
- Melheim, L. – Horn, Ch. 2014: Tales of Hoards and Swordfighters in Early Bronze Age Scandinavia: The Brand New and the Broken, *Norwegian Archaeology Review*, 1-24.
- Metlička, M. a kol. 2015: Pravěk a raný středověk jihozápadních Čech. Katalog expozice. Západočeské muzeum. Plzeň
- Michálek, J. - Fröhlich, J. - Chvojka, O. 2015: Halštatský depot z Třebanic u Netolic (okr. Prachatice) - Ein hallstattzeitlicher Hortfund aus Třebanice bei Netolice (Kr. Prachatice). *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 28, 119-138.
- Michálek, J. 1972: Jihočeská skupina mohylové kultury mladší doby halštatské a časně laténské, I-III. Nepubl. Disertační práce, Filozofická fakulta univerzity Karlovy, Praha.
- Michálek, J. 1985: Hrobové nálezy charakteru plochých keltských pohřebišť (LT B - C1) z jižních Čech - Grave finds of the Celtic flat cemetery type (LT B - C1) from S-Bohemia. AR XXXVII, 273-296.
- Michálek, J. 2017: Mohylová pohřebiště doby halštatské (Ha C-D) a časně laténské (LT A) v jižních Čechách. Sv. 1-3. Archeologický ústav Akademie věd České republiky. Praha.
- Militký, J. 2018: Keltské mincovnictví ve 3. a 2. století před Kristem v Čechách. Praha.
- Motyková, K. Drda, P. Rybová, A. 1982: Přínos výzkumu Závisti k poznání ekonomických a společenských vztahů doby laténské - Der Forschungsbeitrag von Závist zur Kenntnis ökonomischer und sozialer Beziehungen in der Latènezeit. In: *Metodologické problémy československé archeologie - Methodologische Probleme der tschechoslowakischen Archäologie*, AÚ ČSAV Praha, 90-93.
- Motyková, K. Drda, P. Rybová, A. 1984: Opevnění pozdně halštatského a časně laténského hradiště Závist. PA LXXV, 331-444.

- Motyková, K. 1986: A settlement site from the early La Tene period at Dolní-Břežany by Prague. In: *Archaeology in Bohemia 1981-1985*, 135-142.
- Neustupný, E. 1996: On prehistoric warfare. In: *Journal of European Archaeology* 4, 367-373.
- Neustupný, E. 2010: *Teorie archeologie*. Plzeň.
- Neustupný, J. 1968: Otázky pravěkého osídlení čsl. území, *SbNM XXII*, 61-118.
- Noblecourt, Ch. D. 2007: *Ramses II*. Ostrava.
- Novák, P. 1975: *Die Schwerter in der Tschechoslowakei I. Prähistorische Bronzefunde IV/4*. München.
- NZ v AÚ č. j. 2385/50
- NZ v AÚ č. j. 7925/72
- Osterhaus, U. 1981: Zur Funktion und Herkunft der frühlatènezeitlichen Hiebmesser, In: *Kleine Schriften aus dem Vorgeschichtlichen Seminar Marburg* 9, 1-31.
- Otto, J. 1907: *Ottův slovník naučný*. Díl 26: U-Vusín.
- Otto, J. 1908: *Ottův slovník naučný*. Díl 27: Vůz–Żyżkowski.
- Pare, Ch. F. E. 1991: Swords, Wagon-graves, and the Beginning of the Early Iron Age in Central Europe. *Kleine Schriften aus dem Vorgeschichtlichen Seminar Marburg*. Heft 37. Marburg.
- Pauli, L. 1978: *Der Dürrnberg bei Hallein III/1. Auswertung der Grabfunde*. München.
- Píč, J. L. - Hlávka, J. 1893-1895: Mohyly Lužanské. *PA XVI*, 521-546.
- Píč, J. L. 1887-1889: Na Doublevsku. *PA XIV*, 469-471.
- Píč, J. L. 1896-1897a: Mohyly Bechyňské I. Mohyly v Hemerách, *PA XVII*, 1-13.
- Píč, J. L. 1896-1897b: Archeologický výzkum ve středních Čechách. *PA XVII*, 368-410.
- Píč, J. L. 1898-1899: Mohyly Bechyňské II. Mohyly v lese "Atlase" u Řepče, *PA XVIII*, 1-14.
- Píč, J. L. 1900: *Starožitnosti země České I/2. Pokolení kamenných mohyl*. Praha
- Píč, J. L. 1902-1903: Nový typ žárových hrobů v Čechách. *PA XX*, 479-508.
- Píč, J. L. 1904-1905: Z archeologického bádání r. 1904. *PA XXI*, 330-344.
- Píč, J. L. 1905: *Žárové hroby a příchod Čechů*. Praha.
- Píč, J. L. 1906-1907: Mohyla u Kladrub. *PA XXII*, 470-473.
- Píč, J. L. 1904-1905a: Nález v Hořovicích u Peteršburka. *PA XXI*, 162-165.
- Piggott, S. 1965: *Ancient Europe*. Edinburgh.
- Pittioni, R. 1954: *Urgeschichte des österreichischen Raumes*. Wien.
- Pleiner, R. 1959: Bylanské knížecí hroby v Lovosicích. *AR XI*, 653-660.
- Pleiner, R. 1962: *Staré evropské kovářství. Stav metalografického výzkumu*. Praha.

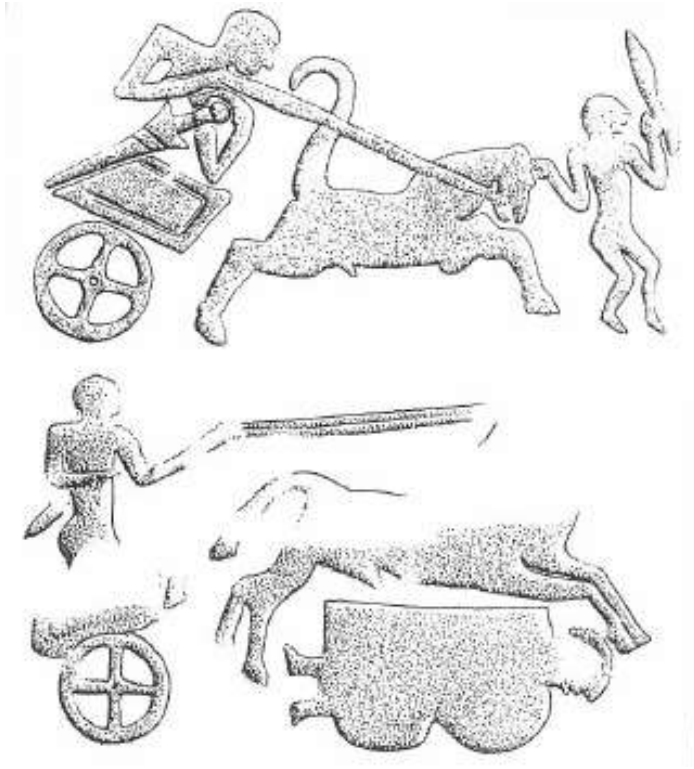
- Pleiner, R. 1974: K otázce jakosti keltských zbraní na základě hrobového nálezu z Třebohostic. In: AR XXVI, 461-467.
- Pleslová, E. 1972: Funkce příkopů na sídlišti KNP v Makotřasích, okr. Kladno, AR XXIV, 269-277.
- Podborský, V. 1970: Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit, Brno
- Podborský, V. 1997: Dějiny pravěku a rané doby dějinné. Brno.
- Princ, M. 1975: Přilby mladší doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě, PA LXVI, 344-382.
- Půlpán, M. 2012: Pohřebiště bylanské kultury v Lovosicích: Burial-ground of Bylany culture from Lovosice. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. Vedoucí práce Vladimír Salač.
- Randsborg, K. 1999: Into The Iron Age: A Discourse on War and Society. In: Ancient Warfare, s. 191-202.
- Richlý, J. 1904-1905: Předhistorické nálezy v jižních Čechách, PA XXI, 81-84.
- Rivet, A. L. F. 1979: A note on scythed chariots, Antiquity LIII, 130-132.
- Ruttikay, A. 1980: Vojenstvo Veľkej Moravy, In: IV. Medzinárodný kongres slovanskej archeológie, Sofia 15.-22. septembra 1980, Nitra, 131-146.
- Rybová, A.- Šaldová, V. 1958: O pohřebním ritu milavečské kultury v západních Čechách. PA XLIX, 348-410.
- Rýzner, Č. 1878-1881: Zprávy a drobnosti: Mohyla za kostelíkem roztockým. PA XI, 181.
- Sankot P. 1994: Das La Tène Schildgrab von Bránov. AR XLIV, 429-453.
- Sankot, P. 2003: Les épées du début de La Tène, Fontes archeologici Pragenses 28. Prague.
- Sedláčková, H. - Waldhauser, J. 1987: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. PA LXXVIII, 134-204.
- Siblík, J. 1908-1909: Žárové hroby u Dobšic. PA XXIII, 58-68.
- Siblík, J. 1910-1911: Hroby žárové a mohyly s rázem laténským u Chlumu-Bezdědovic na Blatensku. PA XXIV, 141-150.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Praha
- Slabina, M. 1980: Pohřební ritus a výbava hrobů knovízské kultury, ČNM CXLVII, 1-19.
- Slovník antické kultury 1974. Praha.
- Smejtek, L. - Lutovský, M. - Militký, J. 2013: Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách. Praha.
- Smolík, J. 1881: Z různých nálezů v Čechách. PA XI, 659-666.

- Smolík, J. 1882-1884: Mohyly v Čechách a jejich obsah. PA XII, 289-300, 343-358.
- Soudská, E. 1961: Pozdně halštatské žárové pohřebiště v Lazsku - Das späthallstattzeitlichen Brandgräberfeld in Lazsko, PA LII, 260-267.
- Soudská, E. 1969: Pozdně halštatské žárové hroby na Sedlčansku a Táborsku. AR XXXI, 518-524.
- Soudská, E. 1976: Hrob 196 z Manětína-Hrádku a další hroby s dvoukolovými vozy v Čechách. AR XXVIII, 625-654.
- Sary, P. F. 1981: Ursprung und Verbreitung der eisenzeitlichen Ovalschilde mit spindelförmigem Schildbuckel, Germania 59, 287-306.
- Stenberger, M. 1977: Vorgeschichte Schwedens. Berlin.
- Stocký, A. 1922-1923: Zprávy o výkopech prehistorického oddělení Národního musea r. 1922 a význačné přírůstky praehistorické sbírky, PA XXXIII, 339.
- Stulík, F. 1878-1881: Mohyly Plavské na Budějovicku, PA XI, 63-68.
- Svoboda, J. A. 2011: Počátky umění. Praha.
- Svoboda, L. a kol. 1974: Encyklopedie antiky. Academia.
- Šaldová, V. (ed.) 1988: František Xaver Franc: Štáhlauer Ausgrabungen 1890. Přehled nalezišť v oblasti Mže, Radbuzy, Úhlavy a Klabavy 1906. Praha.
- Šaldová, V. 1959: Železné postranice z Beztehova na Plzeňsku - Parties latérales de fer de harnais de Beztehov - Štáhlavice près Plzeň. AR XI, 354-360.
- Šaldová, V. 1968: Halštatská mohylová kultura v západních Čechách – Pohřebiště Nynice I. PA LIX, 297-399.
- Šaldová, V. 1971a: Pozdně halštatské ploché hroby a jejich vztah k současným mohylám. Pohřebiště Nynice a Žákava - Svářeč. - Die westböhemischen späthallstattzeitlichen Flachgräber und ihre Beziehung zu den zeitgleichen Hügelgräbern. Das Gräberfeld Nynice und Žákava - Svářeč. PA LXII, 1-134
- Šaldová, V. 1971b: Sekera zvěrného stylu z Kaliště-Bezděkova. AR XXIII, 153-162.
- Šimek, E. 1948: Kdy vznikala hradiště, Z dávných věků I, 127-131.
- Tacitus, P. C.: Z dějin císařského Říma. Praha 1976. Přeložil A. Minařík.
- Terberger, T. – Dombrowsky, A – Dräger, J. a kol. 2014: Professionelle Krieger in der Bronzezeit vor 3300 Jahren? Zu den Überresten eines Gewaltkonfliktes im Tollensetal, Mecklenburg-Vorpommern. In: Th. Link – H. Peter-Röcher (eds.), Gewalt und Gesellschaft Dimensionen der 85 Gewaltin ur- und frühgeschichtlicher Zeit - Violence and Society Dimensions of violence in pre- and protohistoric times, 93-110.
- Thorpe, I. J. N. 2003: Anthropology, Archaeology, and the Origin of Warfare, World Archaeology 35, 145-165.
- Trachsel, M. 2004: Untersuchungen zur relativen und absoluten Chronologie der Hallstattzeit, Teil 1, 2. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 104. Bonn.
- ústní sdělení [Metlička, M.] [Západočeské muzeum v Plzni] [22. 10. 2018]

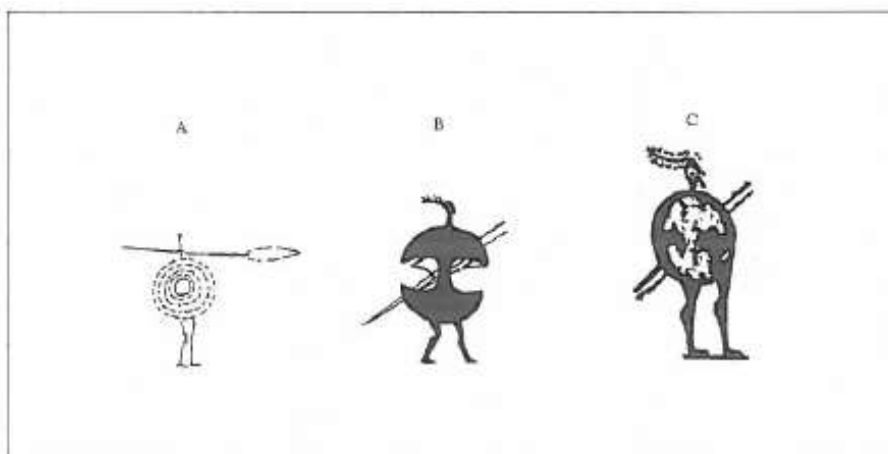
- Vegetius: Flavius Vegetius Renatus, Nárys vojenského umění. In: Antické válečné umění, Praha 1977, 411-540. Přeložil V. Marek.
- Vencl, S. 1979: Počátky zbraní. In: AR XXXI, 640-694.
- Vencl, S. 1984: Otázky poznání vojenství v archeologii. Praha.
- Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.
- Vergilius: Aeneis. Praha 1933, Přeložil O. Vaňorný.
- Vokolek, V. - Sankot, P. 2001a: Ein neuer Blick auf den frühlatènezeitlichen Fund in Jaroměř. AR LIII, 236-255.
- Vokolek, V. - Sankot, P. 2001b: Zwei Brandgräber der Stufe H D3 und LT A aus Lochenice, Kr. Hradec Králové. AR LIII, 461-480.
- Vokolek, V. 1982: Výzkum v Topolu. ZprKMVČ 9, 24-29.
- Vokolek, V. 1999: Východočeská halštatská pohřebiště. Pardubice.
- Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha
- Waldhauser, J. 2007: Encyklopedie Keltů v Čechách: Dodatky. Praha.
- Wesse, A. 1990: Die Ärmchenbeile der Alten Welt. Ein Beitrag zum Beginn der Eisenzeit im östlichen Mitteleuropa. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 3. Bonn.
- Wileman, J. 2014: Warfare in northern Europe before the romans: Evidence from archaeology. Barnsley.
- Wolters, R. 2002: Římané v Germánii. Praha.
- Xenofón: O Kýrově vychování. Praha 1970. Přeložil V. Bahník.
- Zápotocký, M. 1964. Bylanské kostrové hroby na dolním Poohří. PA LV, 156-177.
- Zápotocký, M. 1966: Streitäxte und Steitaxtkulturen, PA LVII, 172-209.

11 Přílohy

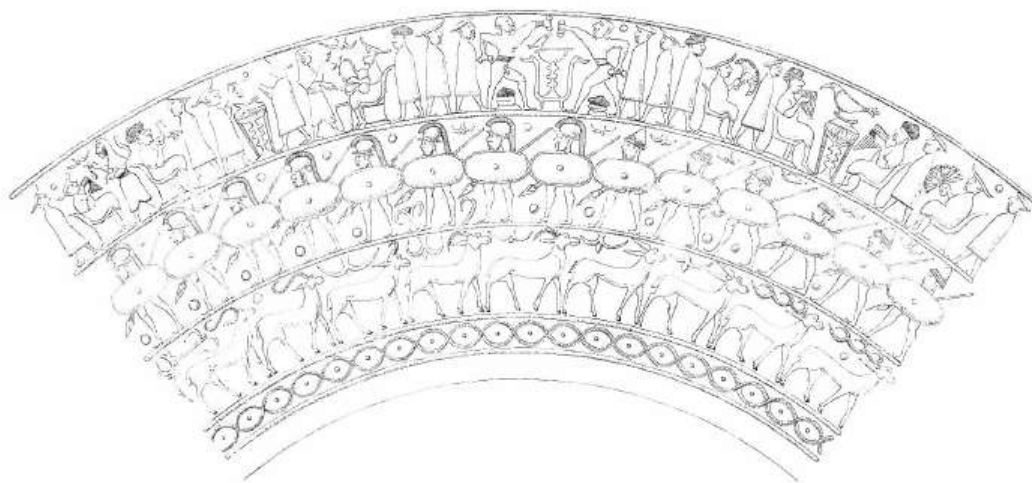
11.1 Obrázky

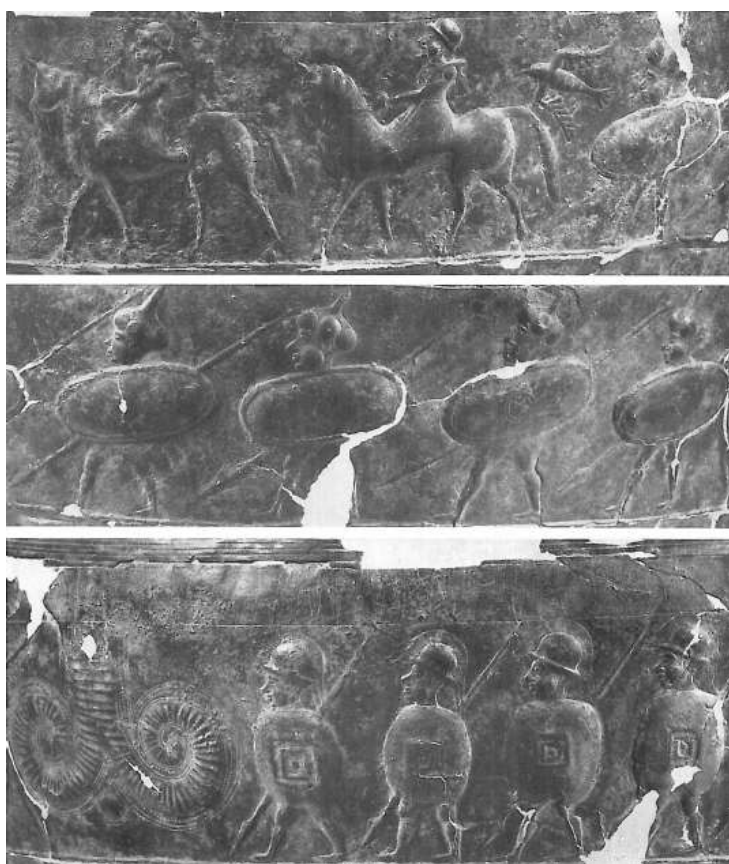
Obr. 1: Náhrobní kámen z Mykén s vyobrazením válečného vozu a kopiníka (Harding, A. 1999: Warfare: A Defining Characteristic of Bronze Age Europe? In: J. Carman – A. Harding (eds.), *Ancient Warfare*, 73-153.)

Obr. 2: A) severský bojovník na bronzovém rohu z lokality Wismar B) mykénský bojovník z malby na amfoře C) řecký válečník na kratéru z geometrického období (Kristiansen, K. 1999: The Emergence of Warrior Aristocracies in Later European Prehistory and Their Long - Term History. In: *Ancient Warfare*, s. 175-189.)

Obr. 3: Situla z Providence - vyobrazení řady pěších bojovníků s kopím, přilbou a oválným štítem (Lucke, W. - Frey, O. 1962: Die Situla in Providence (Rhode Island), RGF 26, 26. Berlin.)

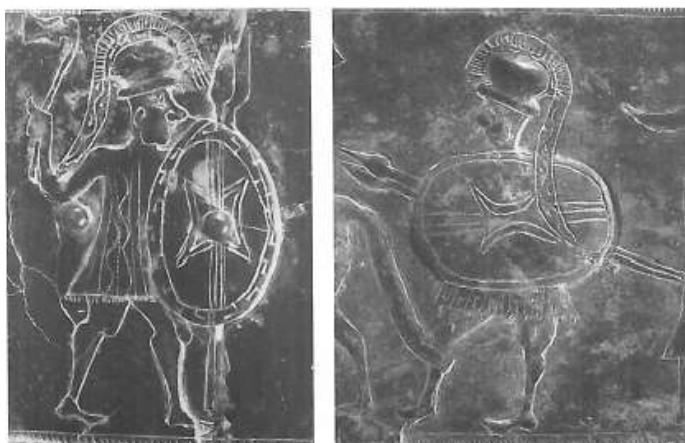
Obr. 4: Situla z Bologna-Certosa - dva bojovníci na koni vyzbrojeni válečnou sekerou a za nimi pěší bojovníci se štíty a kopími (Lucke, W. - Frey, O. 1962: Die Situla in Providence (Rhode Island), RGF 26, 26. Berlin.)

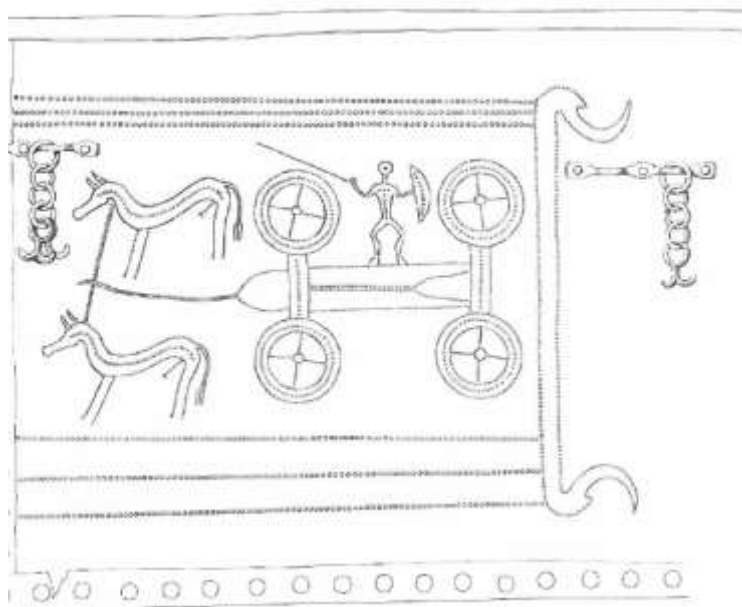
Obr. 5: Situla z Bologna-Arnoaldi - pěší bojovníci s přilbou, štítem a dvěma kopími (Lucke, W. - Frey, O. 1962: Die Situla in Providence (Rhode Island), RGF 26, 26. Berlin.)

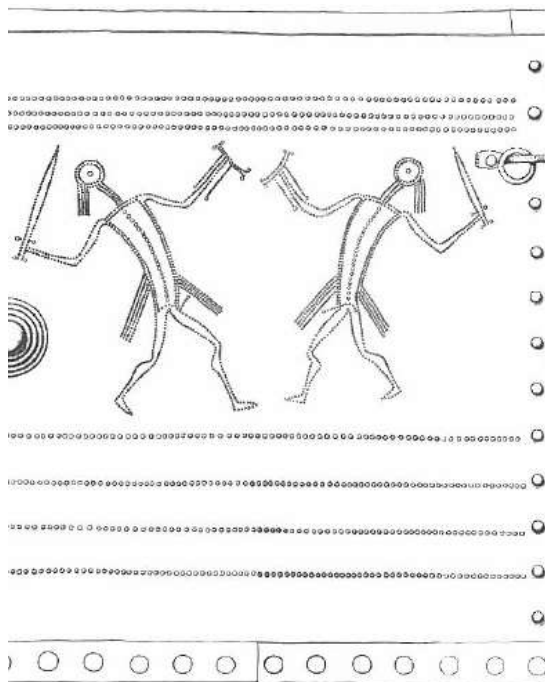
Obr. 6: Vyobrazení bojové scény na bronzové pochvě meče uloženém v hrobu 994 z Hallstattu (Pittioni, R. 1954: Urgeschichte des österreichischen Raumes. Wien.)

Obr. 7: Pásová zápona z Vače s vyobrazením jezdecké a pěší složky vojska (Lucke, W. - Frey, O. 1962: Die Situla in Providence (Rhode Island), RGF 26, 26. Berlin.)

Obr. 8: Vytepávaná výzdoba na zadní straně bronz. Lehátka z lokality Hochdorf (Biel, J. 1985: Der Keltenfürst von Hochdorf. Stuttgart.)

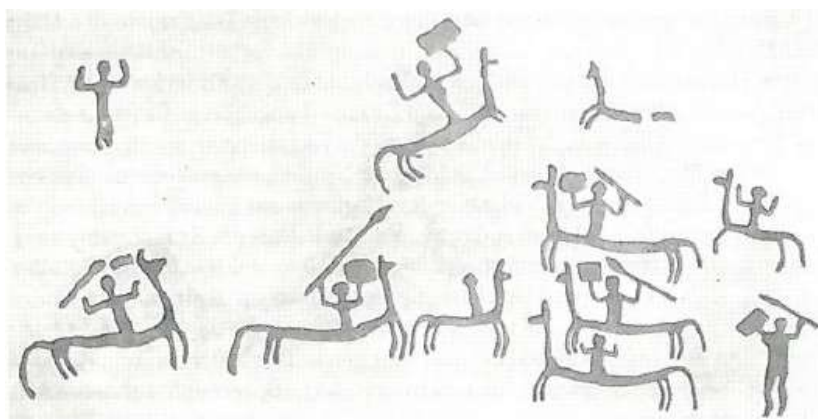
Obr. 9: Vytepávaná výzdoba na zadní straně bronz. Lehátka z lokality Hochdorf (Biel, J. 1985: Der Keltenfürst von Hochdorf. Stuttgart.)

Obr. 10: Pískovcová socha z mohylového pohřebiště na lokalitě Glauberg (Holger, B. - Bernhard, P. 2002: Das Rätsel der Kelten vom Glauberg: Glaube-Mythos-Wirklichkeit. Stuttgart.)

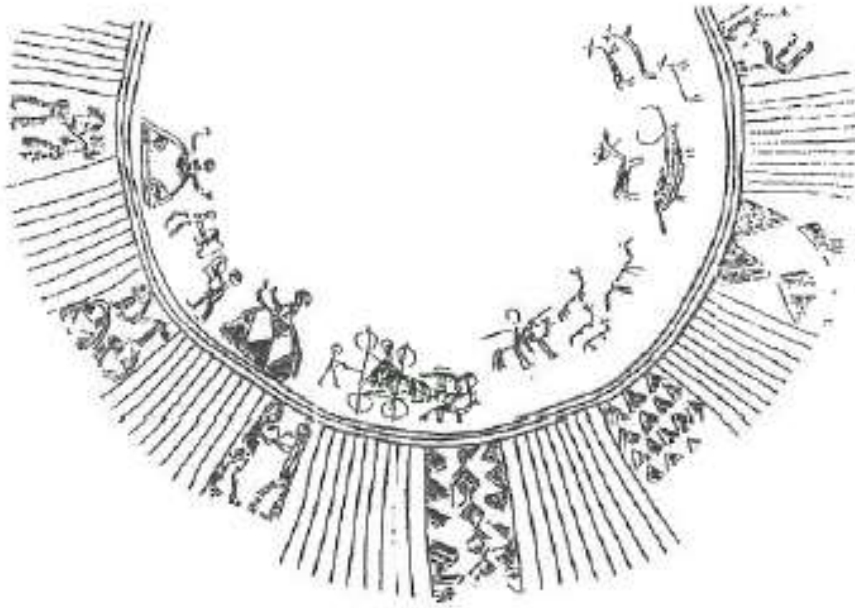
Obr. 11: Kultovní vozík z lokality Strettweg (Piggott, S. 1965: Ancient Europe. Edinburgh.)

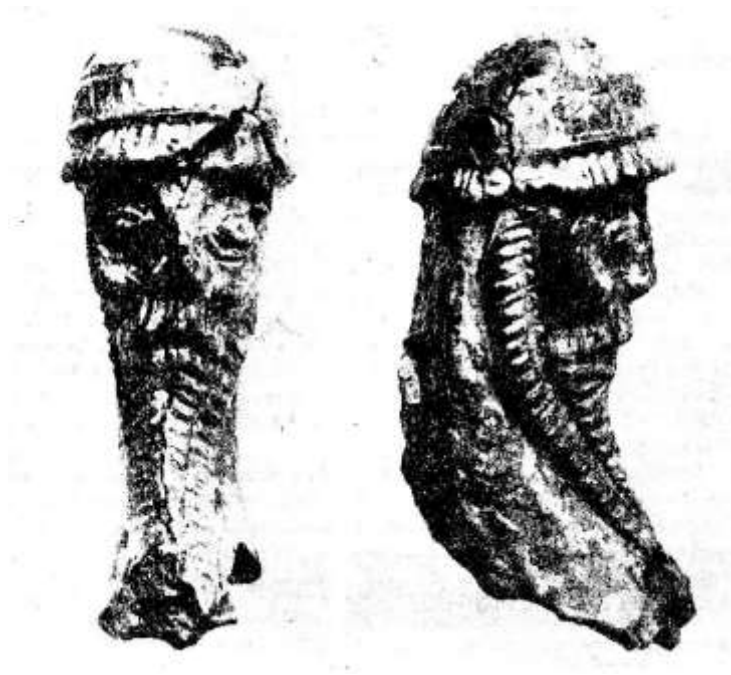
Obr. 12: Výjevy skalního umění ve Skandinávii (Stenberger, M. 1977: Vorgeschichte Schwedens. Berlin.)

Obr. 13: Výjevy skalního umění ve Skandinávii (Stenberger, M. 1977: Vorgeschichte Schwedens. Berlin.)

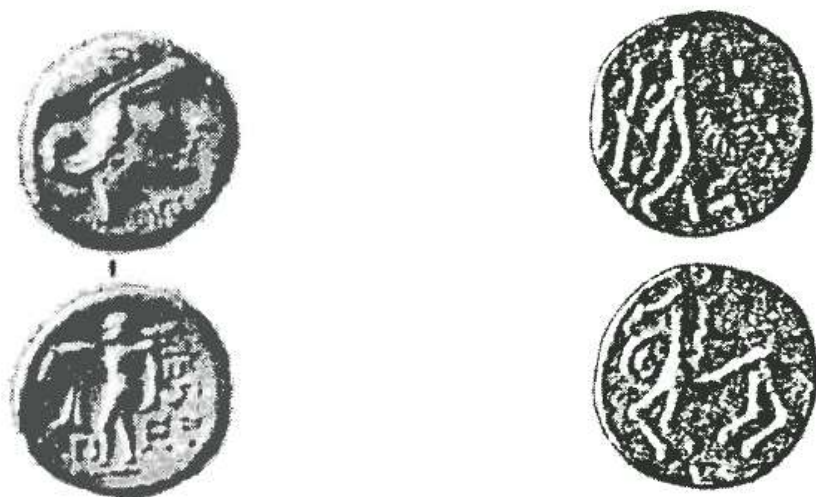
Obr. 14: Malby na funerální keramice z lokality Šoproň v Maďarsku (Podborský, V. 1997: Dějiny pravěku a rané doby dějinné. Brno.)

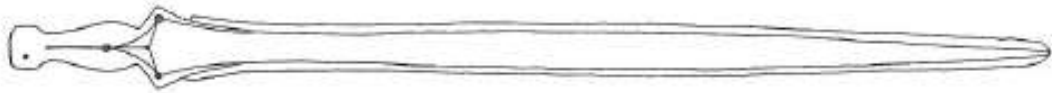
Obr. 15: Maskovitá spona stylizovaná do podoby lidské hlavy s vousy a přikryta kovovou přilbou typu Negau (Megaw, M. R. 1971: The "Maskenfibel" fragment from Kšice, Dis. Tachov. In. AR XXIII, 212-214.)

Obr. 16: Antropomorfní bronzová nožka pyxidy z hradiště Vladař (Drda, P. - Rybová, A. 1998: Keltové a Čechy. Praha)

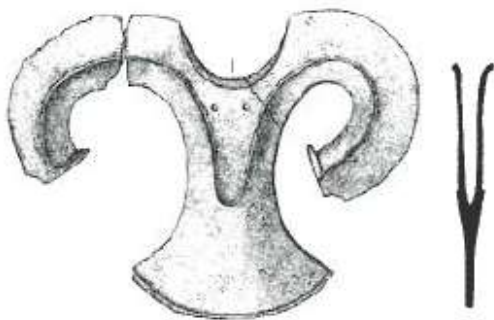
Obr. 17: Nalevo - zlatá osminka statéru s postavou bojovníka s helmicí a štítem z lokality Doksy; napravo - zlatý statér z Rakovníka s obrazem muže s kyjem a třemi kuličkami na líci a koně na rubu (Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha)

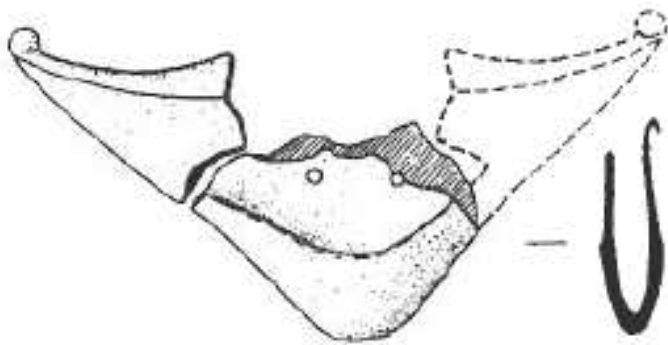
Obr. 18: Meč typu Gündlingen (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

Obr. 19: Meč typu Mindelheim (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

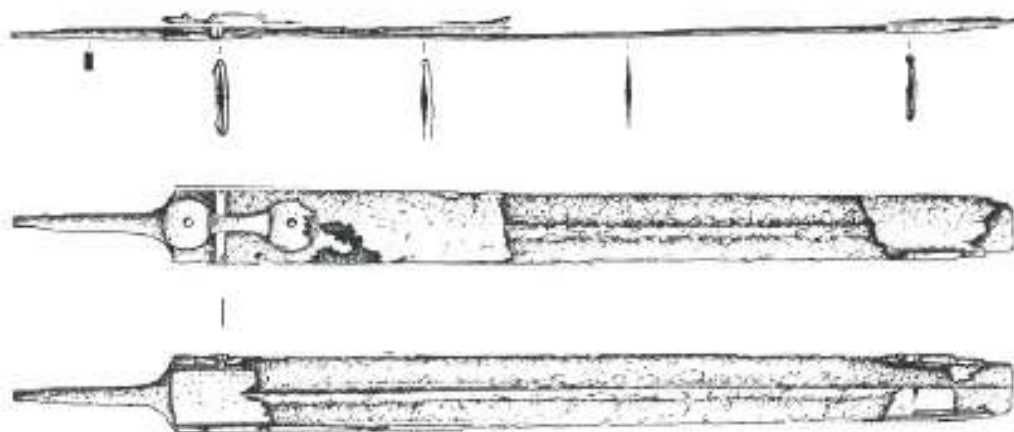
Obr. 20: Křídlovité nákončí meče starší doby halštatské (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

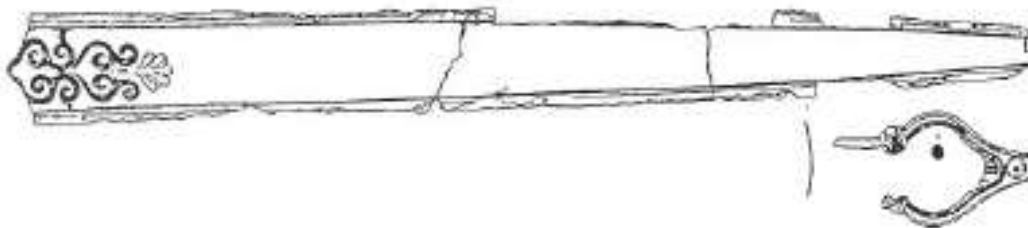
Obr. 21: Loďkovité nákončí meče starší doby halštatské (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

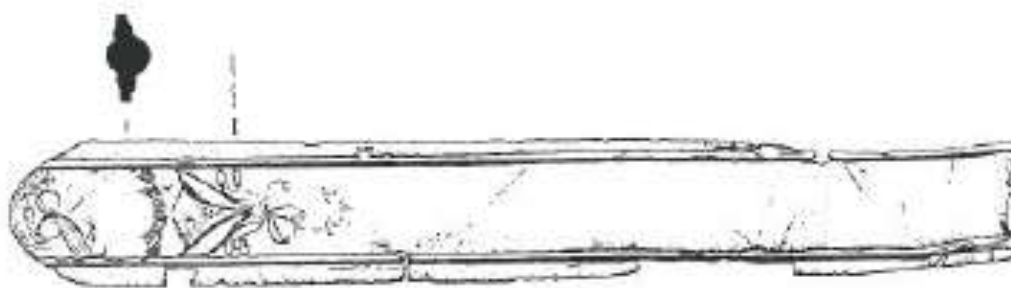
Obr. 22: Časně laténský meč s tremolovou výzdobou na čepeli (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

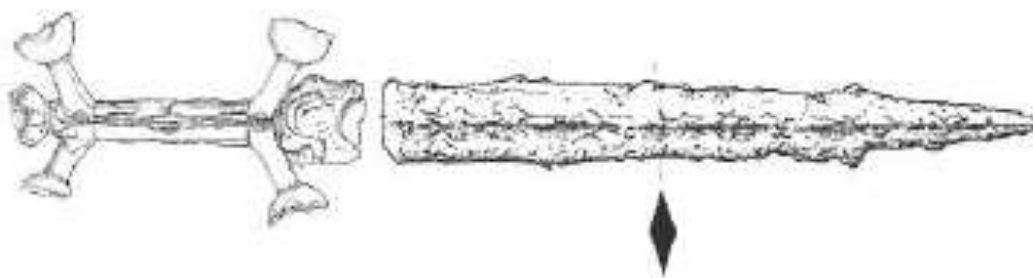
Obr. 23: Časně laténský meč s dochovanou plechovou pochvou a terčíkovitým poutkem (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

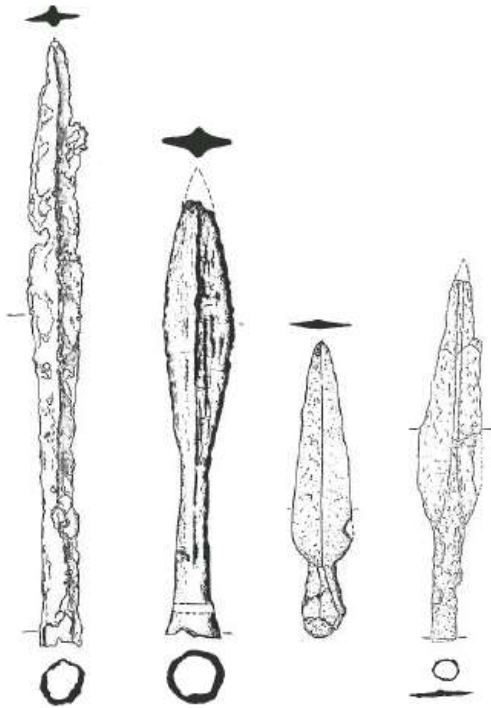
Obr. 24: Zdobená pochva a srdcovité nákončí časně laténského meče z lokality Dražičky (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

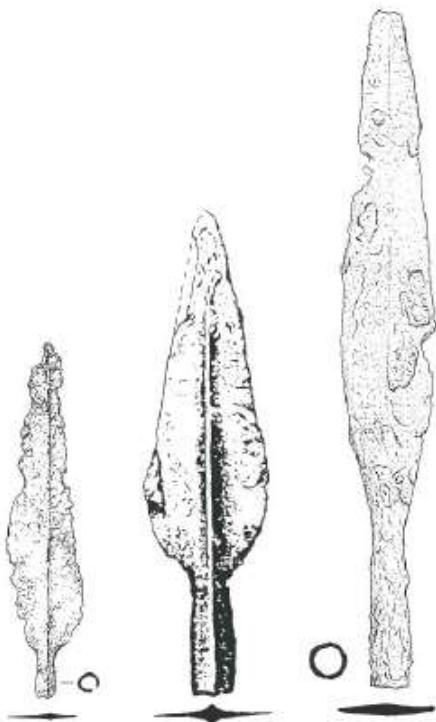
Obr. 25: Výzdoba pochvy z Veselého nad Lužnicí (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

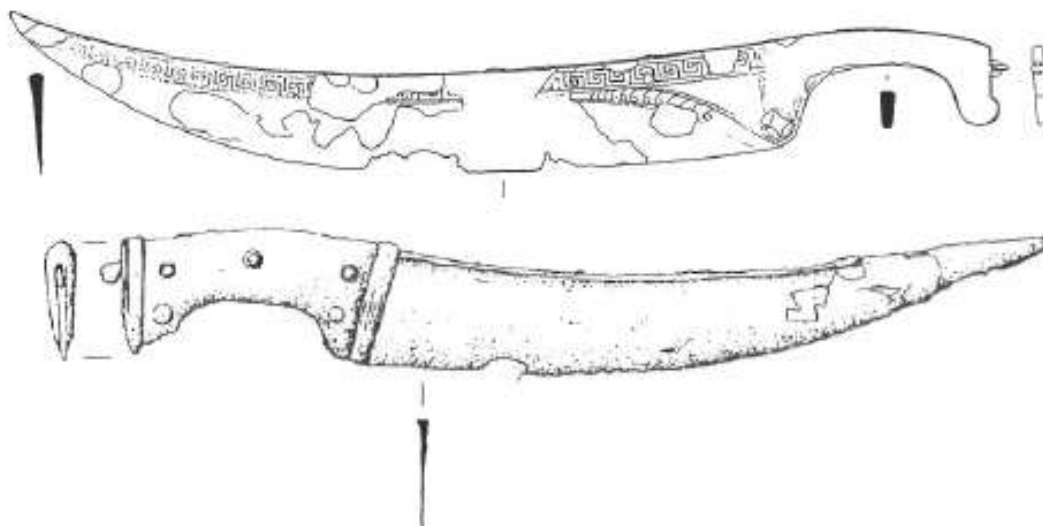
Obr. 26: Pseudoantropomorfní mečik z lokality Kyšice (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

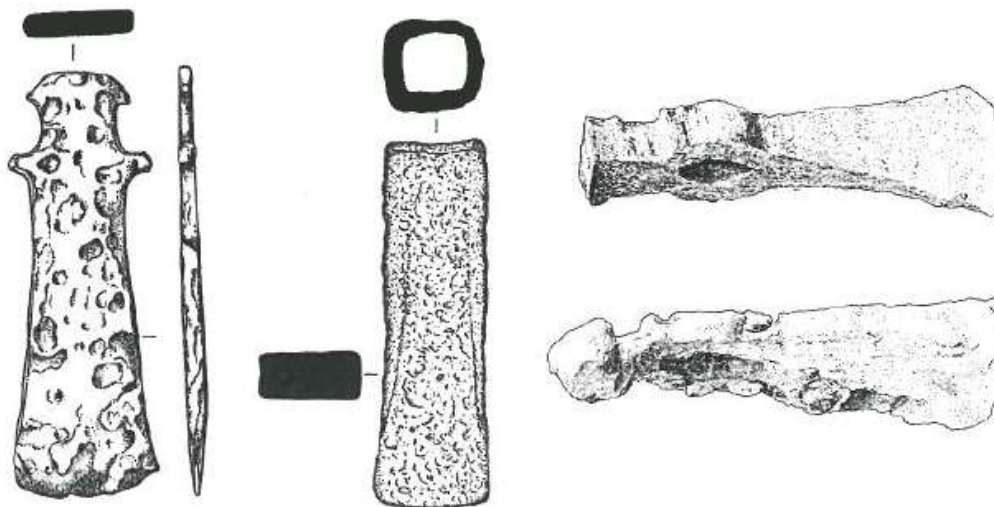
Obr. 27: Železné hroty kopí-oštěpů z období HaC1-HaD1 (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

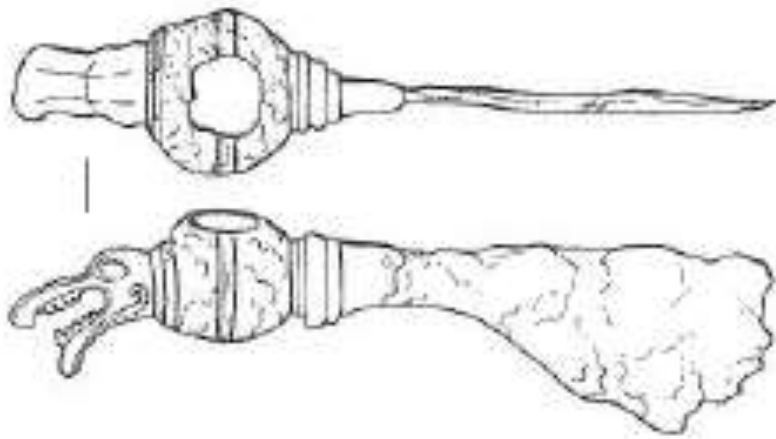
Obr. 28: Železné hroty kopí-oštěpů z období HaD2-LTA (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

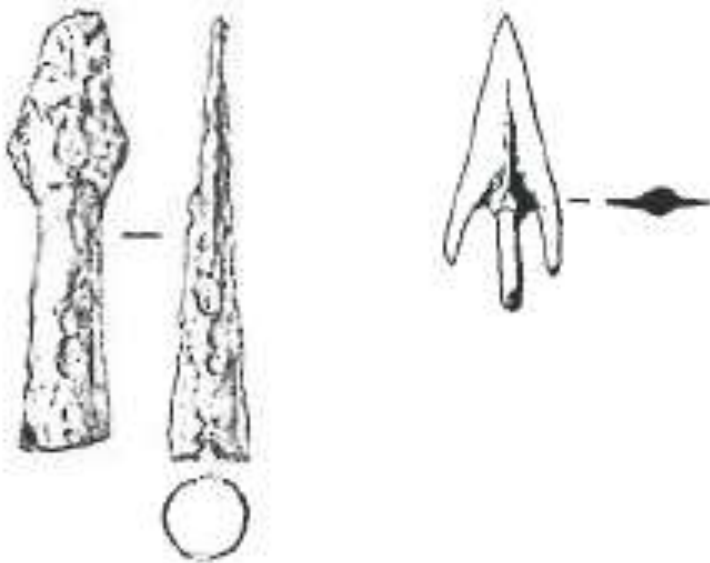
Obr. 29: Dlouhé nože – sekáče s prohnutým týlem a výrazně vykrojenou rukojetí (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

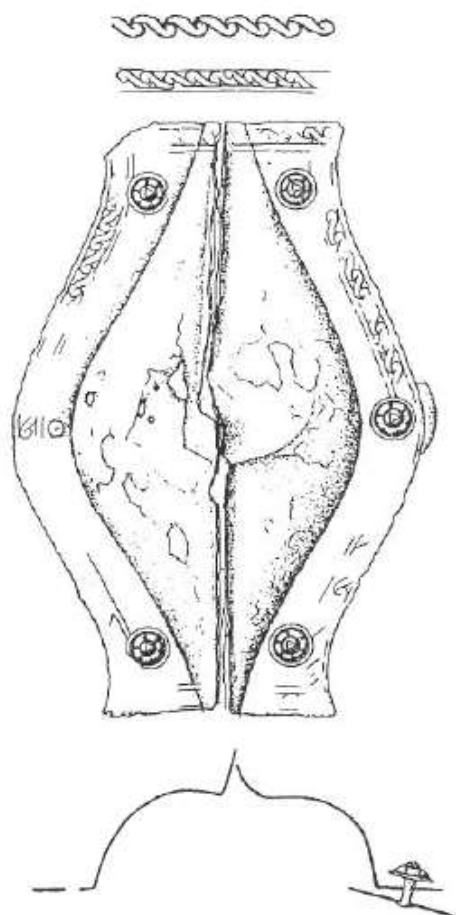
Obr. 30: Typy sekerek zastoupené v halštatských a časně laténských hrobech. Zleva – s křídélky; s tulejkou; s příčným otvorem (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

Obr. 31: Sekerka skytsko – thráckého charakteru z lokality Kaliště-Bezděkov (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

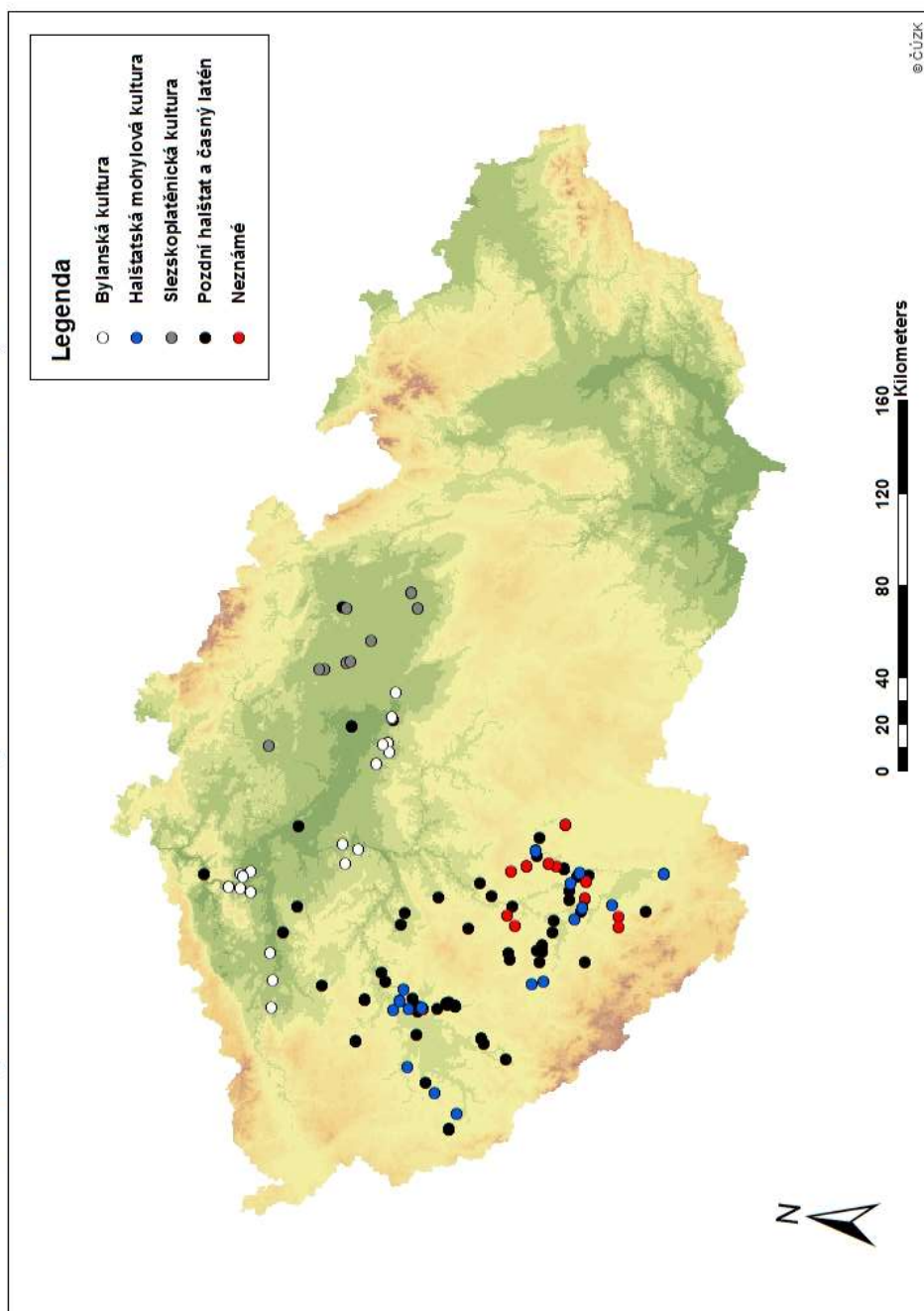

Obr. 32: Hroty halštatských a časně laténských šipek (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

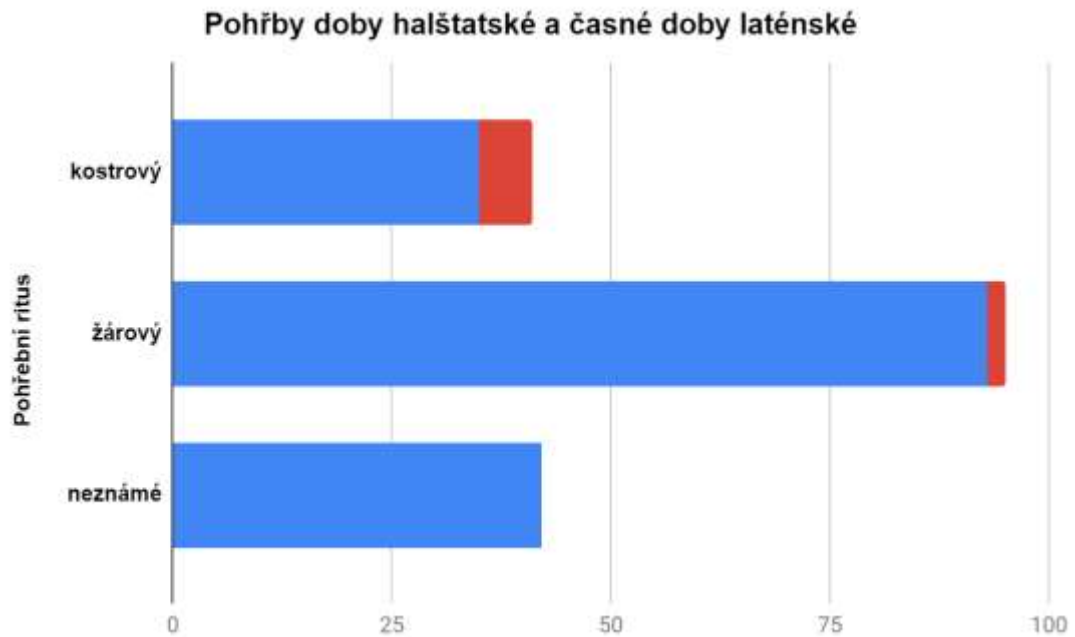
Obr. 33: Lodkovitá puklice štítu z Branova (Venclová, N. (ed). 2008: Archeologie pravěkých Čech - Svazek 6. Doba halštatská. Praha.)

Pohřby se zbraněma doby halštatské a časné doby laténské

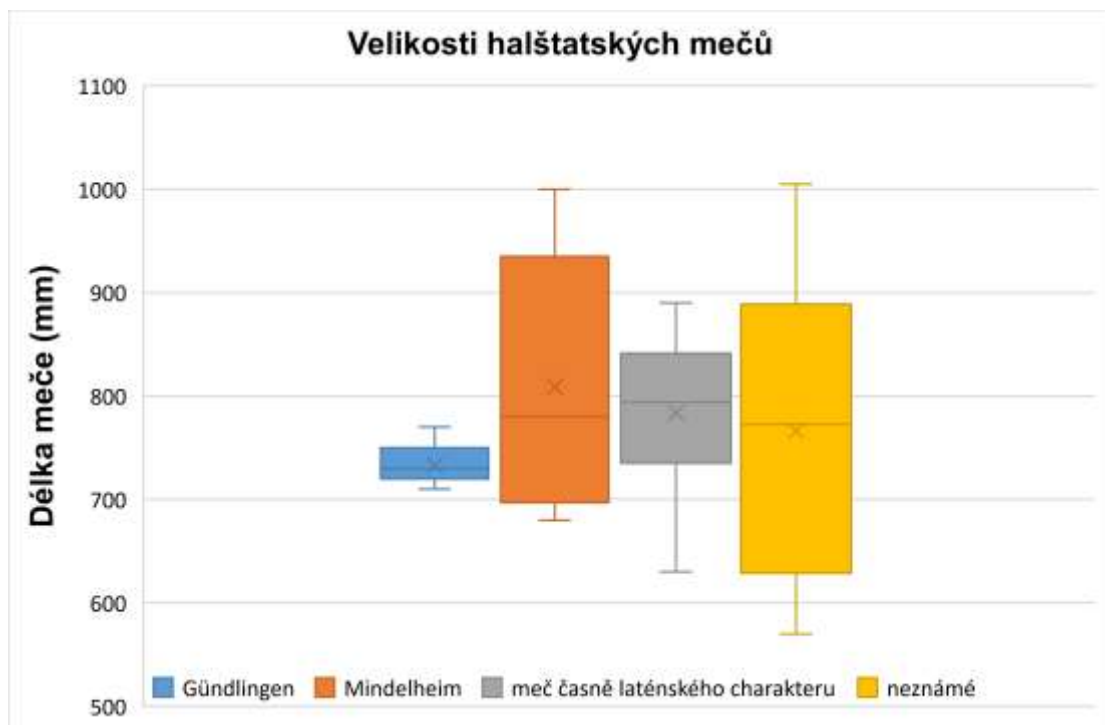

Obr. 34: Mapa výskytu pohřbů se zbraněmi doby halštatské a časné doby laténské.

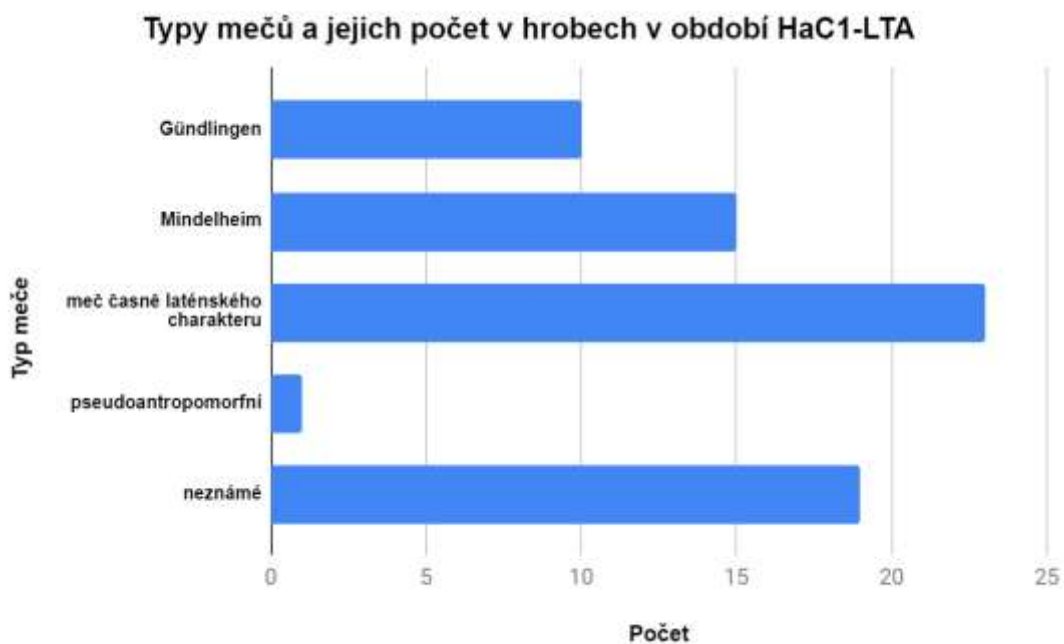
11.2 Grafy

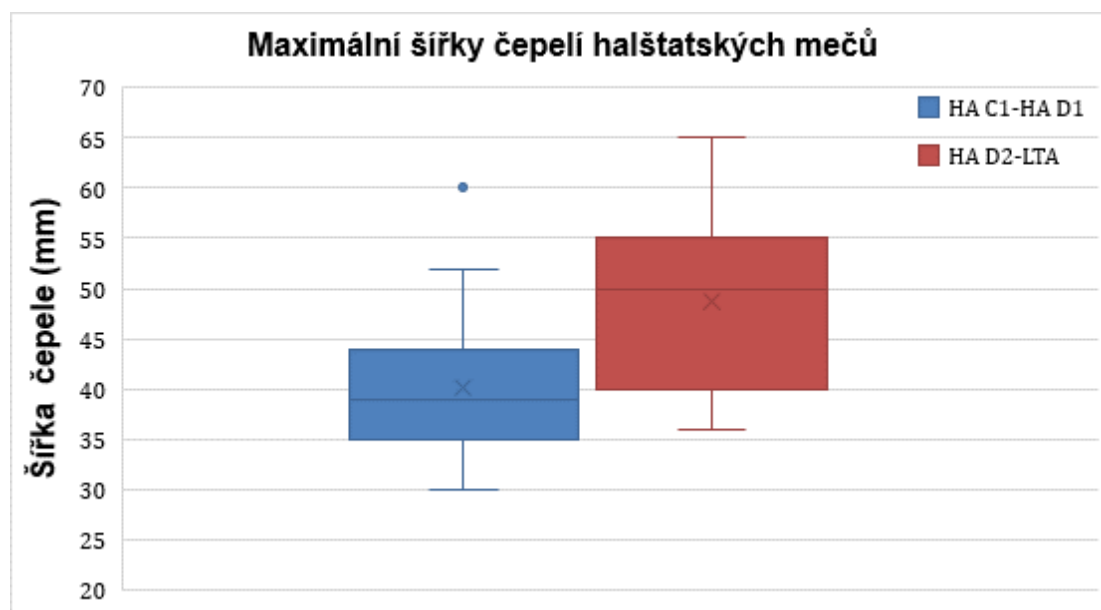
Graf 1: Pohřební rit doby halštatské a časně doby latéské (pozn. červeně – hroby pravděpodobně kostrového/žárového ritu).

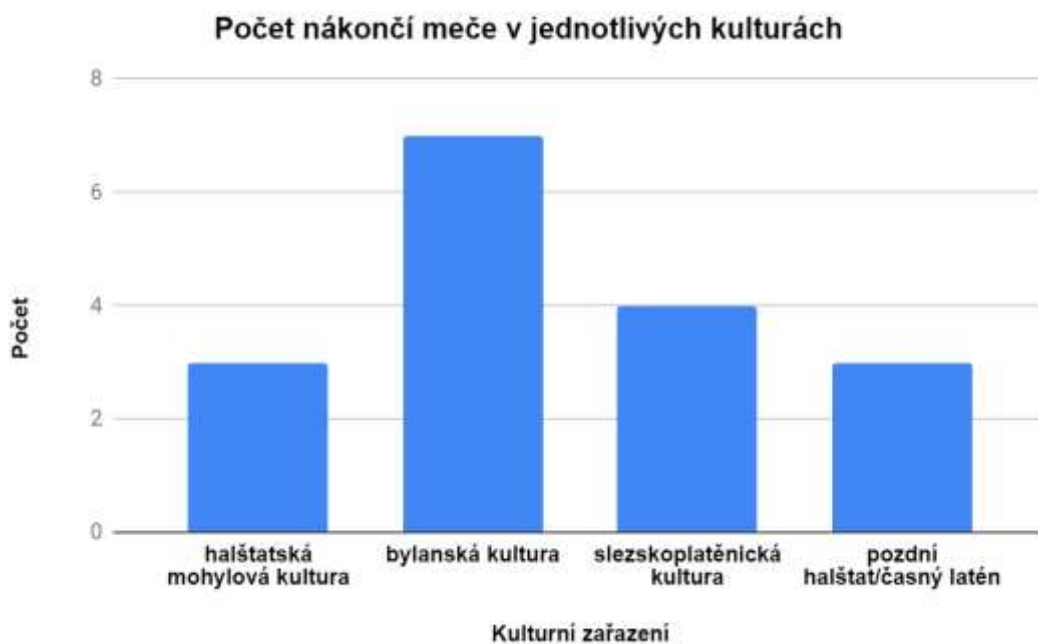
Graf 2: Velikosti celkově dochovaných halštatských a časně latéských mečů z Čech.

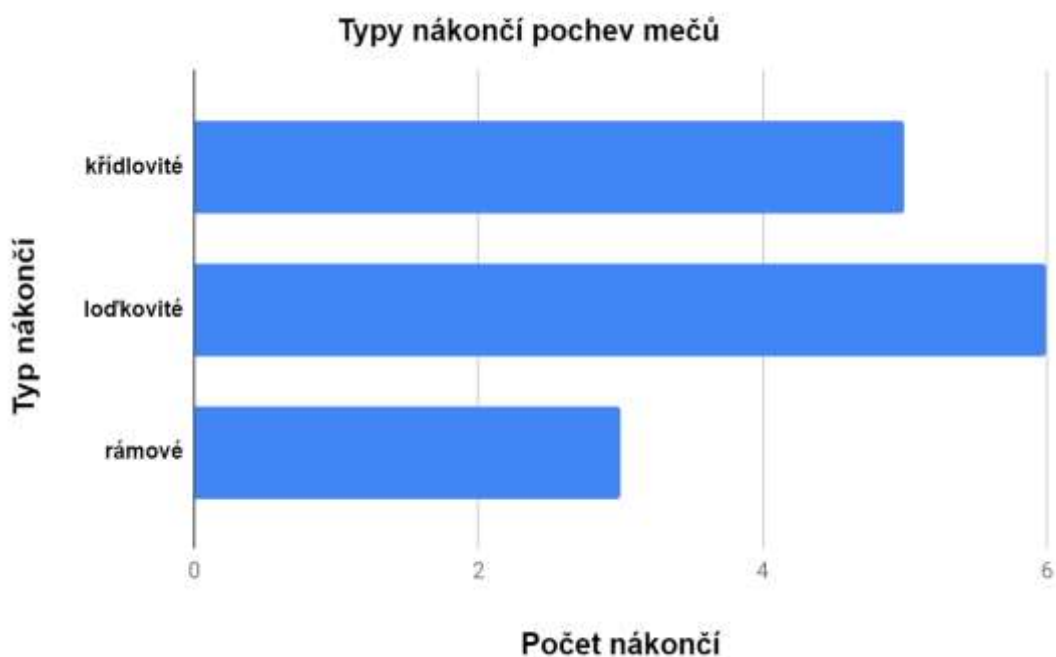
Graf 3: Typy jednotlivých mečů a jejich celkový počet v halštatských hrobech (HA C1-LTA) shromážděných v souboru.

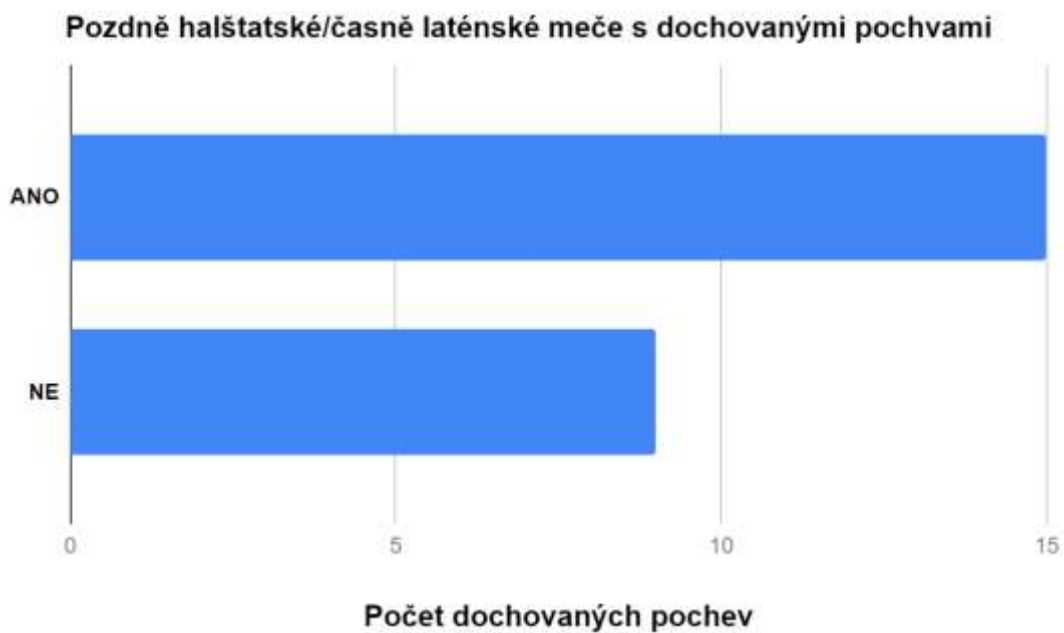
Graf 4: Maximální šířky čepelí halštatských (HA C1-LTA) mečů ze souboru.

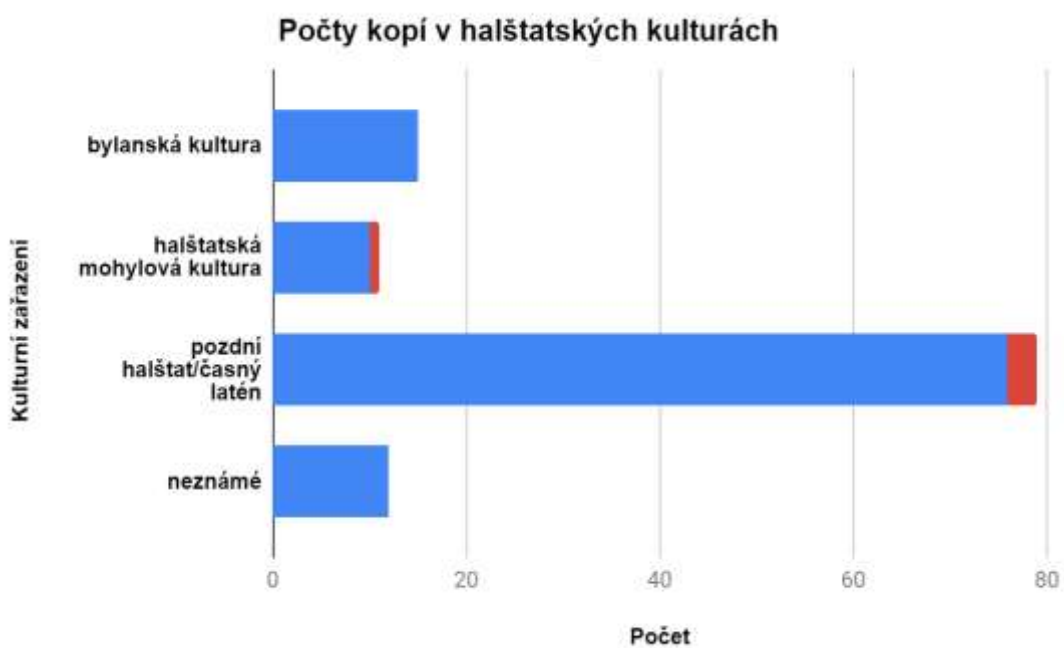
Graf 5: Množství nákončí pochev mečů v jednotlivých haštatských kulturách identifikovaných v souboru.

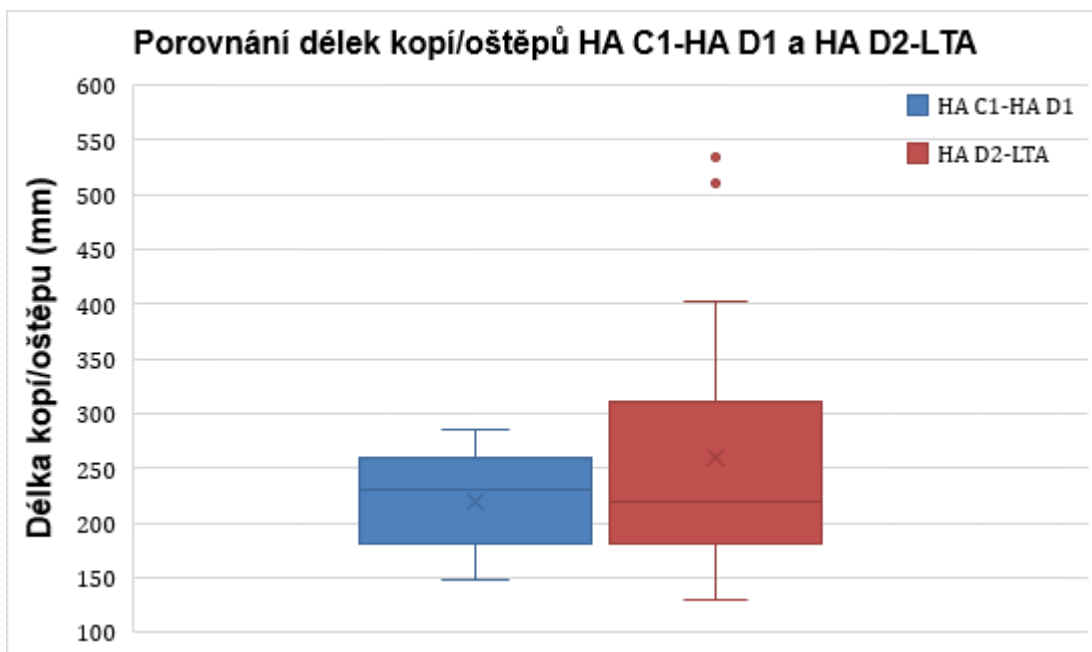
Graf 6: Typy nákončí a jejich počet v souboru.

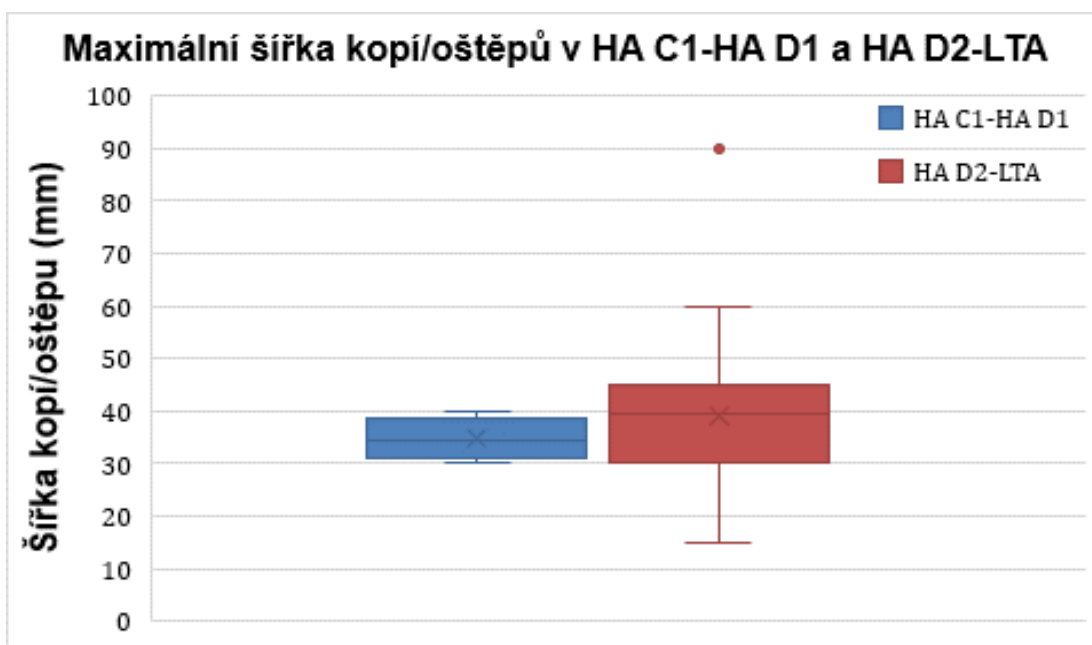
Graf 7: Dochované plechové pochvy u pozdně halštatských/časně laténských mečů.

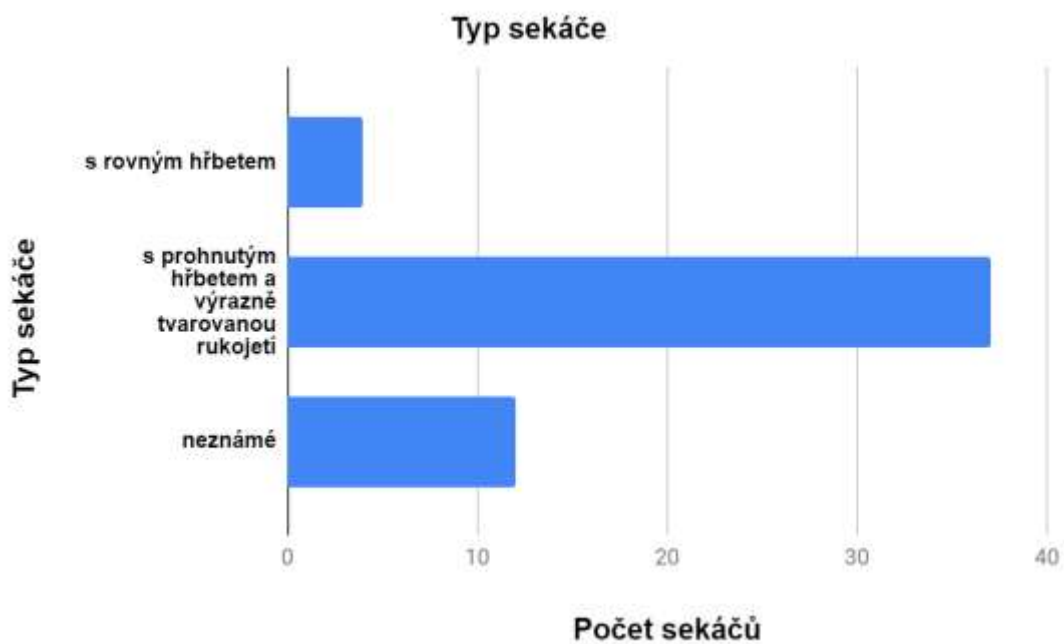
Graf 8: Celkové množství shromážděných kopích/oštěpů v souboru a jejich kulturní určení.

Graf 9: Porovnání délek kopi/oštěpů ze souboru v období HA C1-HA D1 a HA D2-LTA.

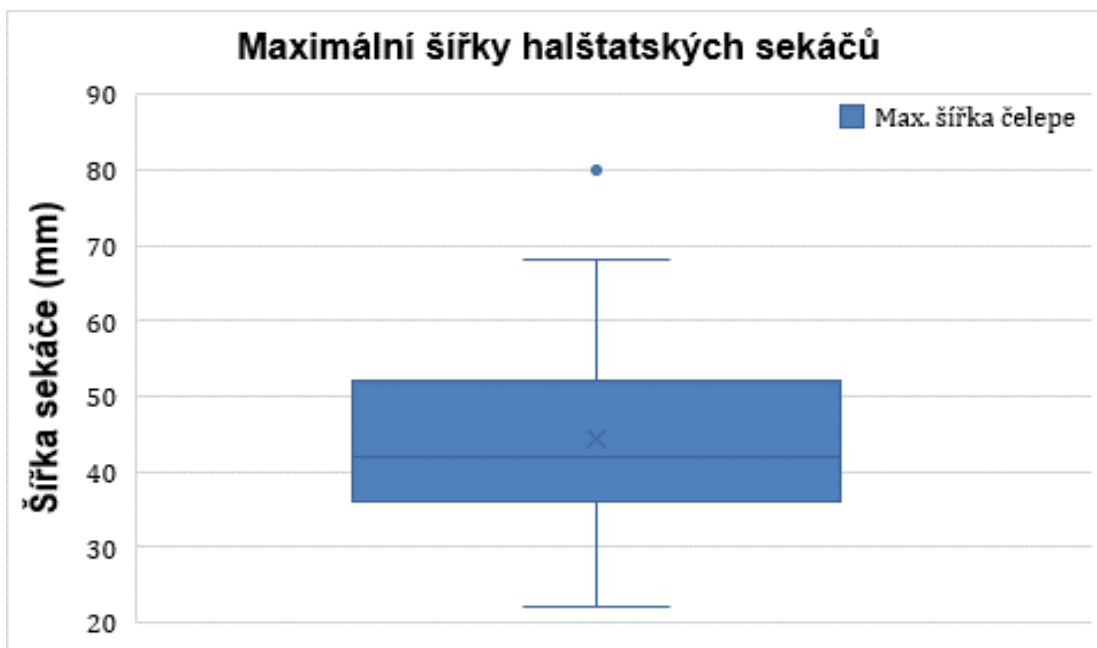
Graf 10: Maximální šířky kopi/oštěpů ze souboru v období HA C1-HA D1 a HA D2-LTA.

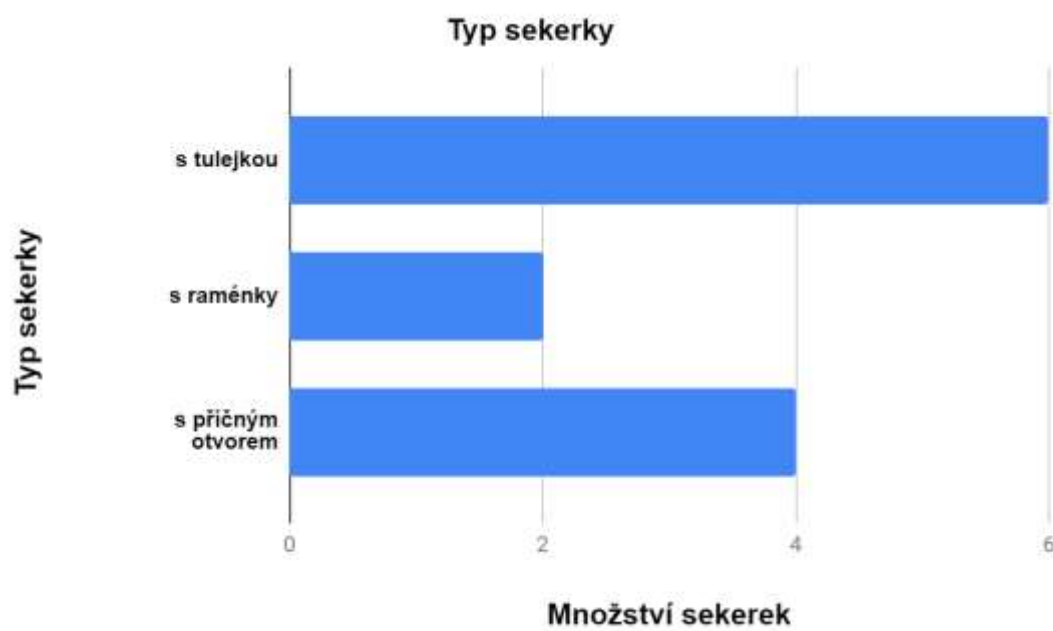
Graf 11: Typologické určení dlouhých nožů-sekáčů.

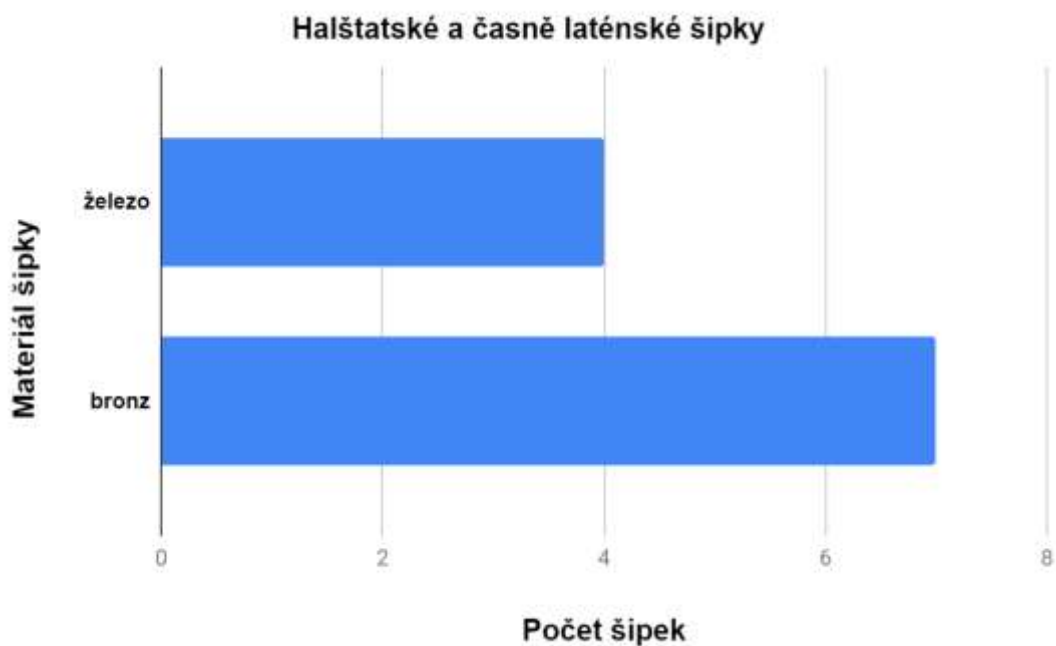
Graf 12: Graf délek celkově dochovaných halštatských sekáčů

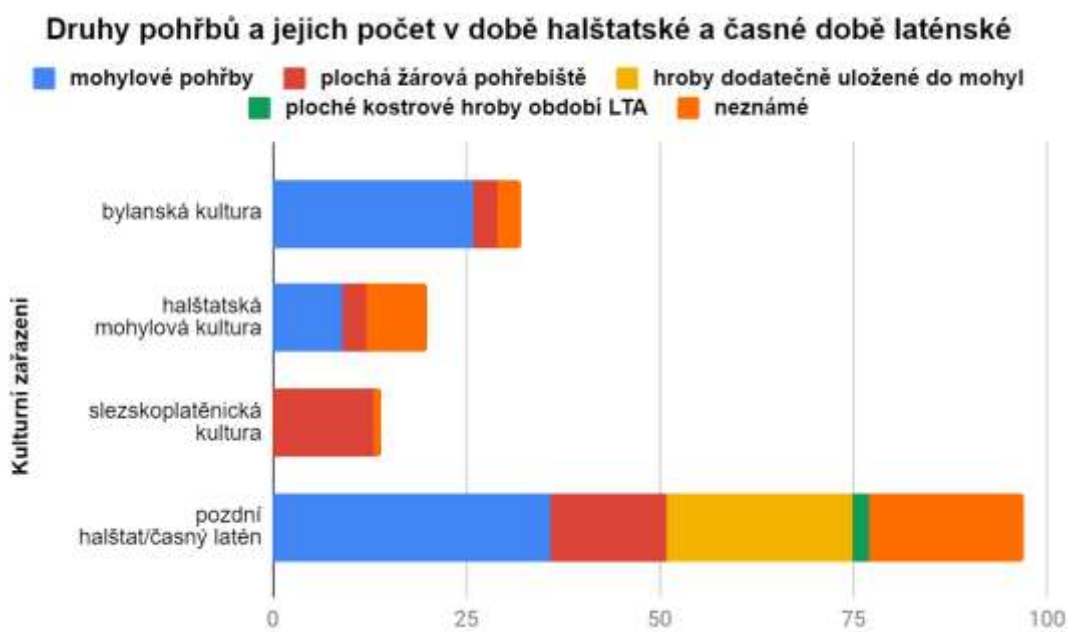
Graf 13: Maximální šířky čepelí halštatských sekáčů.

Graf 14: Typologické určení sekerek v souboru.

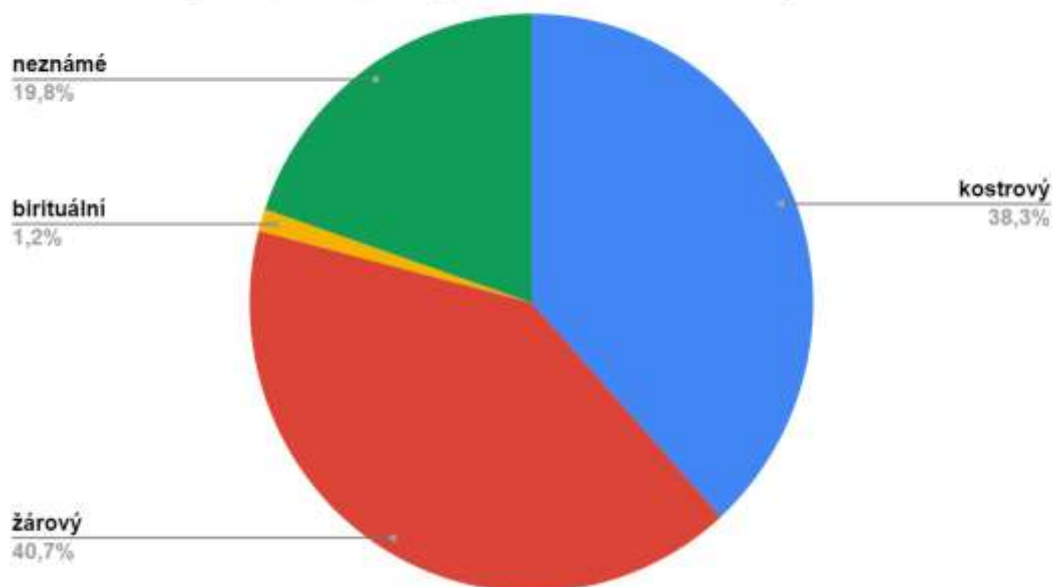

Graf 15: Počty a materiál halštatských a časně laténských šipek v hrobech ze souboru.

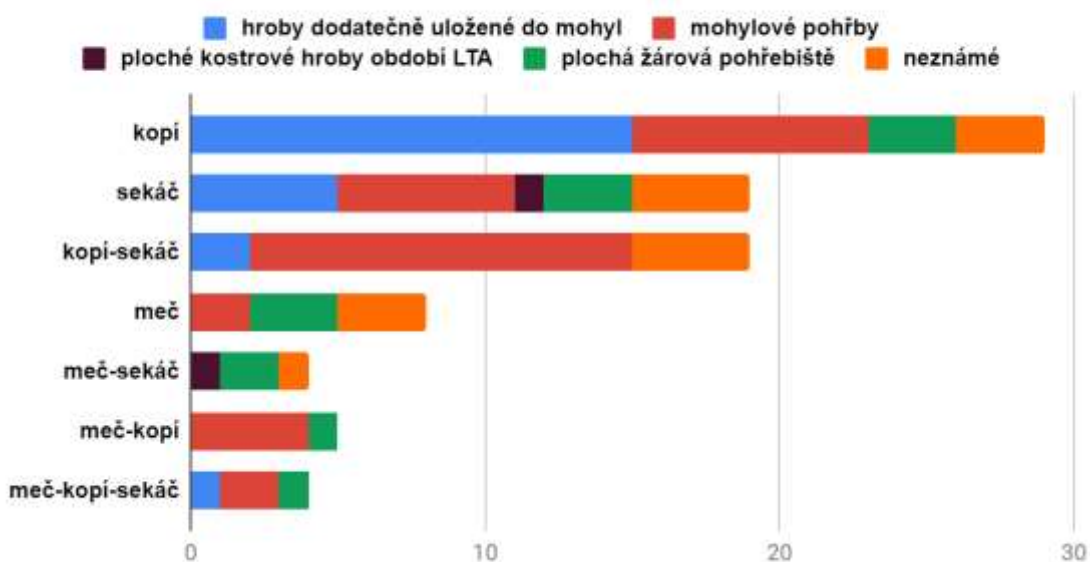
Graf 16: Způsoby pohřbívání jedinců se zbraněma v době halštatské a časně době laténské.

Mohylové pohřby doby halštatské a časně doby laténské

Graf 17: Zastoupení kostrového a žárového ritu v mohylových pohřbech doby halštatské a časně doby laténské.

Vzájemné kombinace zbraní v hrobech v pozdním halštatu a časném latěnu

Graf 18: Výskyt a vzájemné kombinace zbraní v pohřbech pozdní doby halštatské a časně doby laténské.

11.3 Tabulky

Tab. I. Tabulka lokalit se základními informacemi a literaturou.

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Albrechtice nad Vltavou	Písek	Mohyla II.	pozdní halštát/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 1; Michálek 2017, 42-43
Babín	Klatovy	Mohyla 1	halštátská mohylová kultura (?)	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 3; Michálek 2017, 46; Dubský 1931, 56
Beztehov	Plzeň-město	Mohyla 10	pozdní halštát/časný latén	kostrový (?)	mohylové pohřby	Šaldová 1959, 354-360
Bohušovice nad Ohří	Litoměřice	-	bylanská kultura	neznámé	neznámé	Zápotocký 1964, 156; Půlpán 2012, 76
Boudy	Písek	Mohyla (hrob) 1/1973	neznámé	žárový	neznámé	Michálek 2017, 58-59
Branov	Rakovník	"hned za stodolou, blízko Zpropadeného zámku"	pozdní halštát/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Drda-Rybová 1998, 42-43; Sankot 1994; Píč 1905, 295-299; Sankot 2003, fig. 2,3; DAS
Břasy	Rokycany	"Mohyly na Babce"	halštátská mohylová kultura	žárový	neznámé	Píč 1900, 137, Tab. XXIX/10; Anonym 1863, 333, 373
Březí u Týna nad Vltavou	České Budějovice	Mohyla 1	pozdní halštát/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 60-61
Bušovice	Rokycany	-	pozdní halštát/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Jansová 1962, 325, obr. 11; Waldhauser 2007, 169
Bylany u Českého brodu	Kolín	Hrob 1/1	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 2003a, 15,34
Bylany u Českého brodu	Kolín	Hrob 14/2	bylanská kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Koutecký 2003a, 27
Cítoliby	Louny	Hrob " na Mokrově poli"	pozdní halštát/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Sankot 1994, 447-448; Filip 1956, 337; Waldhauser 2001, 173; Sankot 2003, fig. 7, 8
Černá Mýt'	Plzeň-město	Mohyla 48	pozdní halštát/časný latén	neznámé	neznámé	Šaldová 1988, 205, pl. 14: 48/1,4,5
Čížkovice	Litoměřice	v zahradě obecní školy	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 410; Filip 1936-1937, 29
Dobev	Písek	Mohyla	pozdní halštát/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Michálek 1972, 23-24; Michálek 2017, 70
Dobřenice	Hradec Králové	Hrob 8/1907	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 40

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Dobšice	Strakonice	Hrob 1	pozdní halštatský/časný latén	žárový	neznámé	Soudská 1976, 644; Siblík 1908-1909, 58-61
Dolany	Plzeň-sever	"skupina mohyl blízko obce"	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Eisner 1923, 16; Venclová 2008, 74; Šaldová 1988, 229, pl. 35: b,c,d,e,f
Dolany	Plzeň-sever	Mohyla 1923	halštatská mohylová kultura	neznámé	mohylové pohřby	Šaldová 1968, 322; Venclová 2008, 74; Metlička a kol 2015, 115
Dražičky	Tábor	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	pozdní halštatský/časný latén	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 28-29; Michálek 2017, 88-90; Filip 1956, 161 - pozn. 293; Waldhauser 2001, 200
Dýšina-Kokotsko	Plzeň-sever	Mohyla F	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Rybová-Šaldová 1958,360-362
Hájek u Štáhlav	Plzeň-město	Mohyla 47	pozdní halštatský/časný latén	kostrový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Jílková - Rybová - Šaldová 1959, 91-93
Hájek u Štáhlav	Plzeň-město	Mohyla 17	pozdní halštatský/časný latén	kostrový (?)	hroby dodatečně uložené do mohyl	Jílková - Rybová - Šaldová 1959, 72-74
Hájek u Štáhlav	Plzeň-město	Mohyla 52	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	hroby dodatečně uložené do mohyl	Jílková - Rybová - Šaldová 1959, 98-102
Hájek u Štáhlav	Plzeň-město	Mohyla 12	pozdní halštatský/časný latén	kostrový (?)	hroby dodatečně uložené do mohyl	Jílková - Rybová - Šaldová 1959, 62-64
Hájek u Štáhlav	Plzeň-město	Mohyla 30	pozdní halštatský/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Jílková - Rybová - Šaldová 1959, 78-83
Horní Metelsko	Domažlice	-	halštatská mohylová kultura	neznámé	mohylové pohřby (?)	Šaldová 1968, 323; Franz-Streit 1933,105
Hořín	Mělník	Hrob III.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Čermák 1900-1902, 516-517
Hořovičky	Rakovník	-	pozdní halštatský/časný latén	kostrový	ploché kostrové hroby období LTA	Soudská 1976, 636,640; Pič 1904-1905a, 162-165
Hosty	České Budějovice	Mohyla 1913	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 2017, 117-118; Sankot 2003, 10, fig. 12, 13
Hradenín	Kolín	Hrob 46	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Dvořák 1938, 39-47
Hradenín	Kolín	Hrob 24 (mohyla?)	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Dvořák 1938, 17-32; Dvořák 1939, 75-78; Koutecký 1968, 413-414
Hradenín	Kolín	Hrob 1	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 410; Dvořák 1935, 75-77, Tab. I.
Hradenín	Kolín	Hrob 20	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 413; Dvořák 1939, 72-74

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Hradenín	Kolín	Hrob 22	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 413; Dvořák 1939, 75
Hradenín	Kolín	Hrob 26	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 414; Dvořák 1939, 79
Hradenín	Kolín	Hrob 31	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 414
Hradiště	Písek	Mohyla 1 (poloha na Čapíku)	pozdní halštat/časný latén	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 36-37
Hvoždňany	Tábor	Mohyla XXIV/1897	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 26-27; Michálek 2017, 137; Pič 1898-1899, 14
Hvoždňany	Tábor	Mohyla XVIII/1895	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 24-25; Michálek 2017, 136; Pič 1896-1897a, 11
Hvoždňany	Tábor	Mohyla XI/1895	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 22-23; Michálek 2017, 135; Michálek 1972, 7-8; Pič 1896-1897a, 7-8
Hvoždňany	Tábor	Mohyla XXVIII/1897	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 27; Michálek 2017, 137; Pič 1898-1899, 14
Hvoždňany	Tábor	Mohyla I/1894	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Chvojka - Michálek 2011, 20; Michálek 1972, 5-6; Michálek 2017, 133-134; Pič 1896-1897a, 1-4
Chlum nad Beroučkou	Rokycany	Mohyla	pozdní halštat/časný latén	kostrový (?)	mohylové pohřby	Pič 1904-1905, 333-335, t. XXIX: 2; DAS (databáze archeologické sbírky Národního muzea); Waldhauser 2001, 112)
Chlum-Bezděkov	Strakonice	Hrob 12	pozdní halštat/časný latén	žárový	neznámé	Soudská 1976, 644; Siblík 1910-1911, 145-148
Chudonice	Hradec Králové	Hrob 1	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 67
Chudonice	Hradec Králové	Hrob CH	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 67, Tab. 35
Chvaletice	Písek	Mohyla IV.	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 44; Michálek 2017, 151-153
Jarov	Plzeň-sever	-	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Šaldová 1968, 324
Kaliště-Bezděkov	Klatovy	Mohyla 79	pozdní halštat/časný latén	neznámé	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971b, 153-154
Kladruby	Rokycany	Mohyla	pozdní halštat/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Soudská 1976, 635; Pič 1906-1907, 470-473
Klášteřínské Skalice	Kolín	parcela býv. velkostatku Zárybník u Svojšína	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 416-417; Pič 1896-1897b, 399-401, Tab. XLIX

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Klobuky	Kladno	-	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Sankot 2003, 11, fig. 15/1
Klučenice	Příbram	Mohyla (?)	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 2017, 166-167
Kolín	Kolín	Hrob 6 (Kašperides hr. 2)	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 418
Kolín	Kolín	Hrob 3	bylanská kultura	kostrový	plochá žárová pohřebiště	Koutecký 1968, 417; Píč 1896-1897b, 399-401
Kralovice-Červená hora	Plzeň-sever	Hrob 10	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Šaldová 1988, 218, pl. 24: 10/a
Kralovice-Červená hora	Plzeň-sever	Hrob 7	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Šaldová 1988, 219, pl. 25: 7/1
Kralovice-Červená hora	Plzeň-sever	Hrob 1	pozdní halštat/časný latén	žárový	neznámé	Šaldová 1971a, 94; Šaldová 1988, 217, pl. 24: 1/a,b,c; Jansový 1961, 272
Kralovice-Červená hora	Plzeň-sever	Hrob 12	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Šaldová 1971a, 94; Šaldová 1988, 219
Kralovice-Červená hora	Plzeň-sever	Hrob 6	pozdní halštat/časný latén	kostrový	ploché kostrové hroby období LTA	Šaldová 1971a, 94; Šaldová 1988, 217-218, pl. 24: 6/1,5; Jansová 1961, 270
Krásná Hora	Příbram	-	pozdní halštat/časný latén	žárový (?)	neznámé	Soudská 1969, 518-519
Křečkov	Nymburk	Hrob 1.1.1896	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Sedláčková-Waldhauser 1987, 155; Venclová 2008, 121, Obr. 75; Drda-Rybová 1998, 42; Sankot 1994, 36 ff
Křečkov	Nymburk	Hrob 1.2.1975	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Sedláčková-Waldhauser 1987, 155
Křtěnov	České Budějovice	v lese zvaném Hroby	neznámé	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 192
Kyšice	Plzeň-město	Mohyly kyšické č. II/ druhá mohyla	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Smolík 1882-1884, 298, 357
Kyšice	Plzeň-město	Mohyly kyšické č. I → nezjistitelný nálezový celek	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Smolík 1882-1884, 354-355; Šaldová 1971a, 94; Šaldová 1988, 223, pl. 27/3,4,5
Kyšice-Dýšina	Plzeň-město	"z mohyl"	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Šaldová 1988, 226, pl. 31: 21,22,23,25,26,36
Láz u Radomyšle	Strakonice	Mohyla VIII.	pozdní halštat/časný latén	žárový	neznámé	Michálek 1972, 65; Michálek 2017, 198; Stocký 1922-1923, 339; Filip 1956, 174
Laziště	Písek	Mohyla (?)	neznámé	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 204; Fröhlich 1997, 70

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařízení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Lazsko u Milína	Příbram	Hrob 18	pozdní halštát/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Soudská 1961, 264
Lékařova Lhota	České Budějovice	Mohyla 3	halštátská mohylová kultura	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 72
Leskovice	Strakonice	Mohyla 1 (na poli p. Hradského)	pozdní halštát/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 76; Michálek 2017, 221; Bubský 1931, 49-51; Jansová 1962, 313-314
Lhotka	Ústí nad Labem	v bývalé schwarzemburské cihelně	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 418; Dvořák 1938, 12-13; Zápotocký 1964, 159-160; Kern 1934, 79
Lhotka-Červený Hrádek	Příbram	-	pozdní halštát/časný latén	žárový (?)	neznámé	Soudská 1969, 519
Libochovany	Litoměřice	"jižně od hrobu č. XXIV"	bylanská kultura	neznámé	neznámé	Koutecký - Michálek 1978, 250
Libochovany	Litoměřice	Hrob 26	bylanská kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Koutecký 2003b, 9-10
Litoměřice	Litoměřice	Hrob I (Weigerova pískovna)	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 418-419; Zápotocký 1964, 162-164
Lochenice	Hradec Králové	Hrob 1/61	pozdní halštát/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek-Sankot 2001b
Lochovice-Kočvary	Beroun	Mohyla 7	pozdní halštát/časný latén	žárový	neznámé	Sklenář 1992, 131; Sankot 2003, 11; Smolík 1881, 352; Venclová 2008, 120; DAS
Lovosice	Litoměřice	Hrob III.	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 419; Zápotocký 1964, 167; Pleiner 1959, 655-656
Lovosice	Litoměřice	Hrob 24	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Půlpán 2012
Lovosice	Litoměřice	Hrob 15	bylanská kultura	kostrový (dvojhrob → muž, žena)	mohylové pohřby	Půlpán 2012
Lovosice	Litoměřice	Hrob 16	bylanská kultura	birituální (4 jedinci → 3 x kostrový, 1x žárový)	mohylové pohřby	Půlpán 2012
Lovosice	Litoměřice	Hrob 17	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Půlpán 2012
Malá Turná	Strakonice	Mohyla II.	pozdní halštát/časný latén (?)	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 81-82; Michálek 2017, 228-229; Dubský 1928-1930, 94-96; Jansová 1962, 314
Malá Turná	Strakonice	Mohyla II.	pozdní halštát/časný latén (?)	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 81-82; Michálek 2017, 228-229; Dubský 1928-1930, 94-96; Jansová 1962, 314
Manětín-Hrádek	Plzeň-sever	Hrob 162 (mohyla)	pozdní halštát/časný latén	žárový	mohylové pohřby	NZ v AÚ č. j. 7925/72

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařízení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Manětín-Hrádek	Plzeň-sever	Hrob 151	pozdní halštatský/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	NZ v AÚ č. j. 7925/72
Manětín-Hrádek	Plzeň-sever	Hrob 164	pozdní halštatský/časný latén	žárový (dvojhrob)	plochá žárová pohřebiště	NZ v AÚ č. j. 7925/72
Mírkovice	Domažlice	Mohyla III.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 81-82
Mírkovice	Domažlice	Mohyla XII.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 97-98
Mírkovice	Domažlice	Mohyla XIII.	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 98-100
Mírkovice	Domažlice	Mohyla IX.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 87-95; Drda-Rybová 1998, 44
Mírkovice	Domažlice	Mohyla XI.	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 95-97
Mírkovice	Domažlice	Mohyla V.	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Chytráček 1990, 82
Mírkovice	Domažlice	Mohyla VI.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	neznámé	Chytráček 1990, 82-86
Mírkovice	Domažlice	Mohyla XX.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	neznámé	Chytráček 1990, 102
Neštětice	Ústí nad Labem	Hrob 31	pozdní halštatský/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Waldhauser 2001, 357-358; Drda-Rybová 1998, 112
Netolice	Prachatice	Mohyla (v revíru Pařezi)	neznámé	žárový	neznámé	Michálek 1972, 92
Nevězice	Písek	Mohyla (?) 1932	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 252; Michálek 1985, 287, Obr. 8; Sankot 2003, 13, fig. 24
Nišovice	Strakonice	Mohyla 2 (zasahovala do pole p. Velíška)	pozdní halštatský/časný latén	žárový (trojhrob)	mohylové pohřby	Michálek 1972, 94; Michálek 2017, 254-256; Jansová 1962, 314; Dubský 1924-1925, 448-453
Nová Ves u Bakova	Mladá Boleslav	Hrob 5	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 89
Nová Ves u Brloha	Český Krumlov	-	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 258
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 15 A (mohyla?)	halštatská mohylová kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1968, 302
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 16 (mohyla?)	halštatská mohylová kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1968, 303

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyla	Kulturní zařízení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 34 (mohyla?)	halštatská mohylová kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1968, 304
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 127	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1971a, 25
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 174	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1971a, 42-43
Nynice	Plzeň-sever	Hrob 269	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Šaldová 1971a, 39-40
Obora u Hracholusk	Prachatice	Mohyla 1896	neznámé	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 264-265
Opařany-les V Novinách	Tábor	Hrob II/1899	pozdní halštat/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Chvojka - Michálek 2011, 34-36
Ostrov u Stříbra	Tachov	-	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Kozáková-Trefný-Postránecká 2016, 79-80
Paseky u Talína	Písek	Mohyla I/1930	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 2017, 292-294; Dubský 1949, 191-194
Pašovice	České Budějovice	Mohyla (2)	halštatská mohylová kultura	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 103-104; Michálek 2017, 296; Filip 1956, 270
Plaňany	Kolín	Hrob 5	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 421; Dvořák 1938, 48; Dvořák 1933, 35-38
Platěnice	Pardubice	Hrob 53 (na poli p. Vlasákové)	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Píč 1902/3, 501-502 + tab. LIV. 2
Platěnice	Pardubice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Hralová 1965, 134-136; Píč 1902/3, 482-483, Tab. LIV. 2
Platěnice	Pardubice	Hrob 43 (na poli p. Doška)	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Píč 1902/3, 485 + tab. LIV. 1
Platěnice	Pardubice	Hrob 8 (na poli p. Pravdy)	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Hralová 1965, 132-134; Píč 1902/03, 489-490
Plav	České Budějovice	Mohyly 4/1889	halštatská mohylová kultura	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 107-108; Píč 1887-1889, 470
Plav	České Budějovice	Mohyla 1 nebo 4/1877	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 110; Michálek 2017, 304-305; Stulík 1878-1881, 67-68; Filip 1956, 274
Plav	České Budějovice	Mohyla V.	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 105; Hraše - Stulík 1866-1867, 305
Plzeň-Radčice	Plzeň-město	Hrob 1	pozdní halštat/časný latén	žárový	plochá žárová pohřebiště	Metlička a kol. 2015, 126, obr. 208

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební rítus	Typ hrobu	Literatura
Přovany	Plzeň-sever	Mohyla	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Eisner 1923, 16; Šaldová 1988, 228, pl. 34/ 19,20,22
Poláky	Chomutov	Hrob 3	bylanská kultura	žárový	mohylové pohřby	Koutecký - Smrž 1991, 175
Praha-Střešovice	Praha 6	Hrob XI	bylanská kultura	kostrový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 425
Protivín	Písek	Mohyla č. 2	halštatská mohylová kultura	kostrový	mohylové pohřby	Beneš 1972, 288-290; Michálek 1972, 121-123; Michálek 2017, 319-323
Předměřice n. Labem	Hradec Králové	Hrob 28/1921	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 119
Radětice u Bechyně	Tábor	Mohyla 1/2012	neznámé	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 342
Rataje	Tábor	Mohyla 1/1868 (v lese Borečném)	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 129; Michálek 2017,347; Hraše 1868-1869, 630-631
Rataje	Tábor	Mohyla 6/1870 (v lese Borečném)	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 131; Michálek 2017, 349; Hraše 1871-1873, 138
Roztoky	Praha-západ	Mohyla	bylanská kultura	žárový	mohylové pohřby	Rýzner 1878-1881, 181, Tab. VII č. 3; Píč 1900, 162, Tab. XXIX/18
Rvenice	Louny	Mohyla (v areálu pískovny)	bylanská kultura	kostrový (dvojhrob)	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 426; Koutecký 1966, 12-16, 21
Rvenice	Louny	Mohyla (v areálu pískovny)	bylanská kultura	kostrový (dvojhrob)	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 426; Koutecký 1966, 12-16, 21
Řepeč	Tábor	Mohyla XIII/1897	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 49; Michálek 2017, 365; Píč 1898-1899, 5-6
Řepeč	Tábor	Mohyla XXVII/1897	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 51; Michálek 2017,366; Píč 1898-1899, 7-8; Jansová 1962, 322; Sankot 2003, 15, fig. 27
Řepeč	Tábor	Mohyla VII/1897	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Chvojka - Michálek 2011, 47-48; Michálek 1972, 135-136; Michálek 2017, 364-365; Píč 1898-1899, 3-4
Řepeč	Tábor	"nálezy z mohyl"	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 366-367; Michálek - Fröhlich - Chvojka 2015, 125, Obr. 9:1
Řepeč	Tábor	Mohyla II/1873 (1880)	pozdní halštat/časný latén	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 366; Píč 1898-1899, 2; Sankot 2003, 14, fig. 26
Sedlec-Hůrka	Plzeň-jih	Mohyla 44	pozdní halštat/časný latén	kostrový	neznámé	Soudská 1976, 634-635; Filip 1956, t. IX:1
Sepekov	Písek	Mohyla 1/1865 (v lese Chlum)	pozdní halštat/časný latén (?)	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Michálek 1972, 139; Michálek 2017, 377

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařazení	Pohřební ritus	Typ hrobu	Literatura
Sepekov	Písek	Mohyla 19/1878	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 140
Sepekov	Písek	Mohyla 3/1878	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 139-140
Skalice	Tábor	Mohyla II.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 144-145; Michálek 2017, 388-389; Richlý 1904-1905, 81-84
Skalice	Tábor	Mohyla I.	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 143-144; Michálek 2017, 384-387; Richlý 1904-1905, 81-84
Skalice	Tábor	Mohyla I.	neznámé	žárový	mohylové pohřby	Michálek 1972, 143-144; Michálek 2017, 384-387; Richlý 1904-1905, 81-84
Skály u Protivína	Písek	Mohyla (?) 1935	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 394; Beneš - Fröhlich 2004, 37-39
Skapce	Tachov	-	halštatská mohylová kultura	neznámé	neznámé	Šaldová 1968, 326; Franz-Streit 1933, 110
Střelské Hoštice	Strakonice	Mohyla 1/1872	halštatská mohylová kultura	kostrový	mohylové pohřby	Michálek 2017, 405-408
Štáhlavice-Skok	Plzeň-město	Mohyla 1	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Šaldová 1988, t. LXXI: 1a, 1c
Tajanov-Husín	Klatovy	Mohyla 4 (dle Hostaš 1887-1889); Šaldová 1971a, 94 → uvádí mohyla 11	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Hostaš 1887-1889, 6-7; Šaldová 1971a, 94
Těšínov u Protivína	Písek	Mohyla 1/2015	pozdní halštatský/časný latén	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 427
Těšínov u Protivína	Písek	"z mohyl"	neznámé	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 426-427
Těšínov u Protivína	Písek	Mohyla 2	pozdní halštatský/časný latén	žárový	neznámé	Michálek 2017, 421-422
Třebohostice	Strakonice	Mohyla 3	pozdní halštatský/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Michálek 2017, 437; Dubský 1931, 48-49; Dubský 1949, 255
Tuchoměřice	Praha-západ	-	bylanská kultura	žárový	neznámé	NZ v AU č. j. 2385/50
Týn nad Vltavou	České Budějovice	Mohyla (?) 1928	halštatská mohylová kultura	neznámé	mohylové pohřby	Michálek 2017, 443
Úhřetice	Chrudim	Hrob 6	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 150
Úhřetice	Chrudim	Hrob 43	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 156

Lokalita	Okres	Číslo hrobu, mohyly	Kulturní zařízení	Pohřební rítus	Typ hrobu	Literatura
Velešice	Jičín	"poblíž lesa"	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 166-167
VIČÍ	Plzeň-jih	Mohyla 5	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Pič - Hlávka 1893-1895, 542
VIČÍ	Plzeň-jih	Mohyla 9	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Pič - Hlávka 1893-1895, 543
VIČÍ	Plzeň-jih	Mohyla 8	pozdní halštat/časný latén	žárový	mohylové pohřby	Pič - Hlávka 1893-1895, 543
Vysočany	Hradec Králové	Hrob z roku 1911	slezskoplatěnická kultura	žárový	plochá žárová pohřebiště	Vokolek 1999, 167-168
Vysoké Veselí	Jičín	Cihelna	slezskoplatěnická kultura	neznámé	neznámé	Vokolek 1999, 168
Záboří u Týnce n. Labem	Kutná Hora	pozemek cukrovaru	bylanská kultura	neznámé	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 429; Smolík 1881, 664-666
Záhoří	Louny	-	bylanská kultura	žárový	mohylové pohřby	Koutecký 1968, 429
Zbislav u Zhoře	Písek	na poli p. Železného	neznámé	neznámé	neznámé	Michálek 2017, 503
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 85	pozdní halštat/časný latén	neznámé	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 64
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 38	pozdní halštat/časný latén	neznámé	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 62
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 5	pozdní halštat/časný latén	kostrový (?)	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 60
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 59	pozdní halštat/časný latén	kostrový (?)	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 64
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 13/A	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 61
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 8	pozdní halštat/časný latén	neznámé	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 60-61
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 86/A	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 64-65
Žákava-Sváreč	Plzeň-jih	Mohyla 86/B	pozdní halštat/časný latén	žárový	hroby dodatečně uložené do mohyl	Šaldová 1971a, 64-65
Želkovice	Beroun	-	pozdní halštat/časný latén	kostrový	neznámé	Felcman 1900-1901, 168-174; Soudská 1976, 641

Tab. II. Tabulka přítomnosti jednotlivých zbraní a ostatního hrobového inventáře.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž- sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Albrechtice nad Vltavou	Mohyla II.	1	2	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Babín	Mohyla 1	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Beztehov	Mohyla 10	0	1	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Bohušovice nad Ohří	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boudy	Mohyla (hrob) 1/1973	0	2	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Branov	"hned za stodolou, blízko Zpropadeného zámku"	1	0	1	0	0	0	ANO	1	ANO	NE	NE	NE	NE	NE	0
Břasy	"Mohyly na Babce"	1 (?)	-	-	-	-	-	-	-	ANO	-	-	-	-	-	-
Březí u Týna nad Vltavou	Mohyla 1	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Bušovice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bylany u Českého brodu	Hrob 1/1	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	ANO	NE	0
Bylany u Českého brodu	Hrob 14/2	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	1	1	1	0	0	0	NE	0	NE	ANO	NE	NE	ANO	ANO	0
Černá Mýt'	Mohyla 48	0	2	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Čížkovice	v zahradě obecní školy	1	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Dobev	Mohyla	0	1	-	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž- sekáč	Sekerky	Šípky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Dobřenice	Hrob 8/1907	0	0	0	0	1	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Dobšice	Hrob 1	0	3	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Dolany	"skupina mohyl blízko obce"	1	1	-	-	-	-	-	-	ANO	-	-	ANO	-	-	-
Dolany	Mohyla 1923	1	0	0	0	0	0	NE	0	ANO	NE	NE	NE	NE	NE	0
Dražičky	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	1	1	0	0	0	0	NE	0	ANO	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Dýšina-Kokotsko	Mohyla F	0	2	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 47	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 17	0	1	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 52	0	1	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 12	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 30	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Horní Metelsko	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hořín	Hrob III.	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	NE	0
Hořovičky	-	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	0
Hosty	Mohyla 1913	1	1	3	0	0	0	NE	0	NE	ANO	NE	NE	NE	NE	0
Hradenín	Hrob 46	1	0	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	ANO	NE	ANO	0
Hradenín	Hrob 24 (mohyla?)	1	0	0	0	0	0	NE	1	ANO	NE	ANO	ANO	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž- sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Kaliště-Bezděkov	Mohyla 79	0	0	1	1	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kladruby	Mohyla	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	NE	0
Klášteří Skalice	parcela býv. velkostatku Zářybník u Svojšín	1	0	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Klobuky	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klučenice	Mohyla (?)	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kolín	Hrob 6 (Kašperides hr. 2)	1	0	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Kolín	Hrob 3	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kralovice-Červená hora	Hrob 10	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kralovice-Červená hora	Hrob 7	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kralovice-Červená hora	Hrob 1	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kralovice-Červená hora	Hrob 12	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Kralovice-Červená hora	Hrob 6	1	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	NE	0
Krásná Hora	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Křečkov	Hrob 1.1.1896	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Křečkov	Hrob 1.2.1975	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Křtěnov	v lese zvaném Hroby	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kyšice	Mohyly kyšické č. II/ druhá mohyla	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž- sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Kyšice	Mohyly kyšické č. I → nezjistitelný náleзовý celek	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	2	4	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Láz u Radomyšle	Mohyla VIII.	0	1	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Laziště	Mohyla (?)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lazsko u Milína	Hrob 18	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Lékařova Lhota	Mohyla 3	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Leskovice	Mohyla 1 (na poli p. Hradského)	0	0	2	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Lhotka	v bývalé schwarzemburské cihelně	1	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	ANO	0
Lhotka-Červený Hrádek	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Libochovany	"jižně od hrobu č. XXIV"	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Libochovany	Hrob 26	0	0	0	0	1	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	ANO	ANO	0
Litoměřice	Hrob I (Weigerova pískovna)	1	0	0	0	0	0	NE	0	ANO	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Lochenice	Hrob 1/61	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Lochovice- Kočvary	Mohyla 7	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Lovosice	Hrob III.	1	0	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Lovosice	Hrob 24	1	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	ANO	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž-sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Lovosice	Hrob 15	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Lovosice	Hrob 16	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Lovosice	Hrob 17	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	ANO	0
Malá Turná	Mohyla II.	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Malá Turná	Mohyla II.	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Manětín-Hrádek	Hrob 162 (mohyla)	0	1	1	0	1	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Manětín-Hrádek	Hrob 151	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Manětín-Hrádek	Hrob 164	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	NE	0
Mírkovice	Mohyla III.	0	1	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Mírkovice	Mohyla XII.	0	1	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Mírkovice	Mohyla XIII.	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Mírkovice	Mohyla IX.	0	1	1	0	0	0	NE	0	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	0
Mírkovice	Mohyla XI.	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	ANO	ANO	NE	NE	NE	0
Mírkovice	Mohyla V.	0	1	0	0	0	1	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Mírkovice	Mohyla VI.	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Mírkovice	Mohyla XX.	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Neštěmice	Hrob 31	1	1	0	0	0	0	NE	0	ANO	ANO	NE	NE	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž-sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Netolice	Mohyla (v revíru Pařezí)	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nevězice	Mohyla (?) 1932	1	2	1	0	0	0	NE	1	NE	-	NE	NE	NE	NE	0
Nišovice	Mohyla 2 (zasahovala do pole p. Velíška)	0	3	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nová Ves u Bakova	Hrob 5	0	0	0	0	1	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nová Ves u Brloha	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nynice	Hrob 15 A (mohyla?)	1	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	NE	0
Nynice	Hrob 16 (mohyla?)	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nynice	Hrob 34 (mohyla?)	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nynice	Hrob 127	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Nynice	Hrob 174	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Nynice	Hrob 269	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Obora u Hracholusk	Mohyla 1896	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	-	NE	NE	NE	NE	0
Opařany-les V Novínách	Hrob II/1899	1 (?)	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	0
Ostrov u Stříbra	-	1	1	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO
Paseky u Talína	Mohyla I/1930	0	3	1	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Pašovice	Mohyla (2)	1	2	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	ANO	ANO	NE	0
Plaňany	Hrob 5	1	0	0	1	0	0	NE	2	ANO	NE	ANO	ANO	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž-sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Platěnice	Hrob 53 (na poli pí. Vlasákové)	1	0	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Platěnice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	1	0	0	1	0	0	NE	0	ANO	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Platěnice	Hrob 43 (na poli p. Doška)	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Platěnice	Hrob 8 (na poli p. Pravdy)	0	0	0	1	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Plav	Mohyly 4/1889	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Plav	Mohyla 1 <i>nebo</i> 4/1877	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO	0
Plav	Mohyla V.	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Plzeň-Radčice	Hrob 1	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Přovany	Mohyla	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ANO	0
Poláky	Hrob 3	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Praha-Střešovice	Hrob XI	1	0	0	0	0	0	NE	1	ANO	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Protivín	Mohyla č. 2	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	ANO	ANO	NE	NE	NE	0
Předměřice n. Labem	Hrob 28/1921	1	0	0	0	0	0	NE	0	ANO	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Radětice u Bechyně	Mohyla 1/2012	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Rataje	Mohyla 1/1868 (v lese Borečném)	0	1	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Rataje	Mohyla 6/1870 (v lese Borečném)	0	1	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Roztoky	Mohyla	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž-sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	0	2	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	NE	0
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	0	2	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	NE	0
Řepeč	Mohyla XIII/1897	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO	0
Řepeč	Mohyla XXVII/1897	1	3	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Řepeč	Mohyla VII/1897	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO (?)	NE	NE	0
Řepeč	"nálezy z mohyl"	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	1	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO (?)	ANO	ANO	0
Sedlec-Hůrka	Mohyla 44	0	1	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	ANO	NE	NE	0
Sepekov	Mohyla 1/1865 (v lese Chlum)	0	2	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Sepekov	Mohyla 19/1878	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Sepekov	Mohyla 3/1878	0	0	0	0	1	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Skalice	Mohyla II.	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Skalice	Mohyla I.	0	0	0	2	0	0	NE	1	NE	NE	ANO	ANO	NE	NE	2
Skalice	Mohyla I.	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Skály u Protivína	Mohyla (?) 1935	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skapce	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Střelské Hoštice	Mohyla 1/1872	1	0	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	NE	ANO	1

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Meč	Kopí, oštěp	Železný nůž-sekáč	Sekerky	Šipky	Dýkovitý nůž	Štít	Nůž	Nákončí	Zápona	Koňský postroj	Vůz	Užitné šperky	Šperky	Importy
Záboří u Týnce n. Labem	pozemek cukrovaru	0	0	0	1	0	0	NE	0	NE	NE	ANO	NE	NE	NE	0
Záhoří	-	1	0	0	0	0	0	NE	1	ANO	NE	NE	NE	ANO	ANO	0
Zbislav u Zhoře	na poli p. Železného	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 85	0	0	1	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 38	0	1	0	0	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 5	0	2	0	0	0	0	NE	2	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 59	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 13/A	0	0	0	1	0	0	NE	1	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 8	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 86/A	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 86/B	0	1	0	0	0	0	NE	0	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0
Želkovice	-	0	0	2	0	1	0	NE	1	NE	NE	ANO	ANO	ANO	NE	0

Tab. III. Halštatské a časně laténské meče ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ meče	Materiál meče	Délka meče	Celistvost meče	Délka čepele	Délka jílice	Max. šířka čepele	Šířka záštity	Síla čepele	Dochovaná pochva
Albrechtice nad Vitavou	Mohyla II.	meč časně laténského charakteru	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Bohušovice nad Ohří	-	Mindelheim	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Branov	"hned za stodolou, blízko Zpropadeného zámku"	meč časně laténského charakteru	železo	312	NE	-	-	-	-	-	ANO
Břasy	"Mohyly na Babce"	neznámé	neznámé	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Bušovice	-	meč časně laténského charakteru	železo	300	NE	-	-	-	-	-	ANO
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	meč časně laténského charakteru	železo	798	ANO	708	90	-	-	-	NE
Čížkovice	v zahradě obecní školy	neznámé	neznámé	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Dolany	Mohyla 1923	Gündlingen	bronz	250	NE	-	110	-	-	-	NE
Dolany	"skupina mohyl blízko obce"	neznámé	železo	682	NE	-	-	-	-	-	NE
Dražičky	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	meč časně laténského charakteru	železo	604	NE	460	144	36	-	-	ANO
Horní Metelsko	-	Gündlingen	bronz	720	ANO	596	124	35	49	-	NE
Hosty	Mohyla 1913	meč časně laténského charakteru	železo	720	ANO	497	123	-	48	5	NE
Hradenín	Hrob 1	Mindelheim	železo	870	ANO	730	140	-	-	-	ANO
Hradenín	Hrob 24 (mohyla?)	Mindelheim	železo	1000	ANO	860	140	-	-	-	ANO
Hradenín	Hrob 46	neznámé	železo	810	ANO	720	90	40	-	-	ANO
Chlum nad Berouňkou	Mohyla	meč časně laténského charakteru	železo	740	NE	-	-	65	-	-	ANO

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ meče	Materiál meče	Délka meče	Celistvost meče	Délka čepele	Délka jílce	Max. šířka čepele	Šířka záštity	Síla čepele	Dochovaná pochva
Chudonice	Hrob CH	Gündlingen	bronz	710	ANO	-	-	-	-	-	NE
Chudonice	Hrob 1	neznámé	železo	750	ANO	-	-	-	-	-	NE
Jarov	-	neznámé	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Klášteřínské Skalice	parcela býv. velkostatku Zárýbník u Svojšin	Mindelheim	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Klobuky	-	meč časně laténského charakteru	železo	670	NE	520	150	40	-	-	ANO
Kolín	Hrob 6 (Kašperides hr. 2)	neznámé	železo	1005	ANO	-	-	-	-	-	NE
Kralovice-Červená hora	Hrob 6	meč časně laténského charakteru	železo	790	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Kralovice-Červená hora	Hrob 1	meč časně laténského charakteru	železo	890	ANO	-	-	55	-	-	ANO
Kralovice-Červená hora	Hrob 12	meč časně laténského charakteru	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Křtěnov	v lese zvaném Hroby	neznámé	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Kyšice	Mohyly kyšické č. I → nezjistitelný náleзовý celek	pseudoantropomorfní	železo; bronz	730	ANO	610	120	40	-	-	ANO
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	Mindelheim	železo	387	NE	-	-	-	-	-	NE
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	neznámé	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Lhotka	v bývalé schwarzenberské cihelně	Mindelheim	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Litoměřice	Hrob I (Weigerova pískovna)	Gündlingen	bronz	680	NE	-	-	-	-	-	NE
Lochenice	Hrob 1/61	meč časně laténského charakteru	železo	788	ANO	676	112	59	-	-	ANO
Lochovice-Kočvary	Mohyla 7	meč časně laténského charakteru	železo	780	ANO	-	-	-	-	-	ANO

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ meče	Materiál meče	Délka meče	Celistvost meče	Délka čepele	Délka jílice	Max. šířka čepele	Šířka zástity	Síla čepele	Dochovaná pochva
Lovosice	Hrob III.	Mindelheim	železo	-	NE	-	-	-	-	-	ANO
Lovosice	Hrob 24	neznámé	železo	915	ANO	770	145	-	-	-	NE
Neštětice	Hrob 31	meč časně laténského charakteru	železo	815	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Nevězice	Mohyla (?) 1932	meč časně laténského charakteru	železo	220	NE	-	115	44	-	-	NE
Nynice	Hrob 15 A (mohyla?)	Mindelheim	železo	780	ANO	-	-	-	-	-	NE
Nynice	Hrob 174	meč časně laténského charakteru	železo	800	ANO	-	-	50	-	-	ANO
Opařany-les V Novinách	Hrob II/1899	meč časně laténského charakteru	neznámé	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Ostov u Stříbra	-	meč časně laténského charakteru	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Pašovice	Mohyla (2)	neznámé	železo	615	ANO	535	80	44	-	8	NE
Plaňany	Hrob 5	Gündlingen	bronz	770	ANO	670	100	-	-	-	NE
Platěnice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	Gündlingen	bronz	750	ANO	-	-	-	-	-	NE
Platěnice	Hrob 43 (na poli p. Doška)	Mindelheim	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Platěnice	Hrob 53 (na poli pí. Vlasákové)	neznámé	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Plav	Mohyly 4/1889	neznámé	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Plzeň-Radčice	Hrob 1	meč časně laténského charakteru	železo	880	ANO	-	-	55	-	-	NE
Přovany	Mohyla	Gündlingen	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Praha-Střešovice	Hrob XI	Mindelheim	železo	-	NE	-	-	-	-	-	NE

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ meče	Materiál meče	Délka meče	Celistvost meče	Délka čepele	Délka jílice	Max. šířka čepele	Šířka záštity	Síla čepele	Dochovaná pochva
Protivín	Mohyla č. 2	Mindelheim	železo	680	ANO	524	156	52	-	-	ANO
Předměřice n. Labem	Hrob 28/1921	Gündlingen	bronz	720	ANO	-	-	60	-	-	NE
Roztoky	Mohyla	Mindelheim	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	meč časně laténského charakteru	železo	630	ANO	550	80	40	-	-	ANO
Řepeč	Mohyla XXVII/1897	meč časně laténského charakteru	železo	660	ANO	-	-	52	-	-	ANO
Skalice	Mohyla I.	neznámé	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Skály u Protivína	Mohyla (?) 1935	Mindelheim	bronz	245	NE	-	-	39	-	-	NE
Skapce	-	neznámé	bronz	-	NE	-	-	-	-	-	NE
Střelské Hoštice	Mohyla 1/1872	Mindelheim	železo	348	NE	-	130	35	40	-	ANO
Tajanov-Husín	Mohyla 4 (dle Hostaš 1887-1889); Šaldová 1971a, 94 → uvádí mohyla 11	meč časně laténského charakteru	železo	320	NE	-	-	40	-	-	NE
Tuchoměřice	-	neznámé	železo	670	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Týn nad Vltavou	Mohyla (?) 1928	Mindelheim	bronz	714	ANO	617	97	30	-	7	NE
Úhřetice	Hrob 43	neznámé	železo	570	ANO	-	-	37	-	-	NE
Velešice	"poblíž lesa"	Gündlingen	bronz	730	ANO	-	-	-	-	-	NE
Vičí	Mohyla 8	meč časně laténského charakteru	železo	850	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Vysočany	Hrob z roku 1911	neznámé	železo	795	ANO	-	-	30	-	-	NE
Vysoké Veselí	Cihelna	Gündlingen	bronz	730	ANO	-	-	-	-	-	NE
Záhoří	-	neznámé	neznámé	-	NE	-	-	-	-	-	NE

Tab. IV. Halštatské a časně laténské kopí-oštěpy ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Albrechtice nad Vltavou	Mohyla II.	140	NE	-	55	-	-
Albrechtice nad Vltavou	Mohyla II.	-	NE	-	-	-	-
Babín	Mohyla 1	100	NE	-	40	-	13
Beztehov	Mohyla 10	510	ANO	-	-	-	-
Boudy	Mohyla (hrob) 1/1973	133	NE	-	35	-	-
Boudy	Mohyla (hrob) 1/1973	160	NE	-	29	-	-
Bylany u Českého brodu	Hrob 1/1	192	ANO	-	-	-	-
Bylany u Českého brodu	Hrob 14/2	190	ANO	-	-	-	-
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	148	NE	-	-	-	-
Černá Mýt'	Mohyla 48	360	ANO	-	-	-	-
Černá Mýt'	Mohyla 48	280	ANO	-	-	-	-
Čížkovice	v zahradě obecní školy	-	NE	-	-	-	-
Dobev	Mohyla	-	NE	-	-	-	-
Dobšice	Hrob 1	300	ANO	230	-	70	-
Dobšice	Hrob 1	320	ANO	230	-	90	-
Dobšice	Hrob 1	270	NE	-	60	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Dolany	"skupina mohyl blízko obce"	46	NE	-	-	-	-
Dražičky	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	-	NE	-	-	-	-
Dýšina-Kokotsko	Mohyla F	180	ANO	125	-	55	-
Dýšina-Kokotsko	Mohyla F	188	ANO	150	-	50	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 17	538	ANO	-	-	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 12	180	NE	-	40	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 52	100	NE	-	-	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 30	210	NE	-	-	-	-
Hosty	Mohyla 1913	93	NE	-	15	-	12
Hradenín	Hrob 20	280	ANO	-	-	-	-
Hradenín	Hrob 22	-	NE	-	-	-	-
Hradenín	Hrob 31	-	NE	-	-	-	-
Hradiště	Mohyla 1 (poloha na Čapíku)	-	NE	-	-	-	-
Hvoždany	Mohyla I/1894	180	ANO	-	32	-	-
Hvoždany	Mohyla XI/1895	175	ANO	-	55	-	-
Hvoždany	Mohyla XI/1895	300	ANO	-	30	-	-
Hvoždany	Mohyla XVIII/1895	175	ANO	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Hvoždany	Mohyla XVIII/1895	220	ANO	-	-	-	-
Hvoždany	Mohyla XXIV/1897	240	ANO	-	-	-	-
Hvoždany	Mohyla XXVIII/1897	230	ANO	-	23	-	-
Hvoždany	Mohyla XXVIII/1897	-	NE	-	-	-	-
Chlum nad Berounkou	Mohyla	238	ANO	-	33	-	20
Chlum-Bezděkov	Hrob 12	370	ANO	260	-	110	-
Chvaletice	Mohyla IV.	300	ANO	206	28	94	24
Klučenice	Mohyla (?)	148	NE	-	46	-	17
Kolín	Hrob 3	-	NE	-	-	-	-
Krásná Hora	Krásná Hora (blíže neurčeno)	155	NE	-	45	-	-
Křečkov	Hrob 1.2.1975	-	NE	-	-	-	-
Kyšice	Mohyly kyšické č. II/ druhá mohyla	161	ANO	111	-	50	18
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	285	ANO	-	-	-	-
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	100	NE	-	-	-	-
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	234	NE	-	-	-	-
Kyšice-Dýšina	"z mohyl"	165	NE	-	-	-	-
Láz u Radomyšle	Mohyla VIII.	90	NE	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Laziště	Mohyla (?)	165	ANO	-	26	-	-
Lazsko u Milína	Hrob 18	180	ANO	-	-	-	-
Lékařova Lhota	Mohyla 3	-	NE	-	-	-	-
Lhotka	v bývalé schwarzenské cihelně	260	ANO	-	-	-	-
Lhotka-Červený Hrádek	Lhotka-Červený Hrádek (blíže neurčeno)	141	NE	-	42	-	-
Libochovany	"jižně od hrobu č. XXIV"	148	ANO	-	30	-	-
Lovosice	Hrob 16	240	ANO	-	-	-	-
Lovosice	Hrob 15	129	NE	-	-	45	-
Lovosice	Hrob 17	335	NE	-	-	-	-
Malá Turná	Mohyla II.	85	NE	-	-	40	20
Manětín-Hrádek	Hrob 162 (mohyla)	165	ANO	100	20	65	-
Manětín-Hrádek	Hrob 164	143	ANO	80	30	53	17
Mírkovice	Mohyla V.	165	ANO	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla IX.	403	ANO	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla XI.	535	ANO	410	90	125	-
Mírkovice	Mohyla XII.	150	ANO	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla XX.	340	ANO	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Mírkovice	Mohyla III.	101	NE	-	-	-	-
Neštětice	Hrob 31	184	ANO	-	-	-	-
Netolice	Mohyla (v revíru Pařeží)	380	ANO	-	-	-	-
Nevězice	Mohyla (?) 1932	375	ANO	250	45	125	22
Nevězice	Mohyla (?) 1932	245	ANO	155	25	90	-
Nišovice	Mohyla 2 (zasahovala do pole p. Velíška)	220	ANO	128	-	92	-
Nišovice	Mohyla 2 (zasahovala do pole p. Velíška)	220	ANO	-	-	-	-
Nišovice	Mohyla 2 (zasahovala do pole p. Velíška)	220	ANO	-	-	-	-
Nynice	Hrob 16 (mohyla?)	180	ANO	-	-	-	-
Nynice	Hrob 34 (mohyla?)	175	ANO	-	-	-	-
Nynice	Hrob 269	212	ANO	-	38	-	-
Obora u Hracholusk	Mohyla 1896	260	ANO	-	35	-	14
Ostov u Stříbra	-	-	NE	-	-	-	-
Paseky u Talína	Mohyla I/1930	240	ANO	-	50	-	20
Paseky u Talína	Mohyla I/1930	130	ANO	-	32	-	17
Paseky u Talína	Mohyla I/1930	155	NE	-	43	-	17
Pašovice	Mohyla (2)	239	ANO	-	34	-	15

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Pašovice	Mohyla (2)	230	ANO	-	35	-	20
Plav	Mohyla V.	-	NE	-	-	-	-
Plav	Mohyla 1 <i>nebo</i> 4/1877	130	NE	-	-	130	-
Poláky	Hrob 3	210	NE	-	-	-	-
Radětice u Bechyně	Mohyla 1/2012	172	NE	-	35	-	18
Rataje	Mohyla 1/1868 (v lese Borečném)	-	NE	-	-	-	-
Rataje	Mohyla 6/1870 (v lese Borečném)	-	NE	-	-	-	-
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	-	NE	-	-	-	-
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	-	NE	-	-	-	-
Řepeč	Mohyla VII/1897	217	ANO	-	42	-	-
Řepeč	Mohyla VII/1897	208	ANO	-	40	-	-
Řepeč	Mohyla XXVII/1897	119	NE	-	42	-	-
Řepeč	Mohyla VII/1897	134	NE	-	39	-	-
Sedlec-Hůrka	Mohyla 44	-	NE	-	-	-	-
Sepekov	Mohyla 19/1878	-	NE	-	-	-	-
Sepekov	Mohyla 1/1865 (v lese Chlum)	-	NE	-	-	-	-
Sepekov	Mohyla 1/1865 (v lese Chlum)	-	NE	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Délka kopí/oštěpu	Celistvost kopí/oštěpu	Délka listu	Max. šířka listu	Délka tulejky	Průměr tulejky
Štáhlavice-Skok	Mohyla 1	377	ANO	-	-	-	-
Těšínov u Protivína	Mohyla 2	178	ANO	-	27	-	17
Těšínov u Protivína	Mohyla 1/2015	-	NE	-	-	-	-
Těšínov u Protivína	Mohyla 1/2015	-	NE	-	-	-	-
Třebohostice	Mohyla 3	143	ANO	81	30	62	17
Vičí	Mohyla 8	190	NE	-	-	-	-
Vičí	Mohyla 5	-	NE	-	-	-	-
Vičí	Mohyla 9	-	NE	-	-	-	-
Zbislav u Zhoře	na poli p. Železného	73	NE	-	24	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 38	289	ANO	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 5	214	NE	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 5	213	NE	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 8	191	NE	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 59	340	NE	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 86/A	182	NE	-	-	-	-
Žákava-Sváreč	Mohyla 86/B	72	NE	-	-	-	-

Tab. V. Pozdně halštatské a časně laténské dlouhé nože-sekáče ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ sekáče	Délka sekáče	Celistvost sekáče	Délka čepele	Délka rukojeti	Max. šířka čepele	Síla čepele
Beztehov	Mohyla 10	s rovným hřbetem	367	ANO	-	-	-	-
Branov	"hned za stodolou, blízko Zpropadeného zámku"	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	393	ANO	303	90	50	-
Březí u Týna nad Vltavou	Mohyla 1	neznámé	140	NE	-	-	22	3
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	402	ANO	-	-	-	-
Dobšice	Hrob 1	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	130	NE	-	-	30	-
Dýšina-Kokotsko	Mohyla F	s rovným hřbetem	175	NE	120	55	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 17	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	395	ANO	-	-	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 47	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Hájek u Štáhlav	Mohyla 52	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Hořín	Hrob III.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	330	ANO	230	100	-	-
Hořovičky	-	neznámé	225	NE	-	-	-	-
Hosty	Mohyla 1913	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	425	ANO	315	110	52	5
Hosty	Mohyla 1913	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	328	ANO	233	95	42	6
Hosty	Mohyla 1913	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	266	ANO	176	90	45	6
Chlum-Bezděkov	Hrob 12	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	230	ANO	160	70	-	-
Chvaletice	Mohyla IV.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	276	ANO	-	-	48	-
Kaliště-Bezděkov	Mohyla 79	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	218	NE	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ sekáče	Délka sekáče	Celistvost sekáče	Délka čepele	Délka rukojeti	Max. šířka čepele	Síla čepele
Kladruby	Mohyla	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Kralovice-Červená hora	Hrob 6	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	465	ANO	-	-	-	-
Kralovice-Červená hora	Hrob 10	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	124	NE	-	-	-	-
Kralovice-Červená hora	Hrob 7	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	200	NE	-	-	-	-
Křečkov	Hrob 1.1.1896	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	430	ANO	-	-	-	-
Láz u Radomyšle	Mohyla VIII.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	280	NE	-	-	-	-
Leskovice	Mohyla 1 (na poli p. Hradského)	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	405	ANO	325	85	80	-
Leskovice	Mohyla 1 (na poli p. Hradského)	s rovným hřbetem	157	NE	-	100	-	-
Lovosice	Hrob III.	neznámé	204	NE	-	-	-	-
Lovosice	Hrob 24	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	227	NE	-	-	37	-
Malá Turná	Mohyla II.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	242	NE	-	-	33	-
Manětín-Hrádek	Hrob 162 (mohyla)	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	280	ANO	-	-	40	-
Manětín-Hrádek	Hrob 151	neznámé	185	NE	160	-	-	-
Mírkovice	Mohyla VI.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	400	ANO	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla XII.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	421	ANO	300	121	53	-
Mírkovice	Mohyla XIII.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	360	ANO	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla IX.	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Mírkovice	Mohyla III.	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	-	NE	-	-	-	-

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ sekáče	Délka sekáče	Celistvost sekáče	Délka čepele	Délka rukojeti	Max. šířka čepele	Síla čepele
Nevězice	Mohyla (?) 1932	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	230	ANO	170	60	42	-
Nová Ves u Brloha	-	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	243	NE	-	-	38	4,5
Nynice	Hrob 15 A (mohyla?)	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	210	ANO	-	-	-	-
Nynice	Hrob 127	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	220	ANO	-	-	68	-
Paseky u Talína	Mohyla I/1930	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	450	ANO	330	120	63	-
Řepeč	Mohyla XXVII/1897	s rovným hřbetem	218	NE	-	-	34	3,5
Řepeč	Mohyla XIII/1897	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	227	NE	-	-	38	5
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	305	NE	210	95	36	-
Sedlec-Hůrka	Mohyla 44	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	-	NE	-	-	-	-
Skalice	Mohyla II.	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Štáhlavice-Skok	Mohyla 1	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	127	NE	-	-	-	-
Těšínov u Protivína	Mohyla 1/2015	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Třebohostice	Mohyla 3	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	178	NE	-	-	23	-
Vičí	Mohyla 5	neznámé	230	NE	-	-	-	-
Vičí	Mohyla 9	neznámé	-	NE	-	-	-	-
Žákava-Svářeč	Mohyla 85	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	118	NE	-	-	55	-
Želkovice	-	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	414	ANO	-	-	49	-
Želkovice	-	s prohnutým hřbetem a výrazně tvarovanou rukojetí	187	NE	-	-	40	-

Tab. VI. Halštatské a časně latéské sekerky ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Materiál sekerky	Typ sekerky	Velikost sekerky	Celistvost sekerky
Hradenín	Hrob 26	železo	s tulejkou	130	ANO
Chlum nad Berouňkou	Mohyla	železo	s tulejkou	240	ANO
Kaliště-Bezděkov	Mohyla 79	bimetalová	s příčným otvorem	156	ANO
Plaňany	Hrob 5	železo	s raménky	-	NE
Platěnice	Hrob 8 (na poli p. Pravdy)	železo	s příčným otvorem	160	ANO
Platěnice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	železo	s příčným otvorem	152	ANO
Řepeč	"nálezy z mohyl"	železo	s raménky	158	ANO
Skalice	Mohyla I.	železo	s příčným otvorem	220	ANO
Skalice	Mohyla I.	železo	s tulejkou	130	ANO
Těšínov u Protivína	"z mohyl"	železo	s tulejkou	-	NE
Záboří u Týnce n. Labem	pozemek cukrovaru	bronz	s tulejkou	-	NE
Žákava-Sváreč	Mohyla 13/A	železo	s tulejkou	97	NE

Tab. VII. Halštatské a časně laténské hroty šípů ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Materiál šípky	Velikost šípky
Dobřenice	Hrob 8/1907	železo	43
Hvozdčany	Mohyla XXIV/1897	bronz	24
Chlum nad Berounkou	Mohyla	železo	-
Libochovany	Hrob 26	bronz	30
Manětín-Hrádek	Hrob 162 (mohyla)	železo	35
Nová Ves u Bakova	Hrob 5	železo	42
Sepekov	Mohyla 3/1878	bronz	-
Úhřetice	Hrob 6	bronz	41
Úhřetice	Hrob 6	bronz	27
Úhřetice	Hrob 6	bronz	32
Želkovice	-	bronz	30

Tab. VIII. Halštatské a časně laténské součásti koňských postrojů ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Udidla	Mat. udidla	Typ udidla	Postranice	Mat. postranice	Faléry	Jho
Beztehov	Mohyla 10	1	železo	dvojdílné	2	železo	0	0
Bylany u Českého brodu	Hrob 1/1	2	železo; bronz	dvojdílné	0	-		0
Čížkovice	v zahradě obecní školy	-	-	-	-	-	-	-
Dobšice	Hrob 1	1	železo	-	0	-	0	0
Dražičky	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	1	železo	dvojdílné	0	-	0	0
Hořovičky	-	1	bronz	-	2	bronz	2	0
Hradenín	Hrob 24 (mohyla?)	3	železo	-	0	-	0	1
Hradenín	Hrob 46	3	-	dvojdílné	2	bronz	0	0
Hradenín	Hrob 20	3	železo	-	2	železo	0	0
Hradenín	Hrob 22	2	-	-	0	-	0	0
Hradenín	Hrob 1	2	železo	-	3	bronz	0	0
Hradenín	Hrob 26	-	-	-	-	-	-	-
Hradenín	Hrob 31	0	-	-	2	-	0	0
Chudonice	Hrob CH	0	-	-	1	bronz	0	0
Kladruby	Mohyla	2	železo	dvojdílné	0	-	3	0
Klášteřínský Skalice	parcela býv. velkostatku Zárybník u Svojšín	2	železo	-	0	-	0	0
Kolín	Hrob 6 (Kašperides hr. 2)	2	železo	-	0	-	0	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Udidla	Mat. udidla	Typ udidla	Postranice	Mat. postranice	Faléry	Jho
Lhotka	v bývalé schwarzemberské cihelně	2	železo	-	1	bronz	0	0
Libochovany	Hrob 26	0	-	-	0	-	1	0
Litoměřice	Hrob I (Weigerova pískovna)	1	bronz	-	0	-	0	0
Lovosice	Hrob III.	2	železo	-	0	-	0	1
Lovosice	Hrob 15	1	-	-	0	-	0	0
Lovosice	Hrob 16	3	železo	dvojdílné	4	bronz	0	0
Lovosice	Hrob 17	3	-	dvojdílné	0	-	0	0
Lovosice	Hrob 24	3	-	dvojdílné	4	bronz; kost	0	0
Mírkovice	Mohyla III.	1	železo	dvojdílné	0	-	0	0
Mírkovice	Mohyla IX.	2	železo	dvojdílné	2	železo	6	0
Mírkovice	Mohyla XI.	1	-	dvojdílné	0	-	13	0
Mírkovice	Mohyla XII.	0	-	-	0	-	2	0
Opařany-les V Novinách	Hrob II/1899	0	-	-	0	-	13	0
Plaňany	Hrob 5	3	železo	-	0	-	0	1
Platěnice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	1	bronz	-	1	bronz	0	0
Poláky	Hrob 3	2	železo	dvojdílné	0	-	0	0
Praha-Střešovice	Hrob XI	2	železo	-	0	-	0	0
Protivín	Mohyla č. 2	2	-	-	0	-	0	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Udidla	Mat. udidla	Typ udidla	Postranice	Mat. postranice	Faléry	Jho
Předměřice n. Labem	Hrob 28/1921	1	bronz	dvojdílné	2	bronz	0	0
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	7	železo	-	0	-	0	0
Řepeč	Mohyla VII/1897	2	železo	dvojdílné	0	-	0	0
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	1	železo	dvojdílné	0	-	0	0
Sedlec-Hůrka	Mohyla 44	2	bronz	dvojdílné	0	-	5	0
Skalice	Mohyla I.	4	železo	dvojdílné	0	-	2	0
Střelské Hoštice	Mohyla 1/1872	3	železo	-	0	-	0	0
Záboří u Týnce n. Labem	pozemek cukrovaru	2	železo	-	1	železo	0	0
Želkovice	-	2	železo	-	2	bronz	8	0

Tab. IX. Halštatské a časně laténské vozy ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ vozu
Dolany	"skupina mohyl blízko obce"	neznámé
Hořovičky	-	dvoukolý
Hradenín	Hrob 24 (mohyla?)	čtyřkolý
Hradenín	Hrob 46	čtyřkolý
Kladruby	Mohyla	dvoukolý
Lhotka	v bývalé schwarzemburské cihelně	čtyřkolý
Lovosice	Hrob 17	neznámé
Lovosice	Hrob 24	neznámé
Mírkovice	Mohyla IX.	dvoukolý
Opařany-les V Novinách	Hrob II/1899	neznámé
Pašovice	Mohyla (2)	čtyřkolý
Plaňany	Hrob 5	neznámé
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	čtyřkolý
Rvenice	Mohyla (v areálu pískovny)	čtyřkolý
Řepeč	Mohyla VII/1897	neznámé
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	neznámé

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ vozu
Sedlec-Hůrka	Mohyla 44	dvoukolý
Skalice	Mohyla I.	dvoukolý
Želkovice	-	dvoukolý

Tab. X. Halštatské a časně laténské nákončí pochev mečů ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Typ nákončí
Branov	"hned za stodolou, blízko Zpropadeného zámku"	rámové - srdcovité
Břasy	"Mohyly na Babce"	křídlovité
Dolany	"skupina mohyl blízko obce"	křídlovité
Dolany	Mohyla 1923	křídlovité
Dražičky	Mohyla I. (původní označení Mohyla IV. dle Turek 1958, 12)	rámové - srdcovité
Hradenín	Hrob 24 (mohyla?)	neznámé
Hradenín	Hrob 1	křídlovité
Chudonice	Hrob CH	lodkovité
Litoměřice	Hrob I (Weigerova pískovna)	lodkovité
Neštětice	Hrob 31	rámové - neznámé
Plaňany	Hrob 5	lodkovité
Platěnice	Hrob 20 (na poli p. Doška)	křídlovité
Praha-Střešovice	Hrob XI	neznámé
Předměřice n. Labem	Hrob 28/1921	lodkovité
Tuchoměřice	-	neznámé
Velešice	"poblíž lesa"	lodkovité
Záhoří	-	lodkovité

Tab. XI. Halštatské a časně latéské užitné šperky ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Jehlice	Spony
Bylany u Českého brodu	Hrob 1/1	2	0
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	0	1
Hájek u Štáhlav	Mohyla 12	1	0
Hořín	Hrob III.	0	2
Hořovičky	-	0	1
Hvozdčany	Mohyla I/1894	0	1
Hvozdčany	Mohyla XXIV/1897	1	0
Chlum-Bezděkov	Hrob 12	0	2
Chudonice	Hrob 1	0	1
Kralovice-Červený hora	Hrob 6	0	1
Libochovany	Hrob 26	0	1
Manětín-Hrádek	Hrob 164	0	1
Mírkovice	Mohyla IX.	0	1
Nynice	Hrob 15 A (mohyla?)	2	0
Opařany-les V Novinách	Hrob II/1899	1	0
Pašovice	Mohyla (2)	0	1
Plav	Mohyla 1 <i>nebo</i> 4/1877	0	1

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Jehlice	Spony
Řepeč	Mohyla XIII/1897	2	0
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	0	1
Tajanov-Husín	Mohyla 4 (dle Hostaš 1887-1889); Šaldová 1971a, 94 → uvádí mohyla 11	0	1
Úhřetice	Hrob 6	1	0
Záhoří	-	1	1
Želkovice	-	1	0

Tab. XII. Halštatské a časně laténské šperky ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Náramek	Nákrčník	Skleněné korálky	Jantar	Zlato	Prsten	Turban
Albrechtice nad Vltavou	Mohyla II.	1	0	0	0	0	0	0
Cítoliby	Hrob " na Mokrově poli"	3	0	0	0	0	0	0
Dobřenice	Hrob 8/1907	1	1	0	0	0	0	0
Dýšina-Kokotsko	Mohyla F	3	0	0	0	0	0	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 12	1	0	0	0	0	0	0
Hájek u Štáhlav	Mohyla 47	1	0	0	0	0	0	0
Hořovičky	-	0	0	0	0	1	0	0
Hradenín	Hrob 46	1	0	0	0	0	0	0
Hvoždany	Mohyla I/1894	0	0	1	0	0	0	0
Hvoždany	Mohyla XI/1895	3	0	0	0	0	0	0
Hvoždany	Mohyla XVIII/1895	0	1	0	1	0	0	0
Hvoždany	Mohyla XXIV/1897	5	0	0	0	0	0	0
Lékařova Lhota	Mohyla 3	1	0	0	0	0	0	0
Lhotka	v bývalé schwarzensberské cihelně	0	0	0	1	0	0	0
Libochovany	Hrob 26	0	0	0	0	0	1	0
Lochovice-Kočvary	Mohyla 7	1	0	1	0	0	0	0

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Náramek	Nákrčník	Skleněné korálky	Jantar	Zlato	Prsten	Turban
Lovosice	Hrob 24	1	1	0	1	0	0	0
Lovosice	Hrob 17	0	0	0	0	0	0	0
Malá Turná	Mohyla II.	2	0	0	0	0	0	0
Malá Turná	Mohyla II.	2	0	0	0	0	0	0
Manětín-Hrádek	Hrob 151	1	0	0	0	0	0	0
Mírkovice	Mohyla VI.	0	0	0	0	1	0	0
Nynice	Hrob 174	1	0	0	0		0	0
Opařany-les V Novinách	Hrob II/1899	1	0	0	0	0	0	0
Ostov u Stříbra	-	0	0	0	0	0	1	0
Platěnice	Hrob 53 (na poli pí. Vlasákové)	0	0	1	0	0	0	0
Plav	Mohyla 1 <i>nebo</i> 4/1877	4	0	0	1	0	0	2
Přiovary	Mohyla	2	0	0	0	0	0	0
Řepeč	Mohyla XIII/1897	2	0	0	0	0	0	0
Řepeč	Mohyla II/1873 (1880)	2	0	1	0	0	0	0
Skalice	Mohyla II.	0	0	0	0	3	0	0
Skalice	Mohyla I.	0	0	0	0	0	0	1

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Náramek	Nákrčník	Skleněné korálky	Jantar	Zlato	Prsten	Turban
Střelské Hoštice	Mohyla 1/1872	2	0	0	0	0	0	5
Těšínov u Protivína	Mohyla 2	2	0	13	0	0	2	0
Těšínov u Protivína	Mohyla 1/2015	1	0	1	0	0	0	0
Vlčí	Mohyla 8	2	0	0	0	0	0	0
Záhoří	-	0	0	5	0	0	0	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 5	2	0	0	0	0	0	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 38	0	0	1	0	0	0	0
Žákava-Sváreč	Mohyla 59	1	0	0	0	0	0	0

Tab. XIII. Halštatské a časně laténské importy ze souboru.

Lokalita	Číslo hrobu, mohyly	Zobákovitá konvice	Cista	Mísa s plochým dnem	Mísa typu Hatten
Chlum nad Berouňkou	Mohyla	1	0	2	0
Ostov u Stříbra	-	1	0	0	0
Skalice	Mohyla I.	0	1	0	1
Střelské Hoštice	Mohyla 1/1872	0	1	0	0